

Witteveen **Bos**

gemeente **wageningen**

Gebiedsvisie de Dorschkamp

definitief

Gemeente Wageningen

13 april 2021

Project Gebiedsvisie de Dorschkamp
Document Gebiedsvisie
Status Definitief
Datum 13 april 2021
Referentie 121695/21-005.928

Opdrachtgever Gemeente Wageningen
Projectcode 121695
Projectleider mw. drs. E. Weerman
Projectdirecteur dhr. drs. M.J. Schilt

Auteur(s) W.W. Gaastra, MSc.
ir. A.G. Gaydadjiev
ir. H. Wieringa
ir. M. Franssen
T. van Vilsteren, MSc.
mw. A.L. Hootsmans, BSc.
mw. R. Schrijver, MSc.
mw. M.C.E. Wildenburg, MSc.

Gecontroleerd door mw. drs. E. Weerman
Goedgekeurd door mw. drs. E. Weerman

Paraaf

Adres Witteveen+Bos
Leeuwenbrug 8
7411 TJ Deventer
Nederland
+31 570 69 79 11
www.witteveenbos.com

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	
1.2	Doelstellingen	
1.3	Het proces	
1.4	Leeswijzer	
2	OMGEVING DE DORSCHKAMP	9
2.1	Huidige situatie op Dorschkamp	
2.2	Historische ontwikkeling van de Dorschkamp	
2.3	Kwaliteiten en kenmerken van de Dorschkamp	
3	EEN VISIE OP DE ONTWIKKELING VAN DE DORSCHKAMP	33
3.1	Versterken cultuurhistorisch ensemble in de bosrand	
3.2	Versterken bos en lanenstructuren als gebiedsdragers	
3.3	Versterken boskamers en ecologische corridors	
3.4	Iedere boskamer een eigen identiteit en programmering	
3.5	Herkenbare routing en zonerings	
3.6	Referentiebeelden	
4	UITVOERINGSPARAGRAAF	57
4.1	Participeren binnen de gestelde kaders	
4.2	Sturen op rollen en verantwoordelijkheden	
4.3	Een financieel gezonde ontwikkeling	
4.4	Flexibiliteit, ruimtelijke procedures en beheer	
4.5	Planning en fasering	
BIJLAGE I	VIGERENDE BELEIDSKADERS	
BIJLAGE II	ECOLOGISCHE EN LANDSCHAPPELIJKE NULMETING	
BIJLAGE III	ECOLOGISCHE TOETS	
BIJLAGE IV	UITGANGSPUNTENNOTITIE	

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding

Op de Wageningse Berg tegen de Wageningse Eng ligt de Dorschkamp. De Dorschkamp maakt deel uit van het bosrijke buitengebied van de gemeente Wageningen. Het gebied is onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en grenst aan het Natura 2000-gebied de Veluwe. De Dorschkamp heeft door de eeuwen heen verschillende functies gehad. Het is een bijzondere locatie die wordt gekenmerkt door een rijke cultuurhistorie en hoge landschappelijke en ecologische kwaliteiten. Het gebied biedt de unieke kans om deze bijzondere kwaliteiten op een zorgvuldige manier samen te brengen met thema's als wonen, duurzaamheid en recreatie. Het ontbreekt echter aan een kader dat aangeeft wat in ruimtelijke zin wel en niet mogelijk en gewenst is op deze toplocatie. Daarom is een kaderstellende en richtinggevende visie nodig. Deze visie is vastgelegd in dit document: gebiedsvisie De Dorschkamp. Dit document is opgesteld door Witteveen+Bos in samenwerking met de gemeente Wageningen, provincie Gelderland en participanten.

1.2 Doelstellingen

Door de gemeente Wageningen en de provincie Gelderland zijn, voorafgaand aan het opstellen van de visie, de belangrijkste doelstellingen voor de Dorschkamp vastgelegd:

- Het bieden van duidelijkheid voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. In de visie worden strategische en ruimtelijke hoofdkeuzes gemaakt en wordt een omschrijving gegeven van de uitgangspunten en ambities waarbinnen bepaalde ontwikkelingen verder uitgewerkt kunnen worden;
- Het versterken van de grote ecologische en landschappelijke kernkwaliteiten van de Dorschkamp.
- Het bouwen van zoveel mogelijk (betaalbare) woningen binnen de draagkracht van het gebied. De woningbouwprogrammering bestaat uit ten minste 15% sociale huur en 15% middenhuur;
- Zorg dragen voor een verantwoording van de gemaakte keuzes voor alle betrokkenen: niet alleen voor de gemeente en provincie (bestuurlijk, ambtelijk), maar ook voor de omwonenden, de (maatschappelijke) organisaties en de overige inwoners van Wageningen;
- Inspiratie bieden voor de verdere inrichting van het gebied in de vervolgfase.

1.3 Het proces

De gebiedsvisie is in de periode van juni 2020 tot en met april 2021 ontwikkeld door de gemeente Wageningen, de provincie Gelderland en het projectteam van Witteveen+Bos. In de aanloop naar de totstandkoming van de visie is een analyse uitgevoerd op basis van beschikbare documenten en heeft de gemeente diverse organisaties, bewoners en gebruikers op verschillende momenten betrokken. De opbouw van het proces van de visie is verdeeld in drie fases: koersbepaling, visievorming en vaststelling.

Koersbepaling (juni 2020 t/m september 2020)

In de eerste fase zijn de kernkwaliteiten, uitgangspunten en ambities geïnventariseerd. In de zomer van 2020 zijn de huidige ecologische en landschappelijke kwaliteiten op de Dorschkamp in kaart gebracht met een nulmeting. In september 2020 vond er een project startup plaats tussen de projectteams van Witteveen+Bos, gemeente en provincie. Tijdens een fotowandeling zijn belangrijke uitgangspunten en ambities geïdentificeerd. Ook vond in dezelfde maand de eerste participatiebijeenkomst plaats op het Wageningse Wijngoed. Hierbij waren onder andere omwonenden, maatschappelijke organisaties, grondeigenaren en beleidsmedewerkers van de gemeente en provincie aanwezig. Tijdens de bijeenkomst is de ecologische en landschappelijke nulmeting gepresenteerd en zijn gezamenlijk de trends en ontwikkelingen voor de Dorschkamp in kaart gebracht.

Visievorming (oktober 2020 t/m februari 2021)

In de tweede fase zijn de kernkwaliteiten, uitgangspunten en ambities geprioriteerd en vertaald naar alternatieven. In november 2020 waren er drie participatiemomenten. Vanwege de maatregelen rondom het coronavirus hebben deze bijeenkomsten digitaal plaatsgevonden. Tijdens de sessies zijn raadsleden aangeschoven als toehoorder. In de eerste twee sessies zijn de uitgangspunten en ambities voor de gebiedsvisie nader uitgediept. Ook zijn mogelijke invullingen van de Dorschkamp gepresenteerd en beoordeeld. Bij de derde sessie zijn de alternatieven voorgelegd en is bekeken in hoeverre de alternatieven passen bij de inrichting van het gebied. Vervolgens werd de concept-gebiedsvisie opgesteld. De concept-gebiedsvisie is tweemaal gepresenteerd aan de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK) van de gemeente (in januari en februari 2021). Ook is er een ecologische toets uitgevoerd op de ontwikkelingen die zijn beschreven in de concept-gebiedsvisie. De beleidsmedewerkers en de omgeving (waaronder omwonenden) hebben schriftelijk feedback gegeven op de concept-gebiedsvisie en ecologische toets.

Vaststelling (maart t/m juni 2021)

In de derde fase vond er halverwege maart 2021 een vierde (extra) participatiemoment met de omgeving plaats. Gedurende deze bijeenkomst is de gegeven feedback op de concept-gebiedsvisie besproken en is het participatietraject gezamenlijk afgesloten. Ook is er een derde (extra) presentatie gegeven aan de CRK. De feedback van de beleidsmedewerkers, omgeving en CRK is integraal verwerkt. De ontwerp-gebiedsvisie (inclusief ecologische toets) is halverwege april 2021 opgeleverd en gepresenteerd aan de raad. Vervolgens is de gebiedsvisie ter inzage gelegd en op vastgesteld door de gemeenteraad van gemeente Wageningen.

Online platform

Gedurende het proces was het op verschillende momenten mogelijk om op- of aanmerkingen te delen via het online participatieplatform Stem van Wageningen.

1.4 Leeswijzer

Dit document zet de ruimtelijke vertaling van de ambities voor de Dorschkamp uiteen. In hoofdlijnen wordt aangegeven wat de kernkwaliteiten van het gebied zijn, aan welke uitgangspunten de toekomstige ontwikkelingen moet voldoen en welke ambities mogelijk te realiseren zijn op de Dorschkamp. Daarbij is aangegeven waar en op welke wijze in woningbouw kan worden voorzien, hoe de verkeersstructuur kan worden vormgegeven en waar mogelijkheden liggen voor andere functies. Dit alles met versterking van de ecologische en landschappelijke kernkwaliteiten.

Het is belangrijk om te beseffen dat de gebiedsvisie richting geeft en geen uitgewerkt stedenbouwkundig plan is. De schetsen en tekeningen in deze gebiedsvisie zijn indicatief. Dat wil zeggen dat er in de uitwerking naar het stedenbouwkundige plan nog het nodige kan veranderen aan begrenzingen, infrastructuur en overige inrichting. Wel geeft de gebiedsvisie aan hoe de Dorschkamp vorm krijgt tot een attractieve kwalitatieve woonwijk, ingebed in een groen gebied met veel ruimte voor natuur en ontmoetingen.

De gebiedsvisie is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 wordt de identiteit van de Dorschkamp beschreven aan de hand van de huidige situatie en historische ontwikkeling. Ook is in dit hoofdstuk een toelichting opgenomen op de ecologische en landschappelijke kernkwaliteiten. In hoofdstuk 3 is de ruimtelijke visie beschreven voor de toekomstige ontwikkeling van de Dorschkamp. Tot slot geeft hoofdstuk 4 een doorkijk naar de vervolgstappen die nodig zijn na vaststelling van deze gebiedsvisie.

Het vigerend beleidskader is opgenomen in bijlage I. De ecologische en landschappelijke nulmeting is opgenomen in bijlage II. De ecologische toets staat in bijlage III. Tot slot is in bijlage IV een notitie opgenomen met de uitgangspunten en ambities voor de ontwikkeling van de Dorschkamp na vaststelling.

Wageningen Hoog

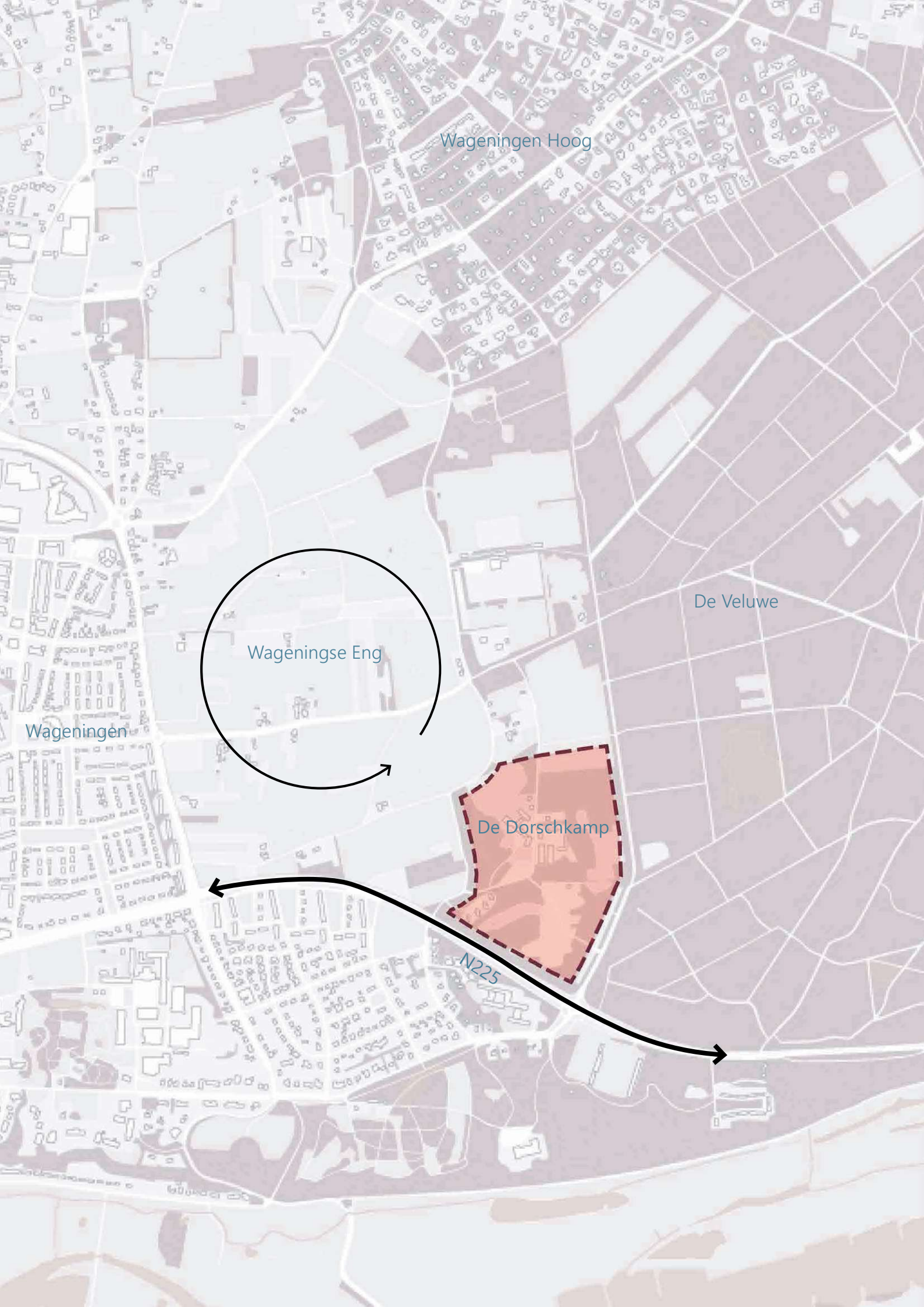
De Veluwe

Wageningse Eng

Wageningen

De Dorschkamp

N225

GEBIEDSBESCHRIJVING

In dit hoofdstuk worden de omgeving, kwaliteiten en kenmerken van de Dorschkamp beschreven. Ook wordt er een beschrijving gegeven van de historische ontwikkeling van de Dorschkamp. In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de landschappelijke en ruimtelijke kenmerken en structuren op gemeentelijk schaalniveau. De vigerende beleidsstukken zijn bijgevoegd in bijlage I.

2.1 Huidige situatie op Dorschkamp

De Dorschkamp ligt tussen Renkum en Wageningen in en ligt in het oostelijke deel van de gemeente Wageningen. Direct ten westen wordt de Dorschkamp begrenst door de Wageningse Eng. Deze landschappelijke zone wordt ook wel de 'tuin van Wageningen' genoemd. Het is een open gebied, omgeven door beplanting en bebouwing met kleinschalige verkavelingen, afwisselend grondgebruik (van recreatie en pluk- en moestuinen tot agrarisch) en cultuurhistorische landschapselementen. Ten zuiden van de Dorschkamp loopt de provinciale weg N225 (Ritzema Bosweg). Ten noorden wordt het gebied begrenst door de Geertjesweg en de Dorschkampweg.

Renkum

Verhoogde ligging op de stuwwal

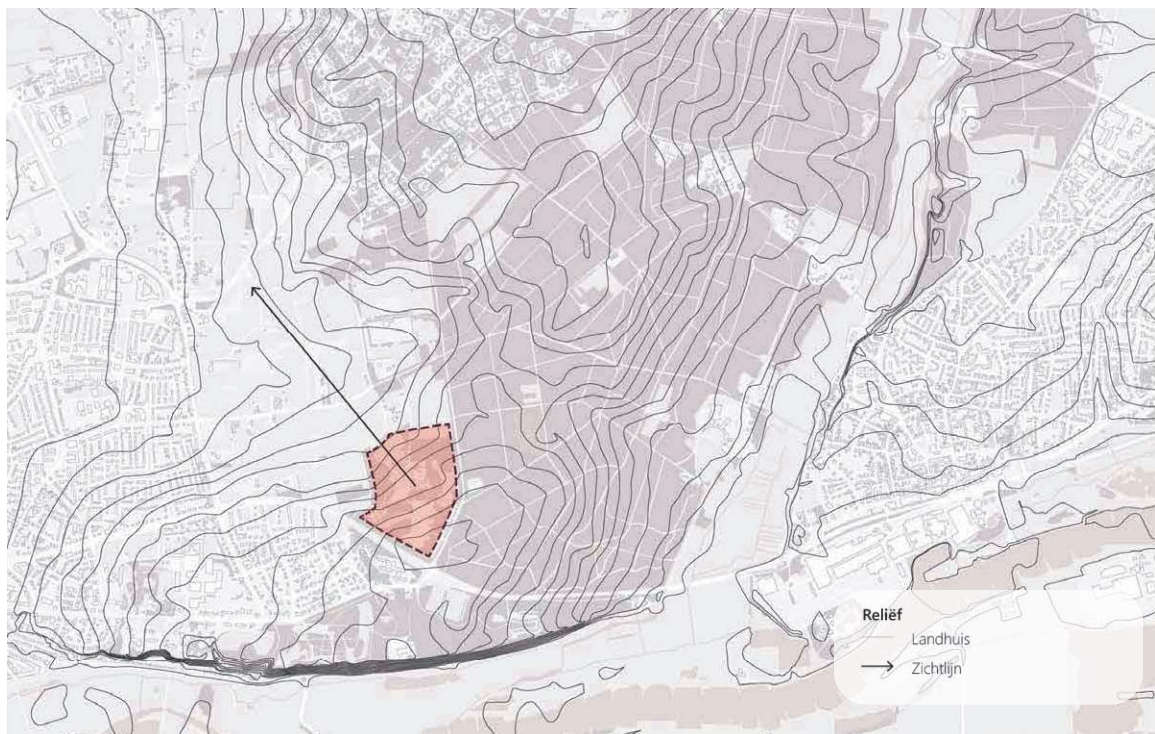
De Dorschkamp ligt op de stuwwal van de Veluwe. Het hoogste punt in het landschap ligt ongeveer ter hoogte van de rotonde bij de Ritzema Bosweg (N225) - de aansluiting met de Scheidingslaan. Dit hoogste punt is circa 22,5 meter hoger dan de Wageningse Eng. Door het aanwezige hoogteverschil als gevolg van de ligging op de flank van de stuwwal zijn er diverse vergezichten en mooie panorama's, onder andere richting de Wageningse Eng. Door de hoge ligging, zanderige ondergrond en lage grondwaterstand zijn er geen natuurlijke waterstructuren aanwezig.

Natuurgebieden: N2000, NNN, GNN/GO

De Dorschkamp is onderdeel van een groter provinciaal en nationaal aangewezen natuurnetwerk, namelijk het GNN. De (voorheen) bebouwde delen binnen het gebied vallen onder de Gelderse Ontwikkelzone (GO). De onbebouwde delen vallen onder het GNN en zijn aangewezen als natuurbeheertype droog bos met productie en kruiden- en faunarijk grasland. Op een steenworp afstand van de Dorschkamp bevindt zich het Natura 2000-gebied de Veluwe. Het voornaamste habitattype is beuken-eikenbossen met hulst.

De Dorschkamp zelf bestaat deels ook uit beuken- en eikenbossen. De bossen hebben een bufferfunctie voor het Natura 2000-gebied en dienen als leefgebied voor verschillende (beschermde) soorten. Op de Dorschkamp zijn in ieder geval de volgende beschermde diersoorten aanwezig: steenuil, das, vleermuizen, broedvogels, eekhoorn, hazelworm, ree, kleine watersalamander, alpenwatersalamander en verschillende overige grondgebonden zoogdieren.

afbeelding 2.1 Hooggelegen Dorschkamp gelegen op een stuwwal

afbeelding 2.2 Natuurgebieden in de directe omgeving

Landgoederenzone Gelders Arcadië

In de zuidelijke Veluwezoom liggen diverse historische landgoederen, kastelen en buitenplaatsen. Gezamenlijk vormen deze de landgoederenzone 'Gelders Arcadië'. De Dorschkamp hoort bij deze landgoederenzone. De landgoederenzone heeft door de eeuwen heen een bijzondere aantrekkingskracht uitgeoefend op de welgestelde bevolking. Dit komt tot uitdrukking in een grote hoeveelheid verschillende buitenplaatsen in de omgeving. De historische landgoederen en buitenplaatsen kenmerken zich door een ensemble van een (buiten)huis en een kasteel of landhuis met bijgebouwen. Het ensemble wordt omsloten door fraai landschappelijk ingerichte tuinen en/of parken. Deze landgoederen dienden met name als tweede huis voor welgestelden en waren in eerste instantie niet bedoeld voor permanente bewoning. De landgoederen geven het gebied haar identiteit en leveren een hoge bijdrage aan de cultuurhistorische en recreatieve waarden van de regio.

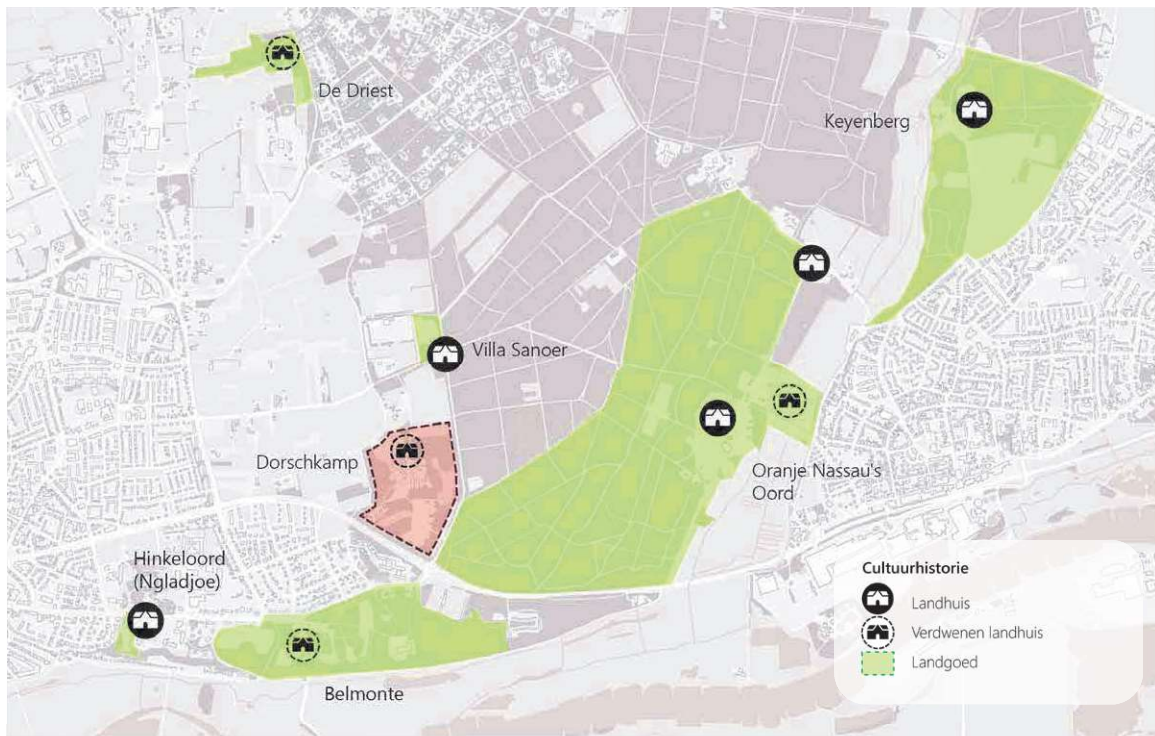
In de omgeving van de Dorschkamp zijn verschillende (verdwenen) landgoederen aanwezig. In navolging van de oude edelmannswoningen bouwden vermogende burgers in de 19e eeuw buitenhuizen langs de verbindingswegen en in toen nog onbebouwd gebied. Dit zijn de Belmonte (1843), Hinkeloord (1855) en Kasteel Wageningen. Direct ten westen van de Dorschkamp ligt het landgoed Oranje Naussau's Oord (1881) en ten noorden ligt de Villa Sanoer (1887; gemeentelijk monument). De Dorschkamp zelf (opgericht in 1906) is ook een voormalig landgoed. Het landhuis raakte tijdens de Tweede Wereldoorlog zwaar beschadigd. Het beschadigde landhuis is in 1968 gesloopt. De historische en landschappelijke onderdelen van de landgoedtuin zijn tegenwoordig minder goed te beleven.

De Wageningse Eng

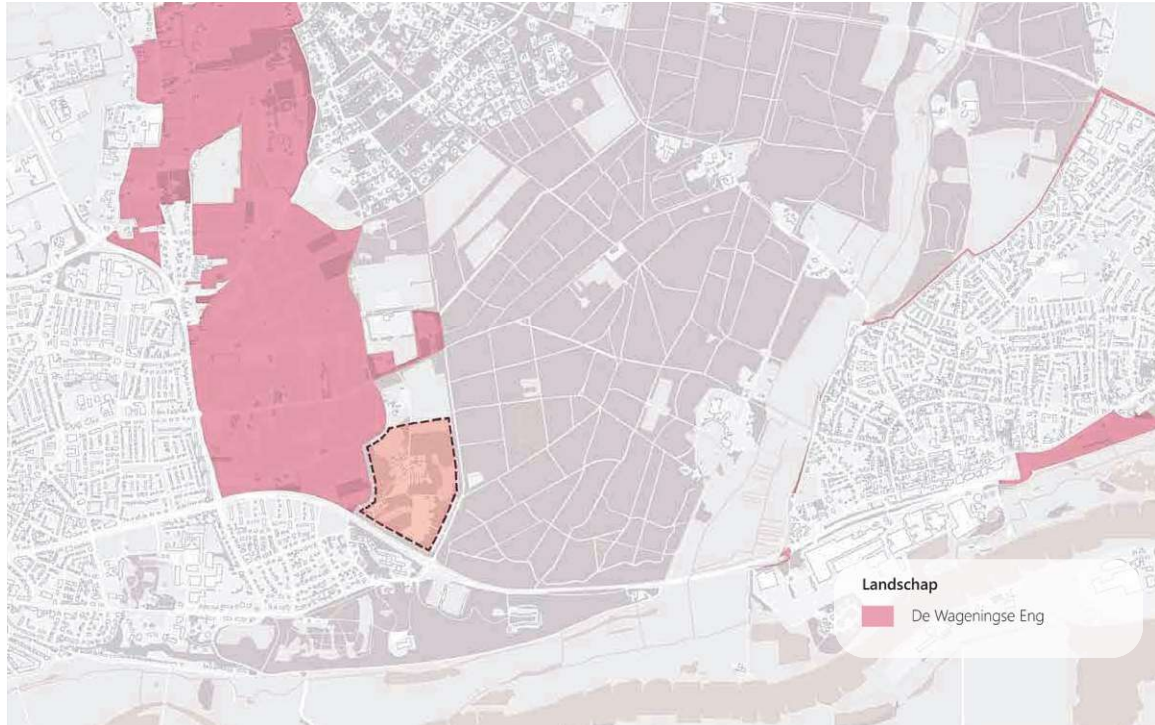
Ten westen van de Dorschkamp, aan de westflank van de Veluwse stuwwal, bevindt zich de Wageningse Eng. De Wageningse Eng ligt als een overgangsgebied tussen de stad Wageningen en het bosgebied van de Veluwe. De Wageningse Eng is een van de weinige bouwlanden waar het historisch landgebruik nog zichtbaar is en waar tegelijkertijd de ontstaansgeschiedenis (reliëfwerking) van het landschap te zien is. Dit maakt de Wageningse Eng uniek en bijzonder.

De Wageningse Eng kenmerkt zich door een eeuwenoud glooiend landschap, waardevolle cultuurhistorische elementen en een diversiteit aan gebruikers die genieten van de vele natuur- en landschapswaliteiten van het gebied. De Wageningse Eng heeft ook een belangrijke functie als recreatief uitloopgebied (ommetjes, tuinen e.d.) voor de bewoners van Wageningen. Het gebied wordt om al deze redenen ook wel de 'tuin van Wageningen' genoemd.

afbeelding 2.3 Landgoedensembles in de omgeving

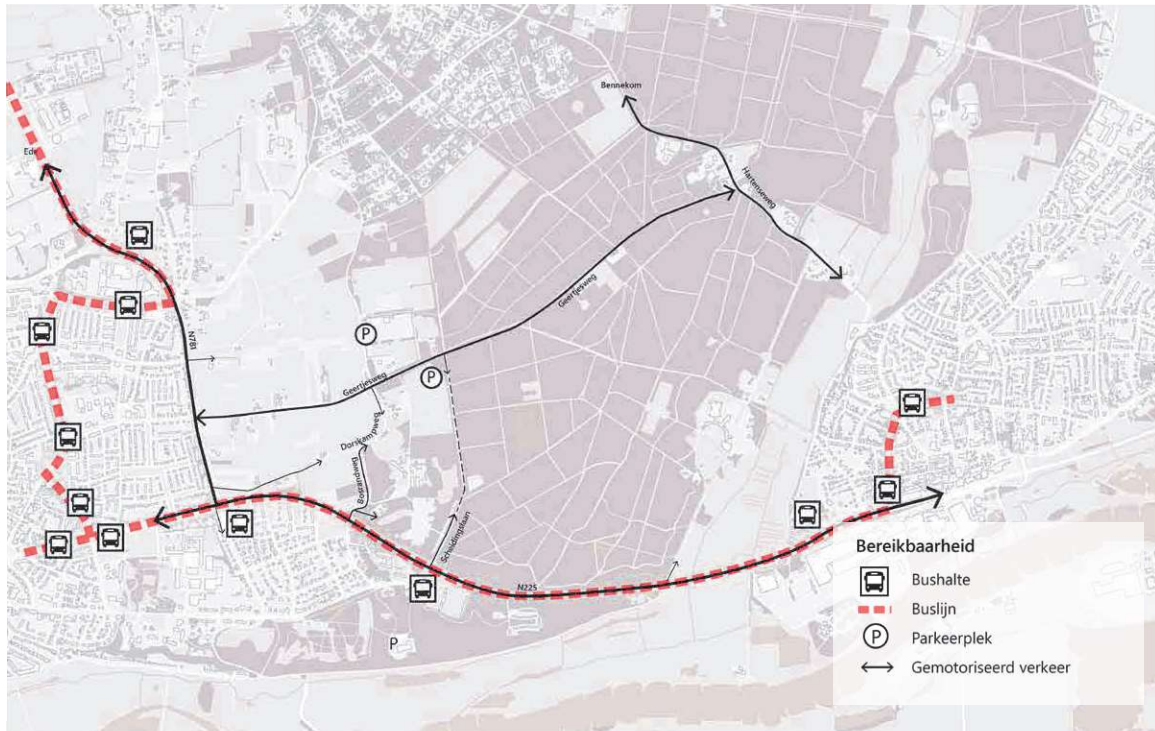
afbeelding 2.4 Wageningse Eng

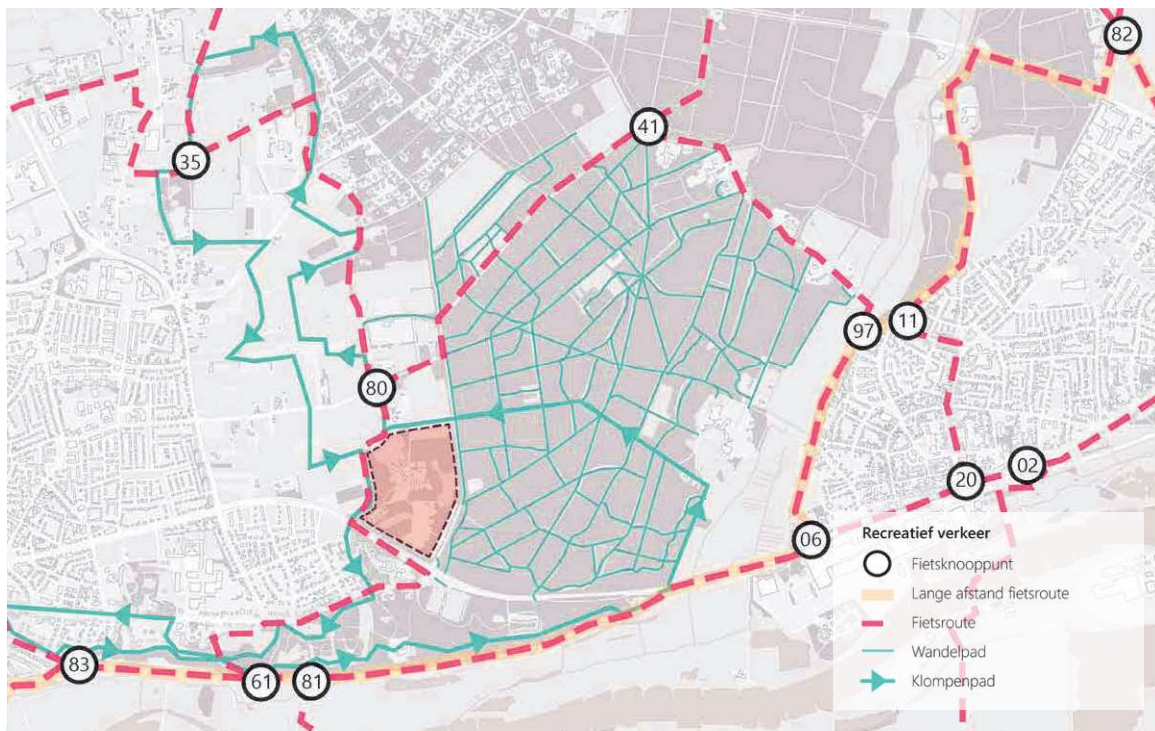
Langzaam verkeer en recreatie

De omgeving van de Dorschkamp kenmerkt zich door een groot aanbod aan recreatieve verbindingen voor fietsers en voetgangers. Dit zijn geormerkte fietsroutes (LF en fietsknopennetwerk), wandelroutes en klompenpaden. De landelijke fietsroute loopt in het noorden direct langs de grens van de Dorschkamp in de richting van het Veluwe bosgebied en in het zuiden richting de rivierdijk van de Rijn. De begrenzing van de Dorschamp valt eveneens samen met het klompenpad van de Wageningse Eng. Dit klompenpad is gekoppeld aan de cultuurhistorische elementen in het landschap en maakt deze beleefbaar voor de recreant. Ten oosten van de Dorschkamp bevindt zich een fijnmazig netwerk van wandelpaden.

afbeelding 2.5 Gemotoriseerde verkeerstructuren

afbeelding 2.6 Langzaamverkeerstructuren

2.2 Historische ontwikkeling van de Dorschkamp

In 1870 ontstond een kleine boerderij aan de rand van de stuwwal: 't Jagershuis. In het jaar 1906 is op deze locatie het landgoed de Dorschkamp gesticht en is er tevens een Engelse landschapstuin aangelegd door Copijn. De Dorschkamp heeft door de eeuwen heen verschillende functies gehad. Gedurende de Tweede Wereldoorlog zaten Duitse troepen gestationeerd in het landhuis en had de Dorschkamp een belangrijke functie. De negatieve lading die de bezetting met zich meebracht en het feit dat het landhuis beschadigd was, zorgde ervoor dat het landhuis in 1968 werd gesloopt.

Hierna vestigde het bosbouwproefstation van TNO zich met nieuwe gebouwen op de Dorschkamp. Er zijn experimenten uitgevoerd met zowel in- als uitheemse bomen. In de huidige verkavelingsstructuur is hier weinig van terug te vinden. Wel staan her en der gecultiveerde bomen in het natuurlijke bos. In het stiltegebied bevindt zich nog wel een overblijfsel van het bosbouwproefstation. De gebouwen van het bosbouwproefstation zijn tot 2012 gebruikt door Danone Research en sinds 2018 in gebruik door AZC Bosrandweg. Het hekwerk rondom de locatie is hierbij opgehoogd. Op dit moment kan men de locatie binnen de hekken niet betreden en zijn bepaalde wandelroutes afgesneden.

Het Pieter Pauw Ziekenhuis werd gebouwd in de jaren '80 nabij de Ritzema Bosweg. Ook de oude zusterwoningen (Belvédère 2 tot en met 16) komen uit deze periode. In 2008 is het ziekenhuis gesloopt en zijn de funderingen verwijderd. Dit is terug te zien in een diep gelegen uitgegraven krater. Verspreid in het gebied zijn nog wel restanten te vinden van de oude tuin van het ziekenhuis, samen met bankjes, wandelpaden en delen van straatverlichting. Ook ligt het oude asfalt van de parkeervoorzieningen nog in het bos. Hiervan maken recreanten tegenwoordig nog vaak gebruik.

Tegenwoordig hebben de bewoners van ecodorp Ppauw een plek gevonden op het terrein. Het betreft een tijdelijke situatie zonder juridische grondslag. Daarnaast maken de avontuurlijke fietsers van de Wild Dukes gebruik van het hellende landschap tussen de bomen.

Wat opvalt is dat er rond de jaren '70 en '80 veel bebouwing op de Dorschkamp aanwezig was, maar dat daarvan ook veel verloren is gegaan. Vanwege de verschillende functies in het gebied en de verlegging van de N225 is een groot deel van het oude landgoed nu openbaar en goed bereikbaar. Er zijn veel barrières in de vorm van hekwerken op het terrein aanwezig. Deze bieden op bepaalde plekken rust aan aanwezige fauna.

afbeelding 2.7 Landschappelijke ontwikkeling van de Dorschkampomgeving

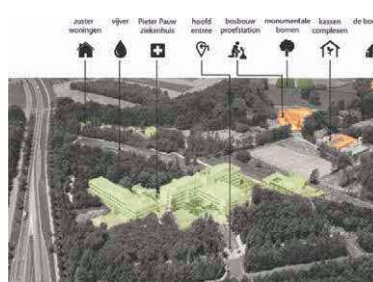
1970 - Stichting Bosbouwproefstation TNO (1968 - 1998)

1977 - Pieter Pauw Ziekenhuis (1974 - 2008)

2011 - AZC Bosrandweg en huidige gebruikers (2018-heden)

1870 - Wageningen voormalige vesting - 't Jagerhuis (1870-1906)

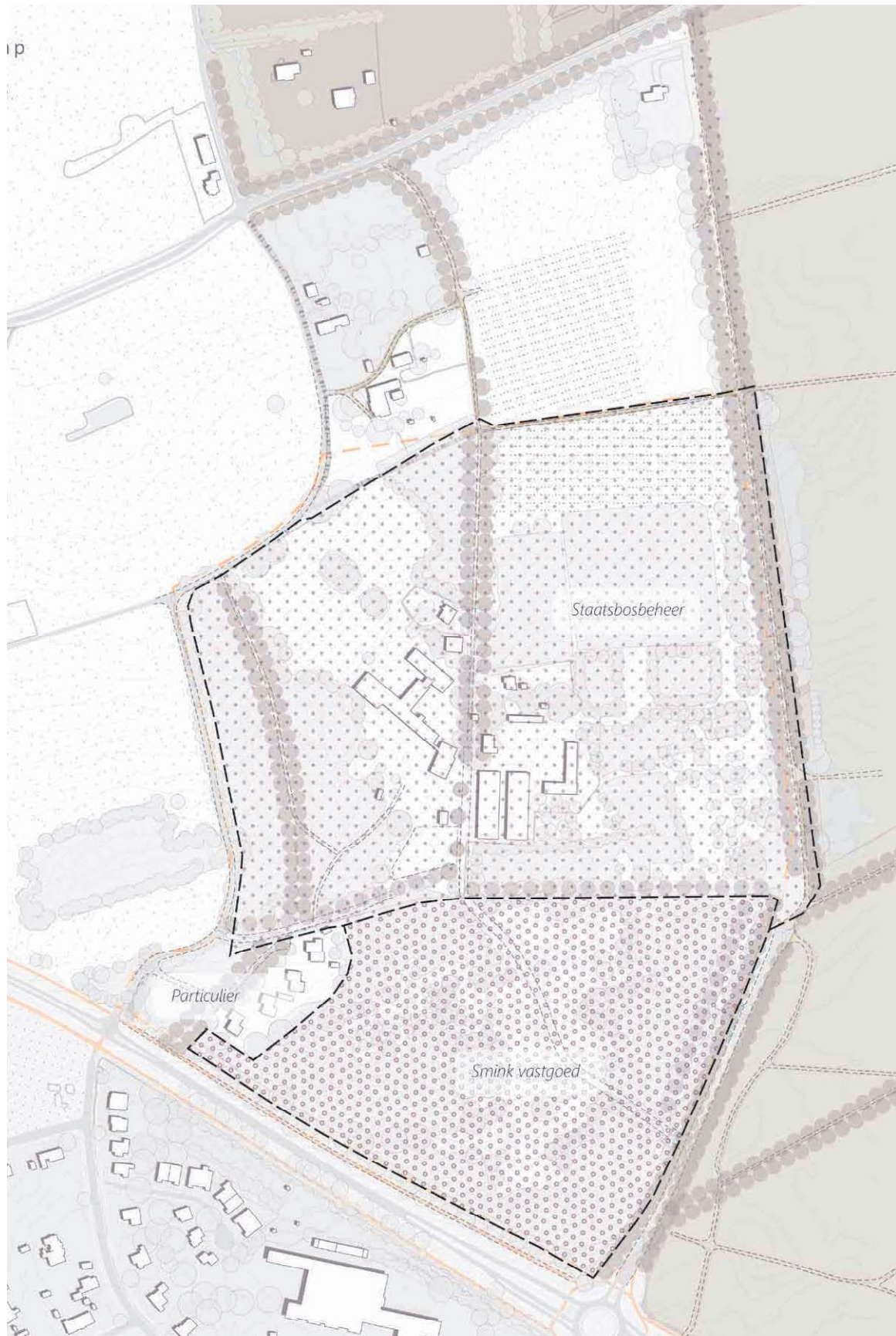
1915 - Landgoed De Dorschkamp (1906-1968)

1968 - Sloop van de Dorschkamp: nieuwe functie

afbeelding 2.8 Eigendomsbegrenzing Dorschkamplocatie

2.3 Kwaliteiten en kenmerken van de Dorschkamp

De vele functies die het landgoed de Dorschkamp in haar korte bestaan heeft gehad, hebben grote impact gehad op het ruimtelijk voorkomen. Na het uitvoeren van een nulmeting op landschappelijk en ecologisch niveau (zie bijlage II), brengt deze paragraaf de (kern)kwaliteiten en kenmerken van de Dorschkamp in beeld. Dit is gedaan voor de volgende drie thema's, gekoppeld aan de omgevingskwaliteiten van het gebied:

- landschap en cultuurhistorie (2.3.1);
- ecologie en natuur (2.3.2);
- netwerken en functies (2.3.3).

Eigendomssituatie de Dorschkamp

Het eigendom van de Dorschkamp is momenteel verdeeld over twee partijen (zie eigendomskaart). Het noordelijke deel van het gebied waar het voormalige bosbouwproefstation heeft gelegen, is in het bezit van Staatsbosbeheer. Het voormalige ziekenhuisterrein in het zuidelijke deel is in handen van een private ontwikkelaar.

afbeelding 2.9 Kwaliteiten en kenmerken landschap & cultuurhistorie

2.3.1 Landschap en cultuurhistorie

De (kern)kwaliteiten voor het landschap en de cultuurhistorie in dit gebied zijn onder te verdelen in een aantal thema's: de (visuele) verbinding met het landschap, de kenmerkende bosstructuur met boskamers (open plekken), beleving van het landschap middels informele verbindingen, enkele overgebleven gebouwen/ bebouwingscontouren en overige groenstructuren.

De (visuele) verbinding met het landschap

De meest in het oog springende kwaliteit van De Dorschkamp is de verbinding met het omliggende landschap. Dit wordt veroorzaakt door de hoogteverschillen op het terrein in combinatie met het open en gesloten karakter van het bos. Ook het open karakter van de Wageningse Eng met kleinschalige landbouw draagt hieraan bij. Vanaf de plek waar de voormalige villa stond, is een visuele verbinding met de lagergelegen, Wageningse Eng gecreëerd. De markante, monumentale bomen die op de open plek voor de voormalige villa staan, zijn gepland tijdens de aanleg van de Engelse landschapstuin die werd ontworpen door Copijn. Deze boomgroepen zijn van grote landschappelijke waarde en moeten in combinatie met het weidse vergezicht over de Wageningse Eng behouden blijven.

Naast de visuele verbinding ligt de Dorschkamp ook stevig verankerd in het omliggende, bosrijke landschap door de historische bomenlanen. Deze bomenlanen markeren de Scheidingslaan, overschrijden de grens van het gebied richting Oranje Nassau's Oord en verbinden het koetshuis met het landgoed. In de loop der jaren is de staat van deze beukenlanen in verval geraakt. Voor de Dorschkamp betekent dit dat er een keuze gemaakt moet worden: de lanen revitaliseren met dezelfde boomsoort (beuk) en in ere van de historie herstellen, of de lanen vervangen met toekomstbestendige boomsoorten die beter geschikt zijn voor het (droge) milieu dat de toekomst biedt. Buiten kijf staat dat de laanstructuren behouden, hersteld en zo nodig aangevuld moeten worden ten behoeve van de verbinding met het omliggende landschap.

Bosstructuur met boskamers

In de robuuste bosstructuur zijn boskamers ontstaan waarin diverse functies een plek hebben gekregen. De robuustheid van het dichte eiken-beukenbos maken dat de boskamers zeer beschut liggen. Het ziekenhuis was vroeger bijvoorbeeld in een van de boskamers gevestigd. Tegenwoordig wordt een boskamer opgevuld door het Wagenings Wijngoed. De kleinschaligheid van de boskamers kan benadrukt worden door terug te grijpen naar de historische gebruikers en de structuren met uitheemse boomsoorten te herstellen. Belangrijk hierbij is dat gekozen wordt voor uitheemse boomsoorten die de ecologische waarden van de biotoop versterken ten behoeve van inheemse fauna zoals insecten, vleermuizen en vogels.

Beleving van het afwisselende landschap middels (informele) verbindingen

De kracht van de Dorschkamp is de mogelijkheid om de bovengenoemde landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten te kunnen beleven. Sinds de oprichting is het landgoed goed toegankelijk geweest. Kenmerkend voor de plek is de rust die te ervaren is door de goede wandelstructuur in het gebied en de omgeving. Zo maakt het Wageningse Engpad (klompenpad), inclusief educatieve route voor kinderen, het mogelijk om op een informele wijze het landgoed te beleven. De hele wandelstructuur bestaat uit zandpaden, wat bijdraagt aan de unieke beleving. Ook de bomenlanen langs de paden dragen bij aan de beleving van het afwisselende landschap. Voorwaarde is dat de hekwerken die het terrein nu ontsieren worden opgeheven en dat de plek weer opengesteld wordt voor passanten, recreanten en bewoners.

Overgebleven bebouwing (en contouren van voormalig bebouwing)

In het snel wisselende gebruik van de Dorschkamp zijn in de loop der tijd veel gebouwen gebouwd en weer afgebroken. Wat rest is een diverse mix van bouwstijlen, materialen en bouwvormen. Enkele gebouwen zijn bewaard gebleven. Zoals de boswachterswoning die is ontworpen door K.P.C. de Bazel omstreeks 1916. Op het huidige terrein van het AZC is deze woning het laatste overgebleven bebouwde restant uit de historie van dit gebied. Ten tweede het koetshuis (de boerderij), op de plek van het voormalige Jachthuis. Het koetshuis staat in het noorden, net buiten de plangrens, maar heeft een belangrijke visuele en historische verbinding met de Dorschkamp.

Groenstructuren

De Dorschkamp bezit een grote variatie aan loof- en naaldhout. Ook zijn er langs de voormalige lanen beuken en Amerikaanse eiken te vinden. Uit cultuurhistorisch en landschappelijk oogpunt vormen lanen, houtwallen, wildwallen, kleinschalige bosopbouw en de akkers een gebied waar wandelaars graag vertoeven. Vanuit historisch oogpunt moet er aandacht besteed worden aan de aanwezige groenstructuren en zorg gedragen worden voor duurzame groenstructuren.

Zicht vanaf de Dorschkampweg in de richting van de voormalige landhuislocatie

afbeelding 2.10 Kwaliteiten en kenmerken ecologie & natuur

2.3.2 Natuur en ecologie

Ecologisch gezien is de Dorschkamp een zeer waardevolle bufferlocatie tussen de dichte bosrijke Veluwe en de open, weidse Wageningse Eng. Veel soorten, van insecten tot grote en kleine zoogdieren, maken gebruik van dit overgangsgedebied. Een aantal kenmerkende elementen zijn van grote waarde voor het behoud van ecologie en natuur.

Beuken- eikenbos met open ondergrond en beukenlanen

Het besloten beuken- eikenbos met open grond vormt een belangrijk habitat voor onder andere de eekhoorn, ree en das. Het onderhoud van dit bos moet in de toekomst nauwkeurig afgestemd worden, rekening houdend met de functies voor mens, dier en plant.

De oude beukenlanen vervullen ook een belangrijke rol voor migrerende soorten, zoals vleermuizen. Zij benutten deze lijnstructuren om zich te oriënteren. Daarnaast maken veel vogels en insecten gebruik van dode laanbomen voor het bouwen van nesten. Dode eiken zijn specifiek een geschikt habitat voor het vliegend hert.

Stapstenen open gebied

Veel soorten migreren tussen het dichte bos en de open Wageningse Eng in voornamelijk oost-westelijke richting. Zij doen dit langs de eerdergenoemde lijnstructuren (lanen), maar oriënteren zich ook langs de randen van de open, schrale plekken bestaande uit kruiden- en faunairijk grasland. De bosranden met struweel vervullen hier een belangrijke functie voor vlinders, reptielen en amfibieën. De opbouw van deze bosranden met een kruiden-, heester- en boomlaag is hierin van cruciaal belang. Opmerkelijk zijn de boomgroepen op de open helling voor het voormalige landhuis, deze fungeren als stapstenen richting het open gebied.

Kruidenrijk grasland

Het kruidenrijke grasland vormt een belangrijk foerageergebied voor verschillende soortgroepen, zoals insecten, grondgebonden zoogdieren en reptielen.

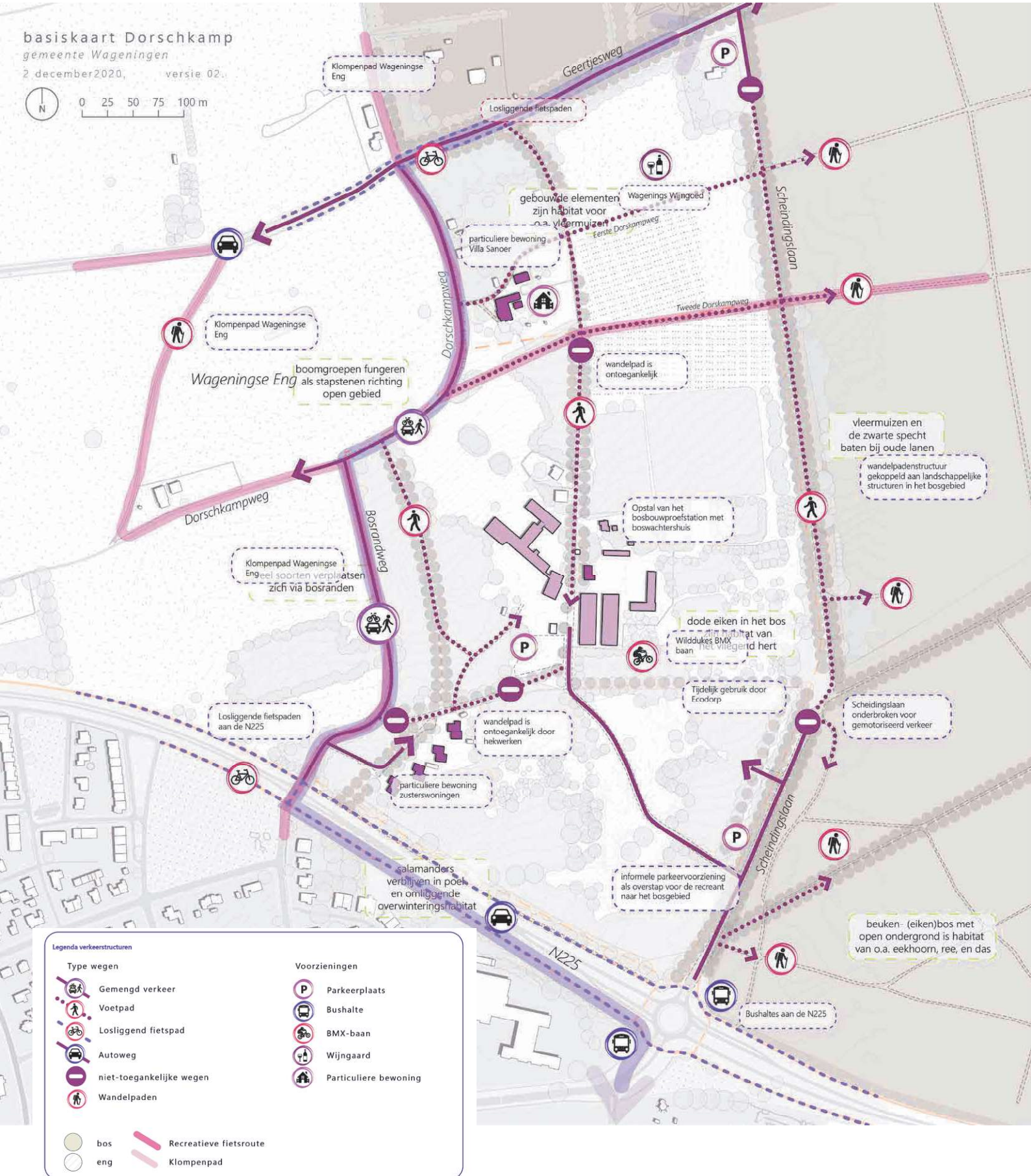
Poel

In het zuiden van het gebied bevindt zich een poel. Naar alle waarschijnlijkheid is deze hier op een kunstmatige manier gerealiseerd, omdat zo hoog en droog op de zanderige bodem het water anders te snel infiltreert om zichtbaar water aan de oppervlakte vast te houden. Deze poel en de omliggende habitat is aantrekkelijk voor onder andere de kleine watersalamander en alpenwatersalamander. Waarschijnlijk kunnen er geen andere poelen op het terrein gerealiseerd worden.

Bebouwing

Veel diersoorten maken gebruik van nestmogelijkheden die bebouwing biedt. Vooral vleermuizen maken gebruik van bestaande en nieuwe bebouwing. Tuinen van woningen kunnen daarnaast een belangrijke rol vervullen in leefgebieden voor kleine zoogdieren, zoals egels. Tot slot komen er momenteel diverse Rode Lijst-soorten voor in het gebied. De zwarte specht, steenuil, rode eekhoorn, grote parelmoervlinder, grauwe klauwier en bijvoorbeeld de hazelworm hebben in de huidige situatie een plek gevonden op de Dorschkamp.

Afbeelding 2.11 Kwaliteiten en kenmerken netwerken & functies

2.3.3 Netwerken en functies

N225 - Ritzema Bosweg

Direct ten zuiden van de Dorschkamp ligt de N225. Deze weg doorsnijdt ruimtelijk gezien de meest zuidelijke uitloper van het aanwezige bosgebied. Vanuit de Dorschkamp is via de N225 zowel Wageningen als Renkum snel en gemakkelijk te bereiken. Ook maken een aantal regionale buslijnen gebruik van de N225, waarmee tevens het treinstation Ede-Wageningen is te bereiken. De bushaltes liggen direct aan de rotonde bij de N225. Naast gemotoriseerd verkeer maakt ook voet- en fietsverkeer gebruik van de N225. De N255 kent aan weerszijden vrij liggende fietspaden. Ook loopt er een voetpad aan de zuidzijde van de N225.

Scheidingslaan

De Scheidingslaan is een noord-zuid gerichte verbingsstructuur. Door het onverharde pad is het voornamelijk afgestemd op de wandelaar. De Scheidingslaan maakt een verbinding tussen de Geertjesweg en de N225. Over korte lengte is de Scheidingslaan ingericht op gemotoriseerd verkeer en loopt dood. Vanaf dit punt is de Scheidingslaan alleen toegankelijk voor voetgangers. Ook zijn hier (in)formele parkeervoorzieningen aangelegd. Ter hoogte van de Dorschkamp zijn dit voornamelijk restanten van de infrastructuur voor het voormalige ziekenhuis. De inrichting is zeer ruim opgezet, maar tegelijkertijd sober en doelmatig. Het tussengelegen deel is enkel te gebruiken voor langzaam verkeer en daar wordt de weg dan ook onderbroken.

Geertjesweg

De Geertjesweg is een oost-westelijke verbinding voor gemotoriseerd verkeer en vormt de verbinding van Wageningen met Bennekom en Renkum. De Geertjesweg kenmerkt zich door een landelijke inrichting, zonder wegmarkering en losliggende fietspaden. Ten hoogte van de Scheidingslaan is een parkeervoorziening, waar men kan parkeren voor recreatieve doeleinden.

Bosrandweg

Langs de Dorschkamp loopt de Bosrandweg. Zoals de benaming al suggereert, loopt de weg langs de randen van het bos. Het is een eenvoudige erftoegangsweg zonder wegmarkering. Deze weg maakt een verbinding tussen de Geertjesweg en de N255. De zusterwoningen aan de Belvédère worden ontsloten door de Bosrandweg. De Bosrandweg kent een intensief gebruik door verschillende gebruikers, van voetgangers en fietsers tot gemotoriseerd verkeer. De Bosrandweg kent een maximumsnelheid van 60 km/u. Daarnaast is de Bosrandweg onderdeel van het klompenpad van de Wageningse Eng en van het fietsknooppuntennetwerk. De inrichting van de weg is niet ingericht voor deze verschillende gebruikers.

Tijdelijke structuur Wildgraaf

De Dorschkamp wordt via de Wildgraaf verbonden met de Scheidingslaan. De Wildgraaf is een weg van tijdelijke aard, aangelegd voor de ontsluiting van het AZC aan de Bosrandweg. De Wildgraaf vormt de centrale verbindingssas binnen de Dorschkamp en ontsluit de gebouwen van het voormalige bosbouwproefstation (huidige AZC). De Wildgraaf geeft tevens toegang tot het Wild Dukes Park en het Ecodorp Ppauw. Ook deze weg kent een intensief gebruik van voetgangers, fietsers en gemotoriseerd verkeer, daarnaast is het de aanrijdroute voor de brandweer.

Tijdelijk AZC aan de Bosrandweg

Op het voormalige bosbouwproefterrein ligt een tijdelijk asielzoekerscentrum (AZC). Deze locatie is gekozen in samenwerking tussen de gemeente Wageningen, het COA en Staatsbosbeheer. De opvang heeft een capaciteit van maximaal 300 personen en mag maximaal vijf jaar worden gebruikt. Deze periode loopt in 2022 af. Na deze periode kan de locatie ontwikkeld worden.

Ecodorp Ppauw

Op de voormalige ziekenhuislocatie bevindt zich het ecodorp Ppauw. Het ecodorp is een tijdelijke woongemeenschap waarin duurzaam gewoond, geleefd en geëxperimenteerd wordt. Het terrein waarop Ppauw zich bevindt heeft geen aansluitingen voor gas, water en licht. De bewoners verzorgen hun eigen compostering, grijswaterzuivering en benodigde warmte en elektriciteit. Ppauw wordt op dit moment gedoogd door de eigenaar Smink en de gemeente Wageningen. Afgesproken is dat de bewoners vertrekken zodra de plannen voor woningbouw op de Dorschkamp doorgang vinden.

Wild Dukes Bike Park

Het Wild Dukes Bike Park ligt op het terrein van Staatsbosbeheer, waarmee een tijdelijke gebruikersovereenkomst is afgesloten. Het park heeft een totale oppervlakte van circa 4.000 m². Het park is ontsloten via de Wildgraaf ter hoogte van het AZC. Het bikepark bestaat uit een parcours voor mountainbikes, met een aantal springbulten en kombochten en bevindt zich in een hoek van het bosgebied.

Onderbreking in padenstructuur

Met de ontwikkeling op deze locatie zijn een aantal historische verbindingstructuren (tijdelijk) afgesloten. Dit is met name voortgekomen uit de tijdelijke bestemming van het AZC. Een van die verbindingen wordt gevormd door een verbindingstructuur tussen het AZC en de Bosrandweg, langs de zusterwoningen aan de Belvédère. De andere afgesloten verbinding is het pad tussen de Tweede Dorschkampweg en het achterterrein van het bosbouwproefstation.

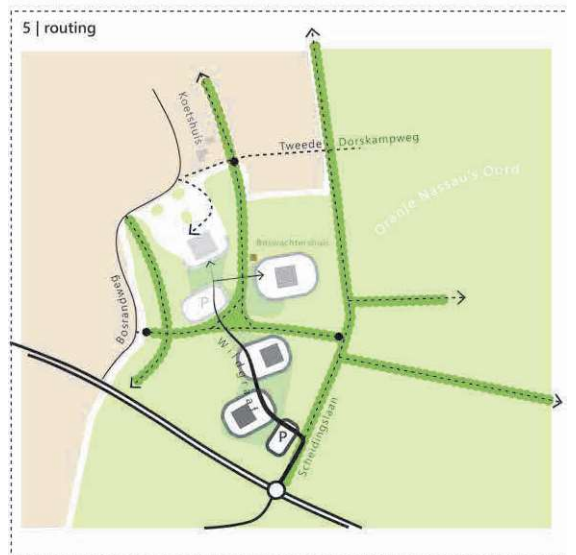

De Bosrandweg in de kijkrichting van de Eng

afbeelding 3.1 Visiepijlars

EEN VISIE OP DE ONTWIKKELING VAN DE DORSCHKAMP

In dit hoofdstuk wordt de ruimtelijke visie voor de toekomstige ontwikkeling van de Dorschkamp beschreven. Deze visie is gebaseerd op de gebiedsbeschrijving en de landschappelijke en ecologisch nulmeting.

De ontwikkeling van de Dorschkamp bouwt voort op de aanwezige gebiedskwaliteiten (cultuur, natuur en ecologie) en zorgt dat de hoogwaardige potentie van het gebied wordt benut om een fraai, uniek en hoogwaardig woon- en leefmilieu te creëren. Wonen op de Dorschkamp is wonen in én met de natuur op een duurzame en verantwoorde wijze. De locatie ligt op één van de mooiste en hoogste plekken van Wageningen, verscholen tussen de Veluwe bossen, grenzend aan de Wageningse Eng en onderdeel van het voormalige landgoedterrein de Dorschkamp. Voor vele Wageningers is dit een bekende locatie, omdat zij wandelen in het aangrenzende bos van Oranje Nassau Oord, genieten van lokale wijnen van het Wagenings Wijngoed of de locatie passeren bij het binnenrijden van Wageningen.

De ontwikkeling van de Dorschkamp wordt beschreven aan de hand van vijf pijlers:

1. Versterken cultuurhistorisch ensemble in de bosrand;
2. Versterken bos en laanstructuren als gebiedsdragers;
3. Versterken boskamers en ecologische corridors;
4. Iedere boskamer een eigen identiteit en programmering;
5. Hergebruik van bestaande routes en zonering.

Duurzaamheid wordt gezien als een integraal onderdeel van de ontwikkeling en krijgt vorm in de afstemming op de aanwezige omgevingskwaliteiten. Duurzaamheidsdoelstellingen worden evenwichtig uitgewerkt. De ontwikkeling van de Dorschkamp vindt klimaatadaptief en robuust plaats. Dit uit zich onder andere in de keuzes voor beplantingssoorten en materialisatie van bebouwing en de openbare ruimte. Energiemaatregelen zijn afgestemd op de omgeving en hebben beperkte impact op het milieu en klimaat. Circulariteit speelt een belangrijke rol bij (nieuw)bouw. Een ander voorbeeld: in plaats van het afvoeren van (snoei)materiaal, kunnen deze grondstoffen hergebruikt worden voor de inrichting van de openbare ruimte. Het thema duurzaamheid zit verweven in de vijf pijlers.

Er is een ecologische toets uitgevoerd op de visie, deze is bijgevoegd in bijlage III. Daarnaast is er een uitgangspuntennotitie opgesteld, deze is bijgevoegd in bijlage IV.

3.1 Versterken van het cultuurhistorisch ensemble in de bosrand

De Dorschkamp kenmerkt zich door een gelaagde en rijke ontstaansgeschiedenis met culturele betekenis. Deze bestaan buiten de gebouwde elementen om veelal uit historische landschappelijke structuren. Deze elementen en structuren zijn echter deels verloren gegaan. Dit heeft ertoe geleid dat de samenhang, herkenbaarheid en leesbaarheid het gebied achteruit is gegaan. Met de ontwikkeling van de Dorschkamp worden daarom kansen aangegrepen om de rijke ontstaansgeschiedenis weer leesbaar en beleefbaar te maken. Hierbij vormen de historische laanstructuren en monumentale bomen, de voormalige huisplaats Dorschkamp, het overgebleven koetshuis, de voormalige locatie van 't Jachthuis en de arbeiderswoning de basis om de cultuurhistorische identiteit en samenhang vast te zetten.

Niet alleen de historische structuren en elementen worden teruggebracht, ook worden nieuwe toevoegingen gedaan met hedendaagse verwijzing naar de gebiedsgeschiedenis. Bijvoorbeeld met de doorvertaling van de landgoedkwaliteiten en -kenmerken naar moderne verschijningsvormen. Hiermee wordt op de Dorschkamp de gelaagde historie integraal onderdeel van de toekomstige identiteit. Dit resulteert in een unieke leef- en woonomgeving met een hoge recreatieve en belevingswaarde.

afbeelding 3.2 Sfeerimpressie versterken van cultuurhistorisch ensemble in de bosrand

Cultuurhistorisch ensemble versterken

De Dorschkamp is ruimtelijk onderdeel van een cultuurhistorisch ensemble, dat bestaat uit het landgoed Villa Sanoer en de zusterwoningen aan de Belvédère. De beleefbaarheid en samenhang van dit cultuurhistorische ensemble wordt versterkt met de ontwikkeling van de Dorschkamp. Door het toevoegen van verschillende cultuurhistorische dragers worden de karakteristieken van het voormalige landhuis op de Dorschkamp zowel in karakteristiek als kwaliteit teruggebracht. Hierbij wordt gewerkt van noord naar zuid en wordt ingezet op verschillende ruimtelijke ingrepen. Deze variëren van het verwijderen van aanwezige opstallen met beperkte (cultuurhistorische) waarde, reconstructie van de historische aanrijroute, toevoegen van hoogkwalitatieve bebouwing met verwijzing naar het voormalige landgoed de Dorschkamp tot het versterken en mogelijk herstellen van historische laanstructuren. Tevens wordt het historische boswachershuisje van architect K.P.C. de Bazel behouden en gekoppeld aan de cultuurhistorische drager. De historie van de Dorschkamp wordt in de toekomst in samenhang beleefd door verbondenheid en toegankelijkheid.

Landgoedkwaliteit terugbrengen

Het cultuurhistorische landgoederen karakter van de Dorschkamp wordt op een moderne wijze teruggebracht ter hoogte van het verdwenen landhuis. Op deze manier wordt recht gedaan aan het verdwenen landgoedlandschap in deze omgeving. De inrichting van het gebied kent de karakteristiek van een buitenplaatslandschap met bijbehorende landschappelijke elementen als stinzebeplanting, rododendrons en flaneerpaden. Hierbij wordt een hiërarchische opbouw gevolgd met een centrale plek voor ontmoeting (de voormalige huisplaats) en kleinere bebouwing daaromheen (de voormalige pachterswoningen). De bouwstijl sluit aan bij de landschappelijke structuren en heeft een rustieke en aardse hoogkwalitatieve uitstraling. Het materiaal- en kleurgebruik past bij de natuurlijke setting van de locatie. De contour van het vervallen landhuis biedt aanknopingspunten voor de nieuwe bebouwing en grijpt terug op de historische aanblik op de flank van de stuwwal. De historische aanrijdroute tot het landgoed wordt in ere hersteld, maar wel op ecologisch verantwoorde wijze met minimale impact op het aanwezige GNN en NNN.

Grafheuvels

Er is nader onderzocht of er in het plangebied grafheuvels aanwezig zijn. In het plangebied liggen geen officiële grafheuvels. De aanwezige grafheuvels zijn zuidelijker gelegen. Er bestaat wel een vermoeden dat er een grafheuvel in het plangebied aanwezig is. Omdat het gaat om een vermoeden, heerst er geen beschermingsregime op. De vermoedelijke grafheuvel ligt op een locatie waar volgens de huidige visie niet ontwikkeld wordt. Als er toch ontwikkeld wordt, moet er eerst onderzoek worden verricht naar de vermoedelijke grafheuvel. Op het plangebied ligt immers een archeologische bestemming.

Visie op versterken van het cultuurhistorisch ensemble

Niet voor niets is landgoed De Dorschkamp ontstaan op deze prachtige locatie: hooggelegen op de stuwwalflank van de Veluwe met het bos als achtergronddecor en met een fraai panoramisch uitzicht over het agrarische landschap van de Wageningse Eng. Om het cultuurhistorisch ensemble te versterken, wordt het voormalige landgoed op moderne wijze teruggebracht en krijgt deze een prominente plek in de bredere gebiedsontwikkeling.

Het nieuwe landhuis wordt een blikvanger door de toepassing van hoogwaardige architectuur met rondom een fraaie en eigentijdse landgoedtuin met verwijzingen naar de lokale historie. Door de reconstructie van de historische aanrijdroute krijgt fiets- en voetgangersverkeer de mogelijkheid om vanaf de Wageningse Eng langs de bosrand het gebied te bereiken, net als de voormalige bewoners van de Dorschkamp. Dit zorgt dat de Dorschkamp weer op moderne wijze een beleefbaar onderdeel wordt van de landgoederenzone het Gelders Arcadië. Naast een woonfunctie behoort een kleinschalige publieke voorziening op deze locatie tot de mogelijkheden, bijvoorbeeld een zomerterras of café.

afbeelding 3.3 Versterken cultuurhistorisch ensemble in de bosrand

Voormalig koetshuis de Dorschkamp

3.2 Versterken van het bos en de lanenstructuren als gebiedsdragers

Op de Dorschkamp spelen bos- en lanenstructuren een belangrijke rol in de vervlechting met het omliggende landschap. Als onderdeel van het Gelders Arcadië heeft de Dorschkamp een nauwe relatie met Oranje Nassau's Oord. Niet alleen als uitloopgebied voor wandelaars, ook met verbindende lijnelementen. Historische beukenlanen en zandpaden bieden aanleiding om de Dorschkamp weer in verbinding te brengen met haar omgeving. Waardevolle bomen, boomgroepen en/of lanen worden dan ook behouden.

Daarnaast kenmerkt de Dorschkamp zich door de afwisseling van open en gesloten gebieden in de vorm van de stevige, dichte bosstructuur met open boskamers. De overgangen, in de vorm van de bosranden, moeten extra aandacht krijgen. Ook het beheer van de groenelementen in het gebied moet worden herzien. De Dorschkamp wordt gekenmerkt door het opvallende reliëf, dat een belangrijke rol heeft gespeeld in de ontstaansgeschiedenis van de plek. Het behoud van de niveauverschillen in het landschap en de daarbij behorende zichtlijn van het hoger gelegen deel over de lager gelegen Wageningse Eng moet behouden blijven

afbeelding 3.4 Sfeerimpessie versterken van bos- en lanenstructuren als gebiedsdragers

Visie op het versterken van het bos en de lanestructuren als gebiedsdragers

De rijke, gelaagde landschappelijke historie van dit gebied heeft geleid tot een fraai bosgebied en lanestructuren met ecologische kernkwaliteiten. In dit onderdeel van de visie staat het behouden en versterken van het bos met de lanen centraal. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan natuurlijke belevingswaarde van het gebied.

Het dichte bosgebied heeft een hoge ecologische kwaliteit, de formele status als GNN en grenst direct aan Natura2000-gebied. Uitgangspunt is het behoud van ecologische rust en het vermijden van bouwontwikkelingen. Waar mogelijk worden aanwezige ecologische kwaliteiten versterkt. Het beheer in het bosgebied wordt beperkt tot strikt noodzakelijke kap bij ziekte of gevaar. Eventuele kansen voor hergebruik van restmaterialen uit het bos worden ingezet bij de ontwikkeling van de Dorschkamp in de buitenruimte en voor de bebouwing.

De aanwezige lanestructuren zijn momenteel lang niet altijd even goed herkenbaar door structuuronderbrekingen of achterblijvende groenkwaliteit. Daarom worden de lanen gerevitaliseerd, wat eveneens bijdraagt aan de ecologisch verbindende functie. Centraal ter hoogte van de Dorschkamp worden de lanen ruimtelijk met elkaar verbonden waarmee de dooradering van het gebied wordt bevorderd en de herkenbaarheid wordt versterkt.

afbeelding 3.5 Bos- en lanestructuur als gebiedsdragers

3.3 Versterken boskamers en ecologische corridors

Op de Dorschkamp geven ecologische en landschappelijke structuren sturing aan de vorm en keuze van de (gebruik)functies en de zonerings van deze functies, waaronder wonen en recreëren. Door zorgvuldig ruimtelijke keuzes te maken, wordt een balans bereikt tussen menselijke aanwezigheid en ecologische rust in deze bufferzone tussen de Veluwe en de Wageningse Eng. Het is van belang dat de natuurwaarden worden beschermd, in ieder geval niet verslechteren en waar mogelijk versterkt worden of op een ecologisch robuuste manier gecompenseerd worden. Dit draagt bij aan de natuurlijke identiteit van het gebied.

Met de ontwikkeling van de Dorschkamp worden bovendien kansen aangegrepen om een bijdrage te leveren aan de ecologische kernkwaliteiten, zoals het dichte beuken-eikenbos, de bosrand in combinatie met open plekken en oude beukenlanen. Hierbij kan worden gedacht aan het herstellen, verbinden en versterken van ecologische structuren zoals beukenlanen en bosranden, door bijvoorbeeld de aanplant of natuurlijke aanwas van inheemse soorten. De bebouwing en inrichting van de openbare ruimte draagt waar dat kan bij aan de ecologische waarden. Daarbij kan gedacht worden aan de toevoeging van nestgelegenheden, het verrijken van de fauna met vruchtdragende plantensoorten die als voedselvoorziening dienen, het aanbrengen van groene daken of wanden en tot slot voldoende gelegenheid en afwisseling in beschuttingsmogelijkheden bieden. Deze beschuttingsmogelijkheden worden gevormd door bomen, heesters en kruidenzones. Per locatie wordt bepaald of verdichting zinvol en gewenst is. Immers, het unieke karakter van de Dorschkamp hangt nauw samen met deze ecologische kwaliteiten en behoud is daarom essentieel.

afbeelding 3.6 Sfeerimpressie versterken boskamers en ecologische corridors

Borgen en versterken van de ecologische kernkwaliteiten in relatie tot de omgeving

De bossen van de Dorschkamp grenzen aan het Natura 2000-gebied Veluwe en bieden een bufferfunctie voor de daar aangewezen habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten. Tevens vormt het plangebied een leefgebied voor verschillende soorten die vanuit de Wet natuurbescherming beschermd zijn. De diersoorten gebruiken de Dorschkamp als leefgebied, of als verbindingszone tussen de Veluwe en de Wageningse Eng. Daarnaast is het plangebied beschermd onder de provinciale Omgevingsverordening als GNN en GO. Voor deze gebieden zijn kernkwaliteiten geïdentificeerd als rust en ruimte. Wanneer het aankomt op ontwikkelingen binnen het gebied geldt voor de GO een 'ja, mits-principe', terwijl de GNN een 'nee, tenzij principe' hanteert. Het uitgangspunt met betrekking tot natuur wordt gevormd door de begrenzings- en kaders uit het hiervoor genoemde beleid en wetgeving.

De verbindende en bufferende ecologische functies van de Dorschkamp blijven behouden en worden waar mogelijk versterkt. Daarvoor wordt barrièrewerking door ruimtelijke ingrepen beperkt en in samenhang worden ecologische corridors en stapstenen behouden en versterkt. Versterking kan door ecologische structuren te verbreden en op te waarderen, denk bijvoorbeeld aan de verbreding van de bosmantelzoom in en langs het plangebied. Of door huidige barrières op te heffen of passeerbaar te maken. Waar nodig worden ecologische structuren gelijkwaardig en aangesloten in kwaliteit en kwantiteit teruggebracht.

Functiekeuzes afwegen in relatie tot ecologie en natuur

Passend bij het natuurlijke karakter van de plek worden functies ingepast en afgestemd op de ecologische omgevingskwaliteiten. Daarvoor is een goede locatiekeuze van het bouwprogramma, doelmatig en efficiënt ruimtegebruik, met passende gebruiksdichtheden voor onder andere wonen en recreëren essentieel. Ook de inrichting van de openbare ruimte speelt samen met het infrastructurele netwerk hierin een belangrijke rol. De ambitie is dat het toe te voegen programma ecologisch evenwichtig wordt gekozen. Daarom zijn functies met een grote aantrekkingskracht op bezoekers van buitenaf, zoals dagelijkse voorzieningen of bijeenkomstfuncties (centra) ongewenst. Dit kan namelijk leiden tot een sterke toename in verkeersbewegingen van personenvoertuigen wat de rust kan verstoren. Kleinschalige functies en voorzieningen zijn wel denkbaar, mits deze zorgvuldig, kleinschalig en proportioneel worden ingepast.

Het programma wordt in type en omvang afgestemd op de mogelijke en verwachte ecologische verstoring door te werken met denkbeeldige zoneringen en gecombineerd met natuurlijke barrières in de vorm van bijvoorbeeld een houtwal, takkenril of greppel. Waar ecologische rust gewenst is, wordt het gebruiksprogramma beperkt of weggenomen. Dit is met name gewenst in de bosgebieden, door bijvoorbeeld alleen daar informele paden toe te voegen zoals een zandpad en geen verharde paden. Op locaties waar lichte ecologisch verstoring mogelijk is, wordt aansluitend een lichtprogramma toegestaan. De open velden van de boskamers bieden bij uitstek de mogelijkheid om het bouwprogramma toe te voegen met een hogere gebruiksintensiteit zoals wonen, waarbij een groen ingerichte openbare ruimte een vereiste is. De aanwezige poel en bijbehorende overwinteringshabitat blijven behouden.

Natuurinclusief Dorschkamp

De Dorschkamp is een natuur inclusieve ontwikkeling. De ontwikkeling draagt bij aan de lokale natuurwaarden. Landschappelijke structuren worden behouden en waar mogelijk versterkt. Gebouwen en objecten worden gepositioneerd, vormgegeven en voorzien van passende materialisatie. Waar mogelijk worden nieuwe habitats toegevoegd aan de omgeving. Geveloppervlakten krijgen naast de traditionele scheidende en isolerende functies ook een aanvullende ecologische functie. Bijvoorbeeld nestkasten voor vogels en vleermuizen of een groen dak dat tevens functies toevoegt voor insecten en vogels. Beschermdediersoorten die nu gebruik maken van de aanwezige opstal van het AZC krijgen met de ontwikkeling van de Dorschkamp een volwaardige plek in de toekomstige situatie. Het verlichtingsplan en -concept is ecologisch verantwoord. De toepassing van verlichting wordt zoveel mogelijk vermeden en waar nodig voorzien van aangepaste armaturen (lichtspectrum) zodat ecologische verstoring wordt geminimaliseerd.

Visie op het versterken van de boskamers en ecologische corridors

Met het verwijderen van de bestaande bebouwing en de afwikkeling van de tijdelijke functies blijven open plekken over in het boslandschap, ook wel boskamers genoemd. Deze open plekken dragen samen met de bosranden in het gebied bij aan de ecologische waarden en geven het gebied een unieke ruimtelijke beleving.

In de visie wordt het karakter van deze boskamers versterkt door nieuwe aanplant met een tweeledig doel. Enerzijds definieert het de ruimte voor het toe te voegen (woningbouw)programma. Anderzijds versterkt het de ecologische corridorfunctie van het bos op de overgang van de Veluwe naar de Wageningse Eng. Fauna kan door verbreding van het bosgebied gemakkelijker en ongestoord door het bosgebied bewegen. Dit zorgt ervoor dat het westelijke bosgebied aan de Bosrandweg beter ecologisch aangesloten is op de rest van het gebied. Verder krijgen de boskamers allemaal brede zoom- en mantelvegetatiezones met wisselende breedtematen en groendiversiteit, waardoor waardevolle ecologische habitats worden toegevoegd. Tot slot worden de randen van het plangebied verzacht zodat fauna (gemakkelijker) kan passeren, onder andere door de toevoeging van een faunapassage onder de Ritzema Bosweg en inrichting van de helling van het landhuis.

afbeelding 3.7 Versterken boskamers en ecologische corridors

3.4 Iedere boskamer een eigen identiteit en programmering

De Dorschkamp is in de toekomst een collectieve en inclusieve woon- en leefomgeving en sluit aan op de regionale en lokale woonbehoefte. Inclusiviteit uit zich in een gevarieerd en passend woonprogramma voor diverse doelgroepen, in kwantiteit en kwaliteit. Tussen de verschillende doelgroepen wordt ontmoeting en samenkomst gestimuleerd om de collectiviteit en inclusiviteit te versterken. Dit wordt bereikt door voorwaarden te koppelen aan het niveau van het gebouw en de buitenruimte. Ontmoeting en interactie zorgen voor een betrokken en hechte gemeenschap met aandacht voor elkaar en de leefomgeving.

De Dorschkamp is ook naar buiten toe open en onderdeel van de omgeving als overgangszone vanaf de Wageningse Eng richting de Veluwe. Daarvoor wordt de toegankelijkheid en bereikbaarheid voor het voet- en wandelverkeer versterkt en aangesloten op bestaande padenstructuren zowel in oost-west als in noord- zuidelijke richting. Ook wordt verblijfskwaliteit op zorgvuldig gekozen plekken toegevoegd in afstemming op de natuurwaarden. In samenhang zorgt dit ervoor dat de Dorschkamp in de toekomst geen opzichzelfstaand gebied, maar verweven is met de omgeving door fijnmazige en natuurlijke verbindingen.

afbeelding 3.8 Sfeerimpressie een collectieve en inclusieve woon- en leefomgeving

Inclusief en betaalbaar wonen

De Dorschkamp biedt aan verschillende doelgroepen passende en betaalbare woonruimte. Dit wordt afgestemd op de regionale woonbehoefte door aan te sluiten op actuele woonprognoses en cijfers. Naast sociale huur wordt met name in het middensegment van de huur- en koopmarkt aanbod gecreëerd. Dit resulteert in een gemengd woonprogramma van grondgebonden en gestapelde woningen met verschillende woonoppervlakten. Duurzaamheidsmaatregelen aan de gebouwen dragen eveneens bij aan de betaalbaarheid van de woningen door onder andere lagere onderhoudskosten en energielasten.

Daarnaast biedt de hoogwaardige natuurlijke omgeving van de Dorschkamp een uitgelezen kans om de doelgroep kenniswerkers aan de KennisAs te binden aan Wageningen. Deze groep is gemengd en heeft verschillende behoeften en leefstijlen, zoals medewerkers aan de universiteit (promovendi, hoogleraren en overige werknemers in de commerciële sector). Een gemengd woonprogramma geeft antwoord op de verschillende behoeften binnen deze groep.

Voorwaarden voor ontmoeting dragen bij aan collectiviteit

Een gedifferentieerd woonprogramma alleen is niet genoeg om de ambities te bereiken. Collectiviteit wordt ondersteund door voorwaarden te scheppen met gerichte ontwerpingsrepen, zowel op het niveau van het gebouw als ook in de buitenruimte.

In de buitenruimte worden onder andere voorzieningen aangelegd voor diverse leeftijdsgroepen gericht op informeel spel, (toevallige) ontmoetingen en sociale interactie. Dit uit zich concreet in zit- en rustplekken langs informele wandelroutes, bijvoorbeeld op zichtlocaties richting de Wageningse Eng of op knooppunten van diverse wandelpaden. Wanneer speelvoorzieningen in het bosgebied worden toegevoegd, dan zijn deze kleinschalig en natuurlijk vormgegeven. Dit kan bijvoorbeeld een speel-pad zijn, dat opgebouwd is uit houtopstand en uitnodigende. Tegelijkertijd worden kleinschalige initiatieven in de buitenruimte ondersteund die bijdragen aan de collectiviteit. Dit kan zich uiten in vorm van collectief beheer op een ecologisch en landschappelijk passende wijze. Voorbeelden zijn onder andere een voedselbos en -tuin in de nabijheid van de woningen.

Op het niveau van het gebouw wordt aandacht gegeven aan de vormgeving en maatvoering van de gemeenschappelijke ruimtes bij gestapelde bouw, zoals horizontale en verticale ontsluiting (portieken, galerijen, corridors en dergelijke). Door deze ruimer vorm te geven ontstaat een verblijfskwaliteit waar tegelijkertijd ook ontmoeting plaats kan vinden. Daarbij kunnen gemeenschappelijke ruimtes worden voorzien waar de bewoners elkaar kunnen ontmoeten. Denk bijvoorbeeld aan een gemeenschappelijke daktuin of collectief balkon.

Omgevingskwaliteiten leidend bij energie

De omgevingskwaliteiten van de Dorschkamp zijn leidend bij de toepassing en het gebruik van energetische duurzaamheidsmaatregelen. Uitgangspunt bij energieopwekking is dat de landschappelijke kwaliteiten niet verstoord worden. De toepassing van zonnepanelen is kansrijk voor de opwekking van elektriciteit, mits rekening wordt gehouden met de schaduwwerking van de bomen op de panelen. Zonnepanelen zijn om deze reden het meest kansrijk op gebouwen met voldoende dakoppervlakte en hoogte in relatie tot de aangrenzende bomen. Naast elektriciteit moet voorzien worden in een warmtevraag en daarvoor mag geen gas gebruikt worden. In de ontwikkelingsfase moet de koel-warmtevraag nader onderzocht worden op de haalbaarheid. Bodemenergie biedt interessante mogelijkheden, eventueel in combinatie met een warmtenet op kleine schaal.

Bebouwing wordt zorgvuldig ontworpen met aandacht voor de energetische huishouding. Dit uit zich in een goede isolatiewaarde en gevelopeningen en lamellen, afgestemd op de zoninstraling. Passief energiegebruik wordt aangemoedigd, zoals het gebruik van een trombewand en winterkassen.

Circulariteit bij (nieuw)bouw

Op het gebied van circulariteit worden mogelijkheden van hergebruik onderzocht en benut, zowel bij de bestaande bebouwing als de nieuwbouw. Daarmee wordt bijgedragen aan onder andere CO₂-reductie en kunnen eventueel kostenbesparingen worden behaald bij de uitvoering.

De huidige opstallen van het bosbouwproefstation TNO en het COA hebben een beperkte historische waarde. Dit betekent dat sloop tot de mogelijkheden behoort. Wanneer wordt overgegaan tot sloop, geldt dat (rest)materialen uit deze gebouwen zoveel mogelijk lokaal worden hergebruikt. Een aandachtspunt hierbij is dat de gebouwen eventueel asbesthoudende onderdelen bevatten. Dit moet in de verdere planvorming nader onderzocht worden. De ambitie van hergebruik geldt evenzo voor de terreininrichting van de Dorschkamp, zoals (half)verharding en terreinobjecten.

De ambitie is dat nieuwe bebouwing en infrastructuur ook circulair wordt uitgevoerd. Gebouwen worden daarom bij voorkeur volledig demontabel en flexibel aangelegd, zoals de funderingsopbouw, draagstructuur en gevelopbouw. Bij het einde van de levensduur kan gemakkelijk tot demontage over worden gegaan en wordt materiaalverlies door sloopactiviteiten beperkt. Bijkomend voordeel is dat (groot) onderhoud aan de gebouwen hierdoor ook eenvoudiger is en financieel voordeliger kan zijn. Verder zijn de gebruikte materialen zo veel mogelijk biobased, dus afkomstig uit hernieuwbare bronnen.

In het geval dat het nodig is om bomen te kappen, wordt het hout zoveel mogelijk hergebruikt op de Dorschkamp. Het hout krijgt in andere toepassing bij inrichtingselementen, bijvoorbeeld zoals straatmeubilair, speelaanleiding en de parkeervoorziening, informele paden in houtsnippers, gevelbekleding of als draagstructuur van gebouwen. Daarnaast worden mogelijkheden onderzocht om de bosproductie te benutten voor deze ontwikkeling. Er worden in principe geen bomen gekapt voor nieuwe bebouwing. Voor andere functies is er een terughoudendheid met bomenkap.

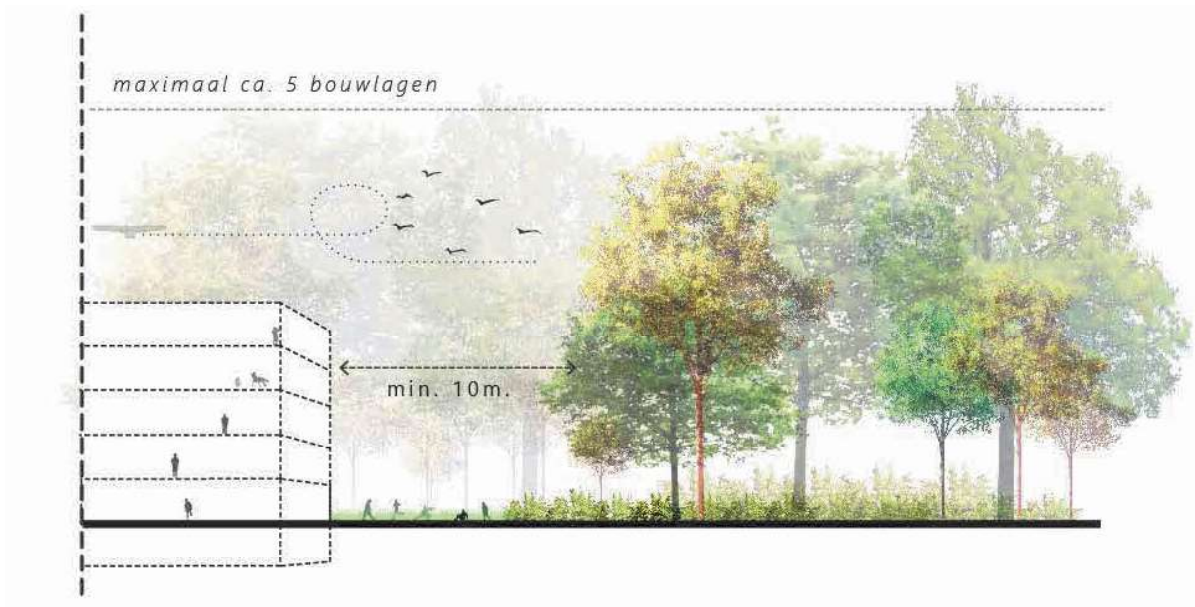
Klimaatadaptatief en -bewust Dorschkamp

De hooggelegen zandgronden van de Dorschkamp zijn een waardevol infiltratiegebied dat onderdeel is van een groter (grond)watersysteem. Zeker met zicht op de klimaatverandering is het van belang dat deze functie geborgen blijft. Hemelwater is in de Dorschkamp afgekoppeld van het rioleringsstelsel en wordt op locatie gebufferd en infiltreert langzaam in de bodem om het grondwater te verrijken.

Door de klimaatverandering neemt onder andere de kans op hevige piekneerslag toe. De buitenruimte moet daarom passend ingericht worden om deze piekbuien te kunnen verwerken. Met name door de hoogteverschillen is aandacht nodig voor watergeleiding (oppervlakkige afstroming) zodat op lagere delen geen wateroverlast ontstaat. Neerslag kan onder andere oppervlakkig afstromen naar verzamelpunten en daar te infiltreren in de bodem, zogenaamde wadi's. Tevens is het gebied erosiegevoelig door de hoogteverschillen en kan piekneerslag erosie veroorzaken en versnellen, daar waar de bodembedekking minder robuust is.

Naast piekneerslag neemt de kans op (aanhoudende) droogte ook toe door klimaatverandering. Daarom is onder andere de aanwezigheid van groen van belang vanwege de verkoelende effecten door transevaporatie (verdamping van water) en schaduwwerking. In de Dorschkamp worden ingrepen zo veel mogelijk uitgevoerd met natuurlijke materialen. Bijvoorbeeld (terrein)afscheidingswerken worden natuurlijk uitgevoerd, denk aan heggen in plaats van schuttingen. Voorts wordt de toepassing van (donkere) verharding ten koste van het groen beperkt. Ook geveloppervlakten zoals daken, worden zoveel mogelijk groen uitgevoerd.

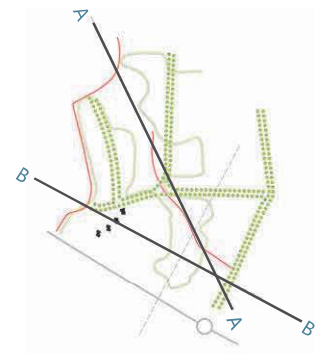
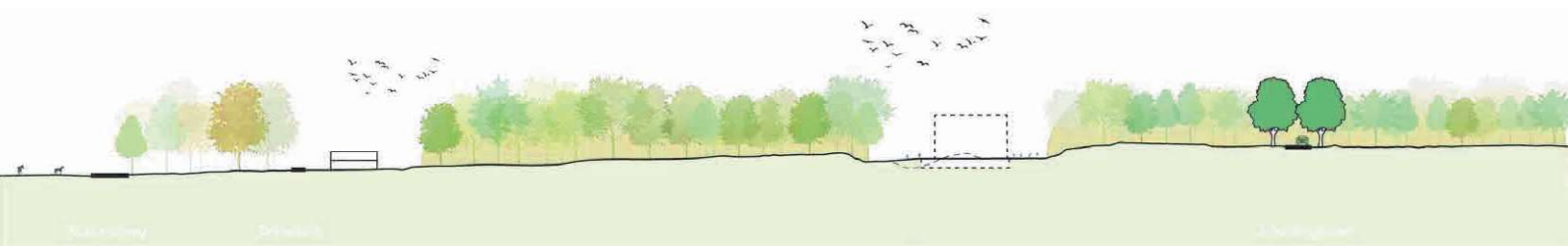
afbeelding 3.9 Principe profiel, maximale bouwhoogte en afstand tot de bosranden

afbeelding 3.10 Schetsmatige profielen genomen over lengte as AA'

afbeelding 3.11 Schetsmatige profielen genomen over lengte as BB'

Iedere boskamer een eigen identiteit en programmering

De boskamers zijn het groene kader waarbinnen functies en programma een volwaardige plek vinden. Per boskamer wordt ingezet op een eigen herkenbare sfeer, identiteit en programmering. Hoewel de kamers verschillend worden uitgevoerd, vertoont de vormgeving en materialisering eenheid als één herkenbare architectonische familie. De verschillen uiten zich in wisselende maatvoering van de boskamers, terreininrichting en gebouwarchitectuur. Dit zorgt voor een afwisselende natuurbeleving en woonervaring die onderling desondanks in samenhang is. Belangrijk uitgangspunt hierbij is een bosrijke uitstraling van het gebied. Dit uit zich onder andere in het gebruik van natuurlijke materialen en zorgvuldige inpassing van ondersteunende voorzieningen, zoals parkeren. In de visie worden vier kamers ingericht met een woonfunctie en de overige kamers met een parkeerfunctie. Tot slot draagt de inrichting van de kamers bij aan de ecologische waarden, geeft ondersteuning aan collectiviteit en is het bovendien klimaat adaptief.

3.5 Herkenbare routing en zonering

Er wordt ingezet op het creëren van een gezonde leefomgeving die bewoners en bezoekers als prettig ervaren, waar gezonde keuzes gemakkelijk en logisch zijn en waar de negatieve invloed op gezondheid zo klein mogelijk is. Er is een aantrekkelijke en gevarieerde openbare ruimte die uitnodigt tot bewegen en ontmoeting en voor iedereen toegankelijk is. Het is er schoon en bewoners en bezoekers voelen zich er veilig. Duurzame mobiliteit en een goede milieukwaliteit zijn het uitgangspunt. Ook groen is een belangrijke drager voor een gezonde leefomgeving. Mensen met een groene woonomgeving voelen zich gezonder. En dat niet alleen: ze zijn het ook. Het beperkt zich dus niet enkel tot het bebouwde gedeelte van de Dorschkamp, maar vertaalt zich ook naar een gezonde leef-en verblijfwijze.

afbeelding 3.13 Sfeerimpressie een gezonde woon- en leefomgeving gestoeld op groene kwaliteiten

De omgeving nodigt uit tot bewegen en een gezonde levensstijl

De omgeving Dorschkamp moet uitnodigen tot ontmoeten en bewegen, zowel voor bezoekers als (toekomstige) bewoners. In de omgeving wordt een fijnmazig stelsel van wandelpaden, kleinschalige informele sportvoorzieningen en speelplekken voorzien. Deze voorzieningen worden in samenhang met de groene kwaliteiten vormgegeven. Alle vormen van beweging en recreatie worden daarom met de aanwezige landschappelijke natuurwaarden verweven. Ook is de Dorschkamp goed verbonden op het aangrenzende fietsknooppuntennetwerk waardoor het gebruik wordt gestimuleerd. De aanwezigheid van het klompenpad dat aansluit op het wandelnetwerk nodigt uit tot verkenning van de nabije omgeving te voet.

De Dorschkamp wordt aangesloten op het omliggende fiets- en wandelnetwerk. Deze worden gekoppeld aan bestaande structuren zodat een continuïteit van structuren wordt bereikt. Er worden ook ontspannings- en recreatieve mogelijkheden ingepast. Tegelijkertijd zorgt het ervoor dat er wordt bijgedragen aan de veiligheid en/of de beleving daarvan. De keuze voor duurzame en diervriendelijke verlichting kan voor een vergelijkbaar effect zorgen. Tot slot is een aandachtspunt de mogelijke geluidsbelasting van de Ritzema Bosweg en de Bosrandweg. De juiste inpassing van woningen, eventueel de vormgeving van dove gevels of geluidsisolerende maatregelen, kan dit beperken.

Duurzame mobiliteit als integraal onderdeel

Belangrijk is dat iedereen van de Dorschkamp kan genieten, van jong tot oud en van sporter tot slecht ter been. Er wordt bij voorkeur ingezet op duurzame mobiliteitsvormen. De fiets is leidend samen met het voetverkeer, autoverkeer is ondergeschikt. Hierbij wordt zo goed mogelijk de aansluiting met het openbaar vervoer gezocht. Pas daarna volgt (duurzaam) gemotoriseerd verkeer. Om duurzame mobiliteit aan te jagen is een fijnmazig netwerk van paden en structuren gewenst. De auto wordt daarmee ontmoedigd voor korte ritten en fietsers en voetgangers krijgen de ruimte. Ook worden verkeerstromen zoveel mogelijk gescheiden met als doel het zoveel mogelijk voorkomen van conflicten tussen gemotoriseerd en langzaam verkeer.

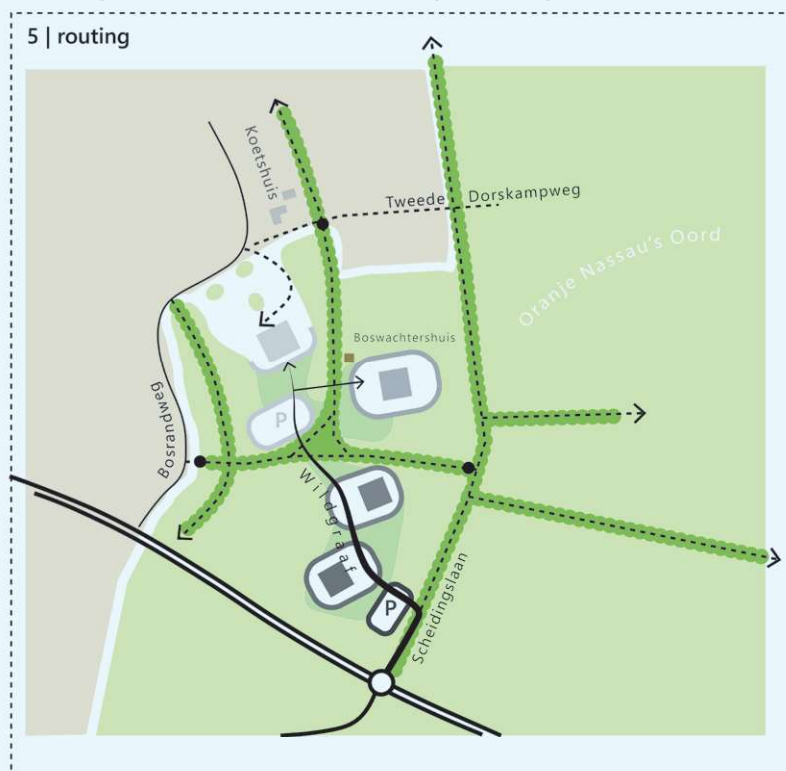
De bestaande verharding doorsnijdt het huidige groen. Het aanbrengen van meer verharding betekent minder groen en meer verkeerstromen. Dit terwijl duurzaamheid het uitgangspunt vormt. Dit maakt dat er terughoudend wordt omgegaan met het toevoegen van nieuwe wegen en waar mogelijk wordt bestaande verharding vervangen door halfverharding. Een andere manier om de rust in het gebied te behouden is regulering in parkeren. Dit kan bijvoorbeeld door het gebruik van deelauto's en een dubbelfunctie voor parkeerplaatsen te stimuleren. Ook kan er gebruik worden gemaakt van het huidige busnetwerk waar de Dorschkamp direct aanligt. Een goede bereikbaarheid van voet- en fietsverkeer richting deze halte kan verder gebruikt stimuleren.

Visie op herkenbare routing en zonering

De laatste pijler in de visie duidt de gewenste zonering van programma en gebruik. Een belangrijk sturend mechanisme voor deze pijler hierin is de routestructuur voor gemotoriseerd verkeer, wandelen en fietsen. Gekozen is om het gehele gebied voor wandelaars toegankelijk te maken door openstelling van de lanen (zie ook pijler 2). De beleving voor wandelaars krijgt hierdoor een duidelijke koppeling met de historisch landschappelijke opbouw van het gebied. De cultuurhistorische elementen langs deze lanen worden opnieuw beleefbaar gemaakt, door verbetering van zichtrelaties en toevoeging van informele verbindingen. Daar waar de laanstructuren elkaar centraal ontmoeten wordt een recreatieve voorziening aangebracht met een collectieve functie.

Toegang voor gemotoriseerd verkeer wordt gefaciliteerd via een entree bij de rotonde met de Ritzema Bosweg. De reeds bestaande Wildgraaf dient als centrale ontsluitingsstructuur voor alle verkeersdeelnemers en wordt losgekoppeld van het bos en de lanen. Dit scheidt gemotoriseerd verkeer met een bestemming van het recreatief gebruik en beperkt tevens de verstoring van natuur tot een minimum. Qua bouwprogramma wordt gekozen voor een afname vanaf de rotonde richting het voormalige landgoed. Dit borgt dat verkeersbewegingen over langere lengte van de Wildgraaf beperkt blijven.

Afbeelding 3.12 Visie op een herkenbare routing en zonering

Laanstructuren in de omgeving van de Dorschkamp

3.6 Referentiebeelden

In deze paragraaf zijn referentiebeelden opgenomen van woningbouwprojecten in bosrijke omgevingen. De beelden zijn ter inspiratie en illustratie van de brede mogelijkheden van woningbouwvormen en landschappelijke inrichting.

Gestapeld bouwblok met appartementen in het bos - SNA woningbouw, Turku, Finland (bron: [aesthetica.studio](#))

Gestapelde sociale woningbouw - Berkeveste, Denneveste; Kerkebosch (bron: [mix-architectuur.nl](#))

Geschakelde woningen in het topsegment Park Brederode, Bloemendaal (bron: [heilijgers.nl](#))

Appartementblokken op landgoedlocatie - Monnikenberg, Hilversum (bron: [mva.nl](#))

Geschakelde woningen met inpandige buitenruimte : Heij en Jij! Kerkebosch (bron: [bpd.com](#))

Kwadrantwoningen tegen de bosrand - Op de fier! Kerkebosch (bron: [architectenweb.nl](#))

Groene woonstraten met parkeren uit het zicht -
Monikkenhuizen, Gelderland (bron: urbanclimate.nl)

Geschakelde woningbouw in bosrijke omgeving -
Berkenbosch, Drenthe (bron: faro.nl)

Ecologisch ingerichte woonwijk - Eva Lanxmeer, Gelderland
(bron: eva-lanxmeer.nl)

Klimaatadaptieve buitenuimte inrichting verweven met spel
- Eva Lanxmeer, Gelderland (bron: eva-lanxmeer.nl)

Autovrije boomrijke woonomgeving met een veranda -
Berkenbosch, Drenthe (bron: faro.nl)

Vrijstaande woningen tegen de bosrand aan - Kerkebosch
bron: nl.thegreencity.eu)

Afbeelding 7.1 Park Brederode

4

UITVOERINGSPARAGRAAF

Deze gebiedsvisie geeft inzicht in de ontwikkelmogelijkheden voor de Dorschkamp. In dit hoofdstuk worden de vervolgstappen beschreven die nodig zijn om de visie te kunnen uitvoeren.

4.1 Participeren binnen de gestelde kaders

Behoud, ontwikkeling en bescherming van de kernkwaliteiten van de Dorschkamp zijn een noodzakelijk onderdeel van de opgave voor het gebied. Alleen wanneer voldaan wordt aan deze voorwaarden kan de voorgenomen ontwikkeling van het gebied doorgang vinden en rekenen op voldoende draagvlak.

Tijdens het opstellen van de gebiedsvisie hebben er verschillende gesprekken plaatsgevonden met bewoners en gebruikers van het gebied, evenals beleidsmedewerkers van de gemeente Wageningen en provincie Gelderland. Uit deze gesprekken zijn veel ideeën en initiatieven voortgekomen die waarde kunnen toevoegen aan de Dorschkamp. Alle input is zorgvuldig afgewogen en waar mogelijk verwerkt in de visie. Tegenstrijdige belangen en zorgen zijn behandeld tijdens de participatiebijeenkomsten.

In deze visie zijn tegenstrijdige belangen opgenomen als ambities voor de ontwikkeling van de Dorschkamp. Het is niet mogelijk om alle ambities te realiseren. Daarnaast is het belangrijk dat er na vaststelling van de gebiedsvisie nog ruimte is voor toevoegingen. Wanneer deze ideeën bijdragen aan de kernkwaliteiten van het gebied, moet de gemeente hier ruimte voor zoeken. Daarmee wordt bedoeld dat er een samenwerking moet worden gevonden om de initiatieven te realiseren. Geadviseerd wordt om hiervoor een vervolgproces op te starten met behulp van de participanten die aan de gebiedsvisie hebben meegewerkt. Daarbij moet ook de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit van de gemeente Wageningen worden betrokken.

4.2 Sturen op rollen en verantwoordelijkheden

Bij de uitvoering van de voorgenomen ontwikkeling voor de Dorschkamp zijn er verschillende rollen en verantwoordelijkheden. De Dorschkamp heeft een overzichtelijke grondeigendomssituatie. Het noordelijke deel is in eigendom van Staatsbosbeheer en het zuidelijke deel is in eigendom van Smink Vastgoed. De gemeente Wageningen heeft binnen het gebied geen eigendom en voert daarom geen actief grondbeleid om de ontwikkeling te sturen. Wel kan de gemeente faciliterend optreden. Dit betekent dat de gemeente initiatieven toetst aan de uitgangspunten zoals vastgelegd in deze gebiedsvisie, sectoraal beleid en wet- en regelgeving. Daarbij kan, als dat nodig is, kennis en expertise van marktpartijen worden ingeschakeld.

Bij het opstellen van deze gebiedsvisie zijn de volgende partijen betrokken geweest:

- Smink Vastgoed: deze partij heeft aangegeven zich te beroepen op zelfrealisatie van het perceel in eigen grondgebruik. Hierbij worden in ieder geval de bouwpercelen gerealiseerd door de ontwikkelende partij.
- Staatsbosbeheer: deze partij ziet af van zelfrealisatie en is bereid de gronden beschikbaar te stellen aan de markt. De vorm waarin dit plaatsvindt is afhankelijk van het (grond)beleid van Staatsbosbeheer en de inkoopvoorwaarden.

Om zekerheid te bieden bij deze ontwikkeling, wordt aangeraden een privaatrechtelijke intentieovereenkomst aan te gaan met Staatsbosbeheer. Daarin kunnen afspraken en uitgangspunten worden vastgesteld over een mogelijke grondtransactie. Vanuit het gebiedsproces is het gewenst dat de gronden van Staatsbosbeheer aan één van de deelnemende partijen in deze ontwikkeling worden overgedragen. Dit voorkomt procesvertraging en extra kosten, zoals een eventueel grondbiedingsproces en een aanbestedingsprocedure met externe partijen die nog geen onderdeel zijn van de voorgenomen ontwikkeling in het gebied.

4.3 Een financieel gezonde ontwikkeling

Met de realisatie van de gebiedsvisie zijn kosten en opbrengsten gemoeid. De gebiedsvisie is financieel doorgerekend in een basisgrondexploitatie om grof de haalbaarheid van de ontwikkeling te toetsen. Op hoofdlijnen is de ontwikkeling financieel haalbaar. Hierbij moet echter wel de kanttekening gemaakt worden dat bij het opstellen van de gebiedsvisie nog veel onduidelijk is en dat er nog nadere keuzes in het vervolgproces gemaakt moeten worden.

Conform wetgeving is de gemeente verplicht om de gemaakte kosten te verhalen op de ontwikkelingen in het gebied. De verschillende soorten kosten die hiervoor in aanmerking komen staan in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro; hoofdstuk 6.2.3 en verder). Bij het bepalen deze kosten worden de uitgangspunten van Proportionaliteit Profijt en Toerekenbaarheid (PPT) gehanteerd.

De financiële doorrekening bevat ook kosten die niet volledig toegerekend kunnen worden aan de ontwikkeling van de Dorschkamp. Denk bijvoorbeeld aan de kwaliteitsverbetering van de Bosrandweg. In het vervolgproces moet een splitsing worden gemaakt in de ruimtelijke ingrepen en moet het PPT-criterium worden toegepast. Mogelijk kunnen bepaalde ruimtelijke ingrepen uit gemeentelijke bestemmingsreserves of fondsen voor ruimtelijke kwaliteit gefinancierd worden.

4.4 Flexibiliteit, ruimtelijke procedures en beheer

De voorgenomen ontwikkeling in de Dorschkamp past niet binnen de regels uit het huidige bestemmingsplan. Om de ontwikkeling mogelijk te maken moet er een nieuw bestemmingsplan worden opgesteld. De onderwerpen en thema's die in de gebiedsvisie genoemd worden, kunnen worden gerealiseerd door deze in juridische en planologische kaders in het bestemmingsplan te verankeren. Op basis hiervan kunnen toestemmingen voor initiatieven worden afgewogen en vergunningen worden afgegeven. De uitdaging is om flexibelere regels te formuleren, zodat ook in de toekomst nieuwe wenselijke ontwikkelingen mogelijk kunnen worden gemaakt. Op dit moment is het nog niet mogelijk om een nieuw bestemmingsplan op te stellen, omdat de gebiedsvisie een document op hoofdlijnen is. Daarvoor moet de visie nader worden uitgewerkt in een stedenbouwkundig plan. Ook moet er een beeldkwaliteitsplan worden opgesteld, dit is een bijlage van het stedenbouwkundig plan of bestemmingsplan.

De invoering van de Omgevingswet is van invloed op de ruimtelijke procedures voor de Dorschkamp. Na inwerkingtreding van de Omgevingswet kunnen de ontwikkelingen niet meer met een bestemmingsplan worden geregeld, maar moet er een zogenaamd omgevingsplan worden opgesteld. Welke invloed de invoering van de Omgevingswet exact op de ontwikkeling heeft, is op dit moment nog niet duidelijk.

In het vervolgproces is het belangrijk dat er afspraken worden gemaakt over het beheer en onderhoud van het gebied na de ingebruikname. Er moet bepaald worden hoe rekening wordt gehouden met de omgeving en de flora en fauna. Hiervoor moeten grondeigenaren, bewoners en gemeente een beheerplan opstellen, waarin wordt vastgesteld wie het gebied beheert en wie de uitvoering van het beheer controleert. Een van de mogelijkheden die verder kan worden verkend, is het collectief beheer door een Vereniging van Eigenaren.

Tot slot moet er in het vervolgproces een plan worden opgesteld voor natuurvriendelijke verlichting en moeten plannen worden uitgewerkt voor de bescherming van de natuurwaarden tijdens het bouwproces.

4.5 Planning en fasering

De realisatie van de visie wordt in drie fases verdeeld. Per fase wordt een globale planning gegeven.

Tabel 4.1 Planning en fasering

FASE	VISIEVORMING	PLANVORMING	UITVOERING
Indicatieve doorloop	Q1 - Q2 2021	Q3 2021- Q3 2022	Q4 2022- Q4 2025
activiteit	Opstellen gebiedsvisie de Dorschkamp	Opstellen bestemmings- of omgevingsplan; Uitvoeren milieuonderzoeken; Intentieovereenkomsten grondeigenaren; Uitwerken beeldkwaliteitsplan; Uitwerken stedenbouwkundig plan; Aanvullen grondexploitatie; Uitwerking beheerplan.	Vergunningverlening; Afronden ruimtelijke procedures; Aanbesteding in markt; Fysieke realisatie uitgeefbaar; Fysieke realisatie voorzieningen; Beheerovereenkomst concretiseren.

BIJLAGE I: VIGERENDE BELEIDSKADERS

In deze bijlage wordt ingegaan op de vigerende beleidskaders voor de ontwikkeling van de Dorschkamp. Daarvoor zijn gemeentelijke en provinciale beleidsdocumenten geïnventariseerd. Uit deze documenten zijn diverse uitgangspunten opgenomen waarop aangesloten wordt in dit project. De volgende beleidsdocumenten en thema's zijn geïnventariseerd:

- Provinciaal beleid (1.1);
- Gemeentelijke beleid (1.2);
- Natuur en groen (1.3);
- Wonen (1.4);
- Cultuurhistorie (1.5);
- Mobiliteit (1.6);
- Water (1.7);
- Duurzaamheid (1.8).

1.1 Provinciaal beleid

1.1.1 Omgevingsvisie Gaaf Gelderland

In de omgevingsvisie Gaaf Gelderland, vastgesteld in 2020, geeft de provincie haar langetermijnvisie voor de fysieke leefomgeving en het grondgebied. De provincie Gelderland streeft zeven samenhangende ambities na, waarmee zij het verschil wil maken voor een schoon, gezond veilig en welvarend Gelderland. De ambities komen terug in de volgende onderwerpen: energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, biodiversiteit, bereikbaarheid (slimme mobiliteit), economisch vestigingsklimaat en woon- en leefklimaat. Noemenswaardig zijn de onderstaande duurzaamheidsdoelstellingen:

- In 2035 zijn alle (bestaande) wijken van het aardgas af;
- In 2050 zijn alle woningen klimaatneutraal;
- In 2035 is de biodiversiteit versterkt, zodat 75% van de Europese doelen van de vogel- en habitatrichtlijn is behaald;
- In 2030 is 35% van het totaal aantal verplaatsingen per fiets.

De omgevingsvisie wordt nader geconcretiseerd in de omgevingsverordening van de provincie. Daarin zijn de ambities vertaald naar regels en aanwijzingen. Daarnaast krijgen de provinciale ambities verder vorm in de gemeentelijke beleidskaders over duurzaamheid in de verschillende thema's.

1.1.2 Omgevingsverordening Gelderland

De Omgevingsverordening Gelderland is vastgesteld in maart 2018. In 2021 wordt deze versie geactualiseerd. Voor deze gebiedsvisie is gebruikt gemaakt van de ontwerp omgevingsverordening. De definitieve omgevingsverordening wordt naar verwachting in het najaar van 2021 vastgesteld. Met de verordening wordt invulling gegeven aan de omgevingsvisie van de provincie. In de omgevingsverordening wordt de vertaling gemaakt naar regels en bepalingen met een provinciaal belang voor de fysieke leefomgeving. Voor de Dorschkamp gelden op provinciaal niveau de volgende regels en bepalingen:

- Ammoniakbuffergebied;
- Overig gebied glastuinbouw;
- Tijdelijk verbodsgebied hervestiging glastuinbouw;
- Tijdelijk verbodsgebied nieuwvestiging glastuinbouw;

- Tijdelijk verbodsgebied uitbreiding bestaande glastuinbouw;
- Verkenninggebied voorwaarden natuur begraven GNN;
- GNN;
- GO;
- Intrekgebied.

Natuurgebieden en kernkwaliteiten

Gelderland streeft naar het veiligstellen van de verscheidenheid (biodiversiteit) en de kwaliteit van de Gelderse natuur. Dit draagt bij aan een prettige leef- en werkomgeving. Hiertoe zet de provincie in op een compact en hoogwaardig stelsel van onderling verbonden natuurgebieden. Dit wordt bereikt door bestaande natuur in het GNN en de Groene Ontwikkelingszone (GO) te beschermen en de samenhang te versterken. Het beleid met betrekking tot het GNN is ten eerste gericht op de bescherming en het herstel van de aanwezige kernkwaliteiten en ten tweede op de ontwikkeling van kernkwaliteiten. Het uitgangspunt is dat in het GNN in principe geen nieuwe initiatieven plaatsvinden, maar dat in de GO ruimte is voor economische ontwikkeling in combinatie met een (substantiële) versterking van de samenhang tussen aangrenzende en inliggende natuurgebieden.

De kernkwaliteiten van het GNN zijn opgenomen in de 'Atlas Kernkwaliteiten GNN en GO' en de bijlage 'Kernkwaliteiten Gelders natuurnetwerk en Groene ontwikkelingszone' behorend bij de omgevingsverordening. De kernkwaliteiten bestaan uit de huidige natuurwaarden, nagestreefde natuurwaarden en bijbehorende milieucondities. Er wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende deelgebieden. Voor de Dorschkamp zijn twee deelgebieden van belang: Gelderse Vallei en Wageningen-Wolfheze. Het plangebied ligt in deelgebied Wageningen-Wolfheze en grenst aan de Gelderse Vallei. De relevante ecologische kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen voor de Dorschkamp zijn hieronder weergegeven.

In de geactualiseerde Omgevingsverordening staat dat de initiatiefnemer bij een nieuwe activiteit of ontwikkeling in het GNN onderzoek doet naar de te verwachten effecten van die activiteit of ontwikkeling op de kernkwaliteiten, oppervlakte en samenhang van het GNN. Ook onderbouwt de initiatiefnemer de wijze waarop fysieke natuurcompensatie plaatsvindt. De te verwachten effecten van de uitvoering van de gebiedsvisie voor de Dorschkamp zijn toegelicht in de ecologische toets, zie bijlage III. Ook is hier een doorkijk gegeven naar mogelijkheden voor fysieke natuurcompensatie. Beide aspecten worden bij nadere concretisering van de plannen verder uitgewerkt.

Kernkwaliteiten-deelgebied 67 - Wageningen - Wolfheze

- Overgangen tussen de Veluwe en het dal van de Neder-Rijn met de dorpen en enges van Wageningen, Renkum en Heesum;
- Onderdeel van Nationaal Landschap Veluwe;
- Parel/A-locatie bos Wageningse Berg: plateaubos en helling met overgangen van wintereiken-beukenbos naar essen-iepenbos en schietwilgenbos;
- Leefgebied das (zie kopje 'beschermd soorten');
- Leefgebied steenuil (zie kopje 'beschermd soorten');
- Cultuurhistorische waarden van de landgoederen (o.a. Oranje-Nassau's Oord, oude ontginningen en Kavelpatronen, hakhout, houtwallen, singels, sprengen en beken en boerderijen);
- Ecosysteemdiensten: recreatie, drinkwater.

Ontwikkelingsdoelen deelgebied 67 - Wageningen - Wolfheze

- Vermindering barrièrewerking A12, A50, N224, N225 en spoorlijn;
- Ontwikkeling heidevelden, oude bossen en cultuurhistorische gebruiksvormen (hakhout);
- Ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurgronden (+X142, alleen GO);
- Ontwikkeling singels en ruigtestroken (alleen GO);
- Ontwikkeling biotopen voor vlinders, reptielen en amfibieën;
- Ontwikkeling landgoederen en hun cultuurhistorische patronen;
- Ontwikkeling overige cultuurhistorische patronen (celtic fields) en beheersvormen;
- Ontwikkeling van geleidelijke overgangen in het landschap langs de voet van de Veluwe: bosjes, singels, Bekes en graslanden.

Kernkwaliteiten deelgebied 81 - Gelderse Vallei

- Samenhang in bosjes, natuur, landschapselementen, schraallandjes en beken in een gordel langs de Westrand van de Veluwe; intensief bewoond dekzand- en kampenlandschap;

- Deels onderdeel van nationaal landschap Veluwe;
- Leefgebied das (zie kopje 'beschermden soorten');
- Waardevolle enges tussen de dorpen en steden en het bos: Lunterse Eng, Doesburger Buurt en Wageningse Eng;
- Plaatselijk nog rust, ruimte, donkerte;
- Ecosysteemdiensten: recreatie, rust, drinkwater.

Ontwikkelingsdoelen deelgebied 81 - Gelderse Vallei

- Vermindering barrièrewerking A30, N310, N304, N224, N781, N225, N800, N801, N802 en N805 (voor GNN) en A1, A12 en A30, N310, N304, N224, N781, N225, N800, N801, N802 en N805 (voor GO);
- Ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurgronden;
- Ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën;
- Ontwikkeling van het kleinschalig landschap langs de voet van de Veluwe; houtsingels, beken en (schrle) graslanden.

Uitgangspunten vanuit de ecologische kenmerken

- Het is niet mogelijk om bebouwing toe te voegen binnen de contouren van het GNN. Uitzonderingen hierop zijn als er geen reële andere alternatieven zijn en er sprake is van een groot openbaar belang zijn. Voor de ontwikkeling van de Dorschkamp is dit niet het geval;
- Binnen het GO worden (eventuele) negatieve effecten op de kernkwaliteiten, oppervlakte van het gebied en de ecologische samenhang binnen het gebied zoveel mogelijk beperkt en worden de overblijvende effecten gelijkwaardig gecompenseerd in overeenstemming met gelijkwaardige natuurbeheertypen. Het leefgebied van voorkomende of mogelijk voorkomende soorten (zoals beschreven in de deelgebieden) wordt niet aangetast;
- De functie van het plangebied als (ecologische) verbindingroute tussen het bosgebied in het oosten en het open gebied in het westen (Wageningse Eng) blijft behouden en wordt waar mogelijk versterkt.

Met name het thema 'ruimte: natuur en landschap' is voor de ontwikkeling van de Dorschkamp van belang. Dit thema is nader uitgewerkt in de navolgende paragrafen. Belangrijk is om in de vervolgfase, na vaststelling van de definitieve omgevingsverordening, of er wijzingen zijn opgenomen die van invloed zijn op de ontwikkeling van de Dorschkamp.

1.2 Gemeentelijk beleid

1.2.1 Structuurvisie Wageningen

In de Structuurvisie Wageningen wordt de visie op het gemeentelijk beleid gegeven. De structuurvisie beschrijft de ruimtelijke ambities en vormt een kwalitatief ontwikkelings- en afwegingskader tot de periode 2025 voor het gehele grondgebied van de gemeente. De visie richt zich op het versterken van de basiskwaliteit. Daarvoor wordt ingezet op netwerkverbeteringen in relatie tot economische activiteiten, versterken van de ruimtelijke structuur en cultuurhistorische elementen en een focus op duurzaamheid. Daarnaast zet de gemeente in op de volgende vier ambities:

1. Open, sociale en culturele stad: dit vertaalt zich in een gemengd woonprogramma en aansluitend voorzieningsniveau
2. Stad der Bevrijding: recreatief-historisch profiel sterken;
3. Kennisstad: aantrekkelijk woon- en leefklimaat voor de kenniseconomie;
4. Productief stad en land: publieke initiatieven in de eigen omgeving.

Dorschkamp als ontwikkellocatie in de Bosrandzone

De Dorschkamp is in de structuurvisie opgenomen als ontwikkellocatie na 2025. Hierbij bevindt de Dorschkamp zich in de bosrandzone. Daarvoor geldt dat ontwikkelingen alleen mogelijk zijn in de open boskamers van de bosrandzone. De eventuele ontwikkelingen moeten passen binnen een of meer van de thema's voedsel, gezondheid, natuur en recreatie. De uitwerking per thema, de onderlinge afstemming van (ruimtelijke) initiatieven en afstemming met bestaande kwaliteiten is hierbij van groot belang.

1.2.2 Visie Wageningse Eng

De Wageningse Eng ligt ten oosten van de stad Wageningen en is een eeuwenoud, kleinschalig cultuurlandschap. Vanwege de bijzondere kwaliteiten van het gebied is een visie vastgesteld waarmee een kader wordt geboden voor toekomstige ontwikkelingen en de afweging van initiatieven. In deze visie wordt richting gegeven aan bestaande en toekomstige initiatieven in samenhang met de bestaande kernkwaliteiten van de Wageningse Eng. De kernkwaliteiten vormen de dragers van de beschreven visie en tegelijkertijd de kracht van de Wageningse Eng.

Dorschkamp onderdeel van kernkwaliteit 'Bosrandzone'

De Dorschkamp ligt in de bosrandzone aan de as Bosrandweg - Dorschkampweg. De bosrand vormt een natuurlijke overgang naar de Wageningse Eng. Het gebied valt niet binnen de begrenzing van de Wageningse Eng. Wel gaat de Dorschkamp een ruimtelijke relatie aan met de Wageningse Eng als onderdeel van de bosrandzone. De bosrand vormt het overgangsgebied tussen de Wageningse Eng en de Wageningse berg.

Bereikbaarheid en mobiliteit

De Wageningse Eng wordt gebruikt door verschillende typen verkeer en de verkeersveiligheid in het gebied moet worden verbeterd. In een aantal situaties ontstaan er namelijk conflicten, bijvoorbeeld tussen sluiptverkeer en recreatief verkeer. Daarom wordt voorgesteld om modaliteiten van elkaar te scheiden, bijvoorbeeld door het realiseren van recreatieve routestructuren en de herinrichting van de wegen. Zo kan er worden ingezet op wegen waarbij de auto te gast is.

Uitgangspunten

- Bosrandzone met de besloten kamers is één van de beschreven kernkwaliteiten en moet aansluitend met de ontwikkeling geborgd worden;
- Verkeersveiligheid op de Wageningse Eng verbeteren door conflicten te slechten, bijvoorbeeld aangewezen recreatieve structuren en/of een herinrichting ('auto te gast').

1.3 Natuur en groen

1.3.1 Wet natuurbescherming - beschermde gebieden: Natura 2000

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen. In juridische zin komt Natura 2000 voort uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen. Elk Natura 2000-gebied wordt vastgesteld door middel van een aanwijzingsbesluit. In dit besluit is, behalve onder andere de begrenzing van het gebied, vastgesteld welke natuurwaarden in dat gebied beschermd zijn, de zogeheten instandhoudingsdoelen. Instandhoudingsdoelen betreffen zowel habitattypen als habitat- en vogelsoorten.

Projecten die, gelet op de instandhoudingsdoelen significante gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied, zijn vergunningsplichtig volgens artikel 2.7 lid 2 van de Wet natuurbescherming (Wnb). Ook projecten die niet in een Natura 2000-gebied worden uitgevoerd kunnen leiden tot significante gevolgen op de natuurgebieden en moeten in het kader van de zogenaamde externe werking beoordeeld worden.

De Dorschkamp grenst aan het Natura 2000-gebied Veluwe. In dit Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelstellingen vastgesteld voor meerdere vogelsoorten en bijvoorbeeld vliegend hert, kamsalamander en meervleermuis. Voor zover de Dorschkamp een functie heeft voor de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied Veluwe, wordt de visie hieraan getoetst.

Uitgangspunten

- Aantasting van leefgebied van soorten met een instandhoudingsdoel voor Natura 2000-gebied Veluwe wordt voorkomen.
- Waar mogelijk wordt de Dorschkamp zo ingericht dat dit aansluit bij de biotopen in het aangrenzende Natura 2000-gebied. De Dorschkamp kan zo als buffer fungeren waardoor het Natura 2000-gebied robuuster wordt.

1.3.2 Wet natuurbescherming - beschermde soorten

Onder de Wnb bestaat de soortenbescherming uit drie delen: een apart beschermingsregime voor zowel Vogelrichtlijnsoorten (art. 3.1), Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) als 'andere soorten' (art. 3.10). Voor ieder van deze regimes gelden afzonderlijke verbodsbepalingen.

De Dorschkamp biedt een leefgebied voor verschillende beschermde soorten, zoals de ree, das, eekhoorn, verschillende vleermuissoorten en verschillende vogelsoorten.

Uitgangspunten

- Aantasting van het leefgebied van beschermde soorten wordt voorkomen, onder andere door het behouden van waardevolle bomen, boomgroepen en/of lanen;
- Waar mogelijk wordt het leefgebied van beschermde soorten in de Dorschkamp versterkt;
- Migratieroutes door de Dorschkamp worden niet aangetast en waar mogelijk versterkt.

1.3.3 Groenbeleidsplan en Groenvisie

In het voorjaar van 2015 heeft de gemeenteraad van Wageningen het Groenbeleidsplan vastgesteld. Hierin wordt de huidige situatie samen met algemene knelpunten beschreven en wordt een kader gecreëerd voor groenbeheer. Het groenbeleidsplan heeft betrekking op het groen binnen de bebouwde kom (het stedelijk groen). Het buitengebied valt buiten de scope van dit groenbeleidsplan. In het plan wordt wel de relatie gelegd met deze gebieden. Het voormalige terrein van het ziekenhuis valt wel binnen de scope van het groenbeleidsplan. Dit gebied wordt echter aangewezen als: beperkt ontwikkelgebied met bosrijke woonkwaliteiten.

Het groenbeleidsplan vormt de basis voor de Groenvisie. De groenvisie van de gemeente Wageningen is gericht op kwaliteitsverbetering. Daarvoor wordt in de komende periode ingezet op consolidatie, herstel en verbetering van het groen. De gemeente hanteert de onderstaande uitgangspunten:

- Groenareaal behouden en consolideren;
- Groen als onderdeel van integrale afwegingen en samenwerking met andere beleidsvelden;
- Focus op natuurlijke inrichting en ecologisch beheer afgestemd op de omgevingskwaliteiten;
- Ruimte voor participatie en communicatie;
- Groenstructuur versterken als meekoppelkans.

1.4 Wonen

1.4.1 Woonvisie Wageningen “Samen Wonen”

In de Woonvisie Wageningen ‘Samen Wonen’ zet de gemeente de visie op wonen uiteen voor de periode 2016 tot en met 2025. De visie is kaderstellend en richtinggevend voor het beleid op het gebied van wonen. Dit document is opgesteld in nauwe samenwerking met verschillende stakeholders die actief zijn op het terrein van wonen in de gemeente Wageningen.

De woonvisie is verdeeld in drie thema’s. De thema’s komen voort uit wat er leeft bij de belangrijkste organisaties en vertegenwoordigers op het gebied van wonen in Wageningen en de door de minister benoemde prioritering binnen de sociale huisvesting 2016-2019 in het kader van de Woningwet. De uitgewerkte thema’s in de woonvisie zijn:

- Wonen & gezondheid;
- Betaalbaarheid;
- Kennis en wonen.

Wonen en gezondheid

Binnen dit thema ligt de nadruk op ondersteuning van de inwoners met een vorm van zorg- en hulpbehoevendheid en/of kwetsbaarheid. De gemeente richt zich op het stimuleren van zelfstandigheid, voorzieningen op maat in de nabije omgeving en een goede integratie binnen diverse wijken. Verder wordt ingezet op openbaar groen en speelplekken in de directe woonomgeving.

Betaalbaarheid

Wageningen streeft ernaar om woningen toe te voegen op de ontbrekende (betaalbare) segmenten in de woningmarkt. Dit zijn segmenten waar behoefte aan is, maar waar het aanbod achterblijft. Een onderdeel is passende en voldoende huisvesting voor huishoudens met een laag en/of middeninkomen. Huisvesting voor deze inkomens wordt zoveel mogelijk verspreid en geïntegreerd met wijken en buurten om het sociaaleconomische draagvlak te versterken. Tot slot dragen duurzaamheidsambities bij aan een daling van de woonlasten voor bewoners.

Kennis en wonen

De gemeente Wageningen streeft naar een woonomgeving (woonruimte, woonmilieu en voorzieningen) die aantrekkelijk is voor een brede groep studenten, PhD's en medewerkers bij kennisinstellingen en topbedrijven. De gemeente wil enerzijds met flexibiliteit en creativiteit inspelen op de dynamische woonvraag van groep mensen en anderzijds op de woonbehoefte die ontstaan door verdere ontwikkeling van de KennisAs in de regio.

1.4.2 Woningmarktstrategie Wageningen

In oktober 2019 heeft de gemeente Wageningen een Woningmarktstrategie vastgesteld. Met dit besluit geeft Wageningen een sterkere sturing aan nieuwe woningbouwinitiatieven, zodat deze in een belangrijke mate voldoen aan de doelstellingen van de Woonvisie, de uitgangspunten uit het coalitieakkoord en ander gemeentelijk beleid. De Woningmarktstrategie is een verdere concretisering van de beleidsdoelstellingen uit de Woonvisie en sluit beter aan op zichtbare maatschappelijke en economische trends en ontwikkelingen met overlap in de woningmarkt.

De gemeente Wageningen signaleert dat het huidige woningbouwprogramma voor bepaalde woonsegmenten nog niet genoeg aansluit op de woningbehoefte voor de komende jaren. De huidige woonvisie 'Samen Wonen' biedt geen harde uitgangspunten voor nieuwe initiatieven voor woningbouw. Vanuit de gemeente is daarom sturing gewenst, zodat nieuwe initiatieven daadwerkelijk aansluiten op de behoefte en het gemeentelijk woonbeleid. Het zorgt ervoor dat marktpartijen en initiatiefnemers komen met plannen die bijdragen aan de woningbehoefte en woningmarkt in Wageningen.

Relevante uitgangspunten woningplannen

- De ontwikkeling past binnen de regionale woningbouwafspraken met Foodvalley en de Provincie;
- Minimaal groenpercentage van minimaal 10%;
- Het plan voorziet in natuurinclusief bouwen;
- Het plan voorziet in het Wagenings DUBO-beleid (Duurzaam Bouwen, zie duurzaamheid);
- Voor de ontwikkellocatie 'De Dorschkamp' zijn in een eerder traject afspraken gemaakt over de segmentering van het woningbouwprogramma. Daarbij zijn afspraken over exacte woningaantallen losgelaten en is kwaliteit leidend. De volgende percentages worden gehanteerd voor de locatie de Dorschkamp;
 - Minimaal 15% sociale huur (<750,00 euro/ per maand * prijspeil 2019)
 - Minimaal 15% middenhuur (<900,00 euro/ per maand * prijspeil 2019)
 - De overige percentages zijn vrij in te delen. Het is echter wel de wens dat deze aansluiten op de (gemeentelijke) woonbehoefte.

Nadrukkelijke ambities voor meerwaarde

- 'Nul-op-de-meter' woningen;
- Planvorming met vernieuwende woonconcepten gericht op specifieke doelgroepen, waarbinnen aantoonbare behoefte is in Wageningen. Daarbij valt te denken aan tiny houses, magic mix (gemengde woonvorm van uiteenlopende doelgroepen met urgente huisvestingsvraag), friendswoning of specifieke concepten voor jongeren;
- Het plan voorziet in een significant gebruik van circulaire en/of biobased bouwmaterialen;
- Er moet gebouwd worden voor de juiste doelgroepen, daarom is meer sturing op type en prijs van nieuwbouwwoningen gewenst. Er lijkt vooral behoefte te zijn in de segmenten sociale huur, middenhuur en middeldure koop (segmenten 220.000,00 euro - 360.000,00 euro). Hier ontstaan de komende jaren tekorten en deze zijn minder goed vertegenwoordigd in de harde en zachte plannen van de gemeente. Tot 220.000,00 euro en vanaf 360.000,00 euro is verhoudingsgewijs veel opgenomen in de huidige plannen ten opzichte van de actuele behoefte. Voor de sociale huur geldt dat er met name behoefte is aan het segment tot de eerste aftoppingsgrens.

1.4.3 Doelgroepenverordening

Met de vaststelling van de Doelgroepenverordening Wageningen creëert de gemeente een wettelijke basis om (1) de bouw van nieuwbouw en van sociale huurwoningen, sociale koopwoningen en middenhuurwoningen te borgen, (2) deze nieuwbouw te behouden voor de doelgroepen en samenhangend de doorstroming op de woningmarkt te versterken. De verordening definieert de doelgroepen voor sociale huur,

middenhuur en koopwoningen door middel van inkomensgrenzen. De verordening maakt een koppeling tussen minimale oppervlaktes per doelgroep (prijs-kwaliteit) en bepaalt de instandhoudingstermijnen, binnen de gestelde grenzen van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro).

Relevante uitgangspunten doelgroepen sociale huur- en koopwoningen, middenhuur

- De gemeente Wageningen legt de verplichting op om bij sociale huur de onderstaande prijs-kwaliteitsverhouding toe te passen. Deze is gebaseerd op de huurtoeslaggrenzen.
- De gemeente legt voor de middenhuursector woningen (geliberaliseerde woningen) in de prijscategorie van 750,00 euro tot 900,00 euro (p.p. 2019) ook prijs-kwaliteitseisen op. Daarin zijn een drietal huurschijven onderscheiden gekoppeld aan een minimale gebruiksoppervlakte in m².

1.5 Cultuurhistorie

De zuidelijke Veluwezoom ontleent haar identiteit en aantrekkingskracht aan de vele landgoederen en buitenplaatsen die hier vanaf de late middeleeuwen zijn ontstaan. Deze landgoederenzone in het stuwvallandschap langs Rijn en IJssel omvat de gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en Wageningen. Deze gemeenten zetten zich samen in voor het versterken van de ruimtelijke kwaliteit en samenhang van dit Gelders Arcadië. Om dit te bereiken heeft een bovengemeentelijke samenwerking plaatsgevonden. Het resultaat is het visiedocument Gelders Arcadië. Met dit document wordt inzicht gegeven in de ruimtelijke identiteitsdragers van de landgoederenzone (onder andere beekdalen, parkeren, landhuizen en lanen). Daarmee wordt een onderlegger voor toekomstig beleid en nieuwe ontwikkelingen binnen de landgoederenzone van het Gelders Arcadië gegeven. De visie geeft een raamwerk voor uitwerking op lokale schaal. Daarvoor worden karakteristieken en ambities geformuleerd. Deze zijn opgedeeld in thema's en deelgebieden. Hieronder zijn voor de Dorschkamp relevante kwaliteiten en uitgangspunten opgenomen.

Aanbevelingen voor het deelgebied Dorschkamp

De Dorschkamp is onderdeel van de historische landgoederenzone. Voor deze locatie gelden de onderstaande aanbevelingen:

- Doorgaande routes en historische lanen herstellen;
- Zichtbaarheid van het dal en de landgoederen verhogen. Vanaf de weg, maar ook door middel van recreatieve routes passend bij het landschap;
- Gelaagd beekdallandschap benadrukken, van agrarisch naar natuurdoeleinden.

Aanbevelingen voor de ruimtelijke identiteitsdragers

Het document geeft ook aanbevelingen per thema's (ruimtelijke structuren en identiteitsdragers). De volgende punten zijn daarvoor relevant:

- Structuren en elementen uit het landgoedverleden zijn vaak nog aanwezig in het huidige stedelijke en agrarische landschap. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen kansen benutten om deze tijdslaag meer zichtbaar te maken, te incorporeren en daardoor oud en nieuw te verbinden;
- Waar het landhuis verdwenen is, maar de huisplaats nog aanwezig is in het landschap, is het wenselijk de huisplaats herkenbaar in het landschap te houden of te versterken. De wijze waarop dit uitgevoerd wordt moet per locatie en plek bekeken worden. In enkele gevallen kan de bouw van een nieuw landhuis wenselijk zijn;
- Bestrijd erosie in het reliëfrijke landschap. Beperk verharde oppervlakten, pas vegetatieve bodembedekking toe en zorg voor duidelijke pad begrenzing.
- Behoud bestaande en herstel verdwenen of verborgen zichtlijnen en panorama's. Profileer deze zichtlocaties als attractie. In het document wordt de Dorschkamp locatie echter niet aangewezen als regionale panoramalocatie;
- Eventueel aanwezige wildwallen behouden en kansen tot grotere herkenbaarheid en beleefbaarheid benutten. Van oudsher beschermden de wildwallen landbouwgronden tegen het wild. De bosrand langs de Dorschkamp is onder andere op kaarten af te leiden als historisch onderdeel van de wildwallen.
- Continuïteit en eenheid van bomenlanen behouden over de volle lengte van het tracé.
- Herstel waar mogelijk verdwenen lanen. Dit blijft maatwerk, afhankelijk van de boomsoort, locatie en het historische tracéverloop van de betreffende laan. Alleen historische lanen worden hersteld. Er worden geen nieuwe lanen aangelegd;
- Belangrijk voor de beleving van de ontsluitingsweg en het landschap is om de continuïteit van de weg-/laanstructuur in stand te houden/ te versterken. Daarbij moeten de wegen niet puur utilitair worden ingericht, maar als dragers van het landschap;

- Bij elke herbestemming karakteristieke structuren en elementen vaststellen als vertrekpunt en inspiratie voor herbestemming;
- Om erfgoedrecreatie mogelijk te kunnen maken, moet praktisch nagedacht worden over de toegankelijkheid op landgoederen, de recreatieve infrastructuur, de beeldkwaliteit langs de routes en het toeristisch beleid.

1.6 Mobiliteit

1.6.1 Netwerkvisie verkeersstructuur Wageningen

In de Netwerkvisie verkeersstructuur Wageningen, vastgesteld in april 2016, schetst de gemeente een integrale en samenhangende visie op de verkeersnetwerken in de gemeente. De Netwerkvisie is kaderstellend en gaat in op de netwerken van de fiets en voetganger, het openbaar vervoer, de auto en het goederenvervoer. Met behulp van dit document wordt het ideaalbeeld van het verkeersnetwerk afgezet tegen de feitelijke situatie. Daarmee worden beleidsdoelstellingen en (benodigde) inrichtingseisen inzichtelijk gemaakt. Onderstaand zijn de relevante uitgangspunten voor de ontwikkeling van de Dorschkamp opgenomen.

Relevante uitgangspunten mobiliteit

- De gemeente Wageningen streeft naar een inrichting op basis van de richtlijnen van duurzaam veilig verkeer. Verkeersmodaliteiten worden zoveel mogelijk van elkaar gescheiden, met name langzaam en gemotoriseerd verkeersstromen.
- Conform Duurzaam Veilig wordt onderscheid gemaakt in twee wegencategorieën in de gemeente Wageningen, namelijk gebiedsontsluitingsweg (GOW) en verblijfsgebied (ETW). Aan deze wegencategorieën worden minimale en ideale inrichtings- en maatvoering eisen gesteld.
- De opzet van de wijken en gebieden ondersteunt en draagt bij aan duurzame mobiliteit. De gemeente Wageningen gaat uit van het ontwerpprincipe van STOP: eerst Stappen, dan Trappen, dan Openbaar vervoer, en dan pas de Personenwagen (zonder verbrandingsmotor). Tegelijkertijd wordt bijgedragen aan klimaatdoelstellingen, door CO₂-uitstoot te reduceren.
- Bestaande netwerken van voet- en fietspaden worden versterkt en met elkaar in verbinding gebracht. Door een fijnmazig en gesloten netwerk te realiseren wordt bijgedragen aan de ambities op het gebied van duurzame mobiliteit.
- Aantrekkelijkheid van autogebruik bij korte ritten wordt verminderd. Dit wordt bereikt door een fijnmazig netwerk voor voetgangers en door vertragende voorzieningen en structuuronderbrekingen voor de personenauto aan te brengen.

1.7 Water

1.7.1 Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan

Het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) haakt in op het waterplan Wageningen van 2015. Het vGRP geldt voor de planperiode van 2010-2015 en is vastgesteld op 1 december 2010. Met dit beleidsdocument gaat de gemeente in op de ambities en invulling van de drie wettelijke, gemeentelijke water gerelateerde zorgplichten, namelijk:

- Inzamelen en transport van stedelijk afvalwater;
- Afvloeiend hemelwater;
- Voorkomen van structureel nadelige gevolgen van het grondwater.

Relevante uitgangspunten beleid

- De gemeente Wageningen stelt een ambitieniveau vast op het niveau van 'duurzaam'. Dat betekent dat ontwikkelingen 'waterneutraal' plaats vinden, dat wil zeggen dat er geen extra belasting ontstaat op het omringende systeem - zowel kwantitatief als kwalitatief.
- Hemelwater wordt afgekoppeld, gescheiden ingezameld en verwerkt afhankelijk van de gebiedskenmerken.
- Door klimaatverandering neemt de kans op intensieve neerslag toe en hiermee de kans op wateroverlast. Dit stelt extra eisen aan het ontwerp van afvloeiing hemelwater in een gebied. Dit vraagt onder andere om passende bovengrondse maatregelen en inrichting door aanvullende aandacht voor afstroming over het maaiveld en passende maatregelen, zoals watergeleiding, aangepast straatwerk, diepte- en infiltratieputten en wadi's;
- Hemelwater- en regenwater wordt afgekoppeld op de planontwikkeling van de Dorschkamp;
- De Dorschkamp is een aangewezen regenwaterinfiltratiegebied. Het gebied bevindt zich op een hoog en droog gebied, op de stuwwal tegen de bosrand van de Veluwe. Ter plekke heeft de bodem (zeer) goede infiltrerende eigenschappen, voornamelijk door de samenstelling uit grof zand. Bovendien heeft het gebied

een diepe grondwaterstand. De neerslag infiltreert hier in de bodem en stroomt naar het grondwater en komt in het Binnenveld als lokale kwel aan de oppervlakte.

1.8 Duurzaamheid

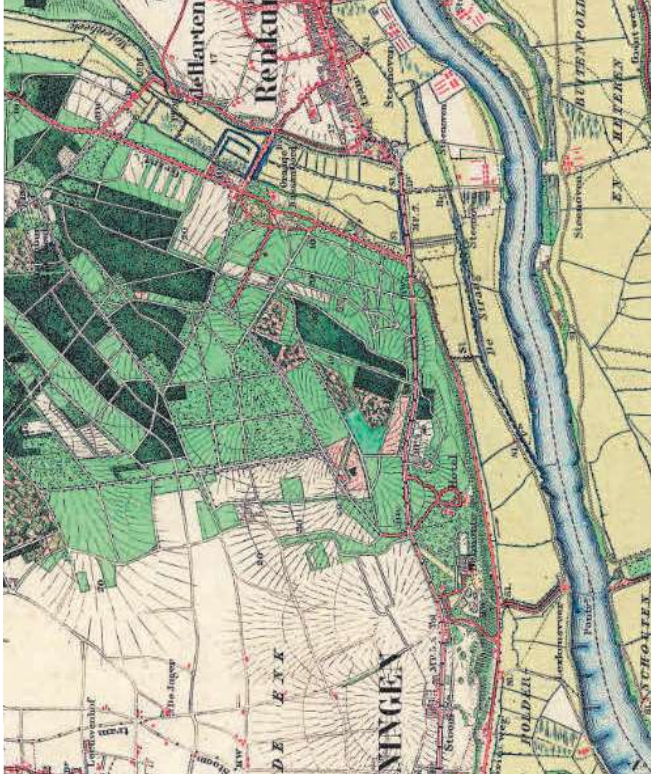
In Wageningen stelt de gemeenteraad extra eisen aan de energieprestaties van gebouwen bovenop het aangescherpte Bouwbesluit per 2021. De reden hiervoor is dat de gemeente klimaatneutraal wil worden en het proces wil versnellen. Partijen worden actief gestimuleerd om zo duurzaam en toekomstbestendig mogelijk nieuwe gebouwen (waaronder woningen) te realiseren. Daartoe heeft de gemeente onder andere het 'Duurzaam Bouwen Beleid Wageningen' vastgesteld, dat wordt uitgewerkt in het Duurzaamheidsprofiel. Zowel het Duurzaam Bouwen Beleid als het Duurzaamheidsprofiel worden in 2021 herijkt.

Relevante uitgangspunten beleid

- Duurzaam Bouwen Beleid is alleen gericht op nieuwbouw;
- Nieuwbouw is voorbereid op een energie neutrale exploitatie (gebouw wekt evenveel energie op als het verbruikt)
- Alle nieuwbouw is energiezuiniger dan bouwbesluit;
- De gemeente Wageningen stelt in een (open) overleg met de ontwikkelende partij een duurzaamheidsprofiel vast, passend bij deze gebiedsontwikkeling. Dit profiel sluit aan op locatie- en project specifieke mogelijkheden en maatregelen op het gebied van duurzaamheid. Er wordt ingegaan op de verschillende hierboven beschreven thema's;
- Voor de Dorschkamp is reeds een concept duurzaamheidsprofiel (d-profiel) opgesteld op 12 januari 2018. Een d-profiel is verplicht wanneer de ontwikkeling bestaat uit meer dan vijf woningen en/of meer dan 1.000 m² utiliteitsbouw. Belangrijke thema's die worden meegenomen bij het opstellen van een d-profiel zijn energie, circulariteit, klimaatadaptatie en natuurinclusiviteit. Het d-profiel moet geactualiseerd worden. Het d-profiel is de ambitie voor de verdere planvorming en de uitwerking daarvan;
- De Dorschkamp wordt niet aangesloten op het gasnet conform de wettelijke ontbinding van de aansluitplicht sinds 2018;
- Alle nieuwbouw is minimaal voorbereid op een energieneutrale exploitatie (gebouw wekt evenveel energie op als dat het verbruikt).

BIJLAGE: ECOLOGISCHE EN LANDSCHAPPELIJKE NULMETING

De Dorschkamp Wageningen

landschappelijke nulmeting

gemeente Wageningen

INHOUD

landschappelijke ligging

historische analyse

- 't Jagershuis
- landgoed De Dorschkamp
- bosbouwproefstation
- Pieter Pauw ziekenhuis
- AZC Bosrandweg en huidige gebruikers

kernkwaliteitenkaart

kansenkaart

concept + principe doorsnede

LANDSCHAPPELIJKE LIGGING

overgang van hoge stuwwal naar lager gelegen eng en stad

HOOGTEKAART

(voormalig) landgoed op de grens van bos en eng

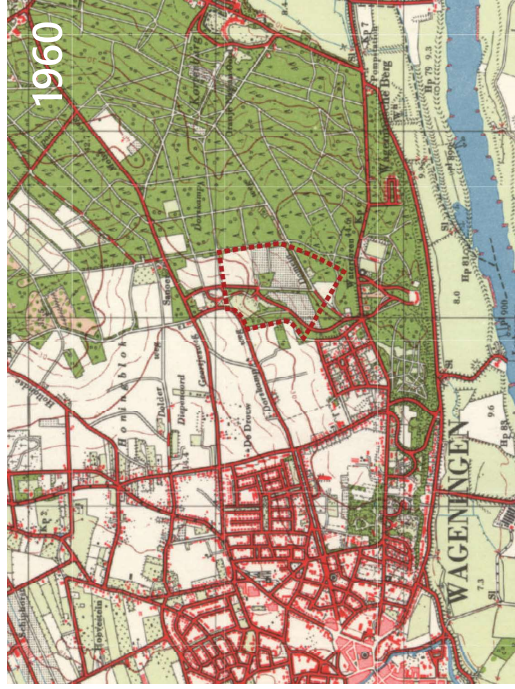
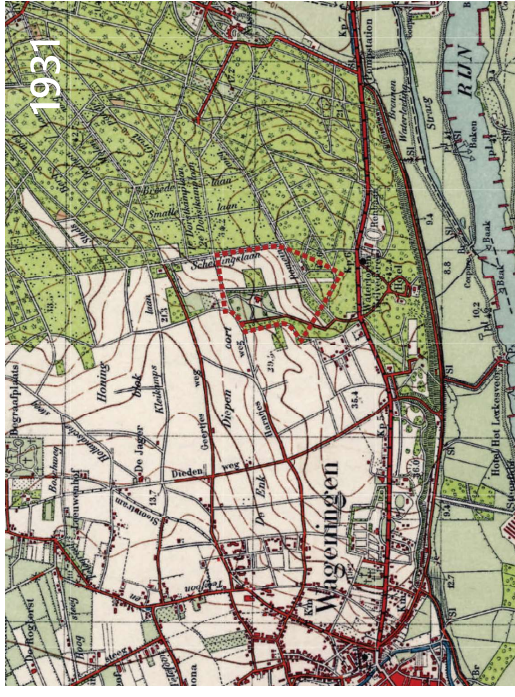
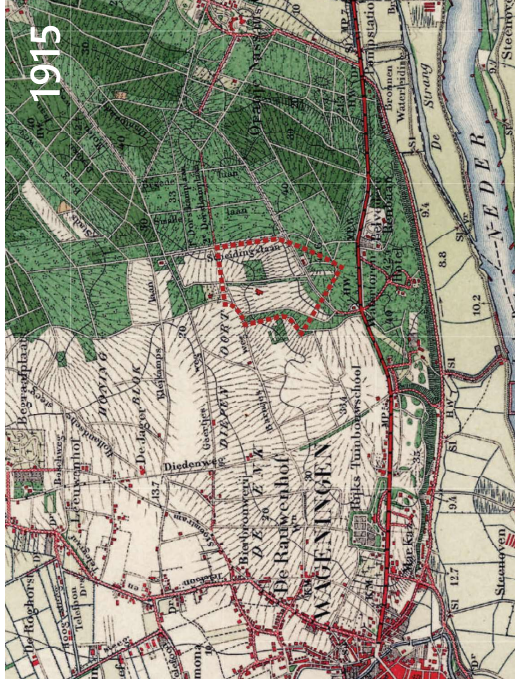
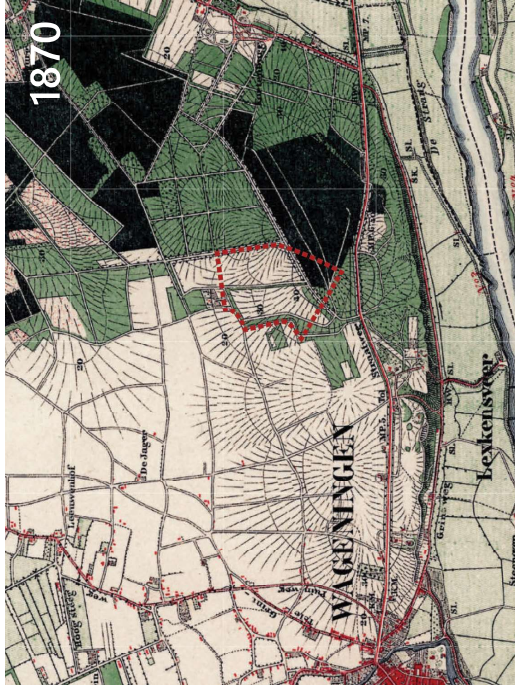

schilderij met uitzicht over de Wageningse eng, geschilderd vanuit de tuin van landhuis de Dorschkamp eigendom van Feith-Pabst

- overgang hoger gelegen **stuwal**, naar lager gelegen **eng**
- **uitzicht** over de eng
- **hoogteverschil** is waarneembaar in het veld
- geen natuurlijke **waterstructuren** vanwege hoge ligging op zand
(zgn. *Dorkamp/Dorstkamp*)

HISTORISCHE ANALYSE

ontwikkelingen op de overgang van bos en eng, uitbreiden van de stad, bouwen en slopen van ziekenhuis

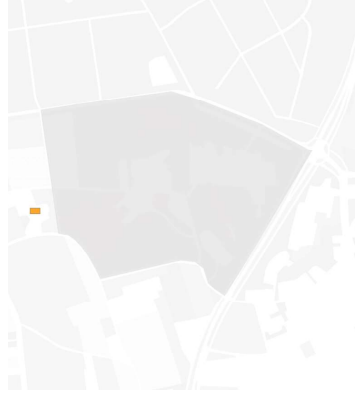
VERANDERINGEN DOOR DE TIJD PER THEMA

de verandering van functie, nieuwbouw en sloop, boskap en -groei

'T JAGERSHUIS (1870 - 1906)

openheid van de eng, Gelders Arcadië, doorlopende lanen

bebouwing

groenstructuur

routes

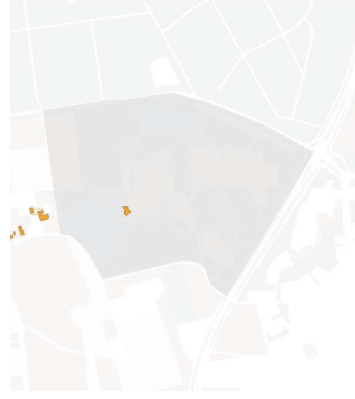
landgoed De Dorschkamp omstreeks 1900, boomgaard met 't Jagershuis aan de Dorskampweg
bron: Gemeentearchief Wageningen

- overgang hoger gelegen **stuwwal**, naar lager gelegen **eng**
- **uitzicht** over de eng
- **hoogteverschil** is waarneembaar in het veld
- geen natuurlijke **waterstructuren** vanwege hoge ligging op zand (zgn. *Dorkamp/Dorstkamp*)

LANDGOED DE DORSCHKAMP (1906 - 1968)

huis met tuin in Engelse landschapsstijl

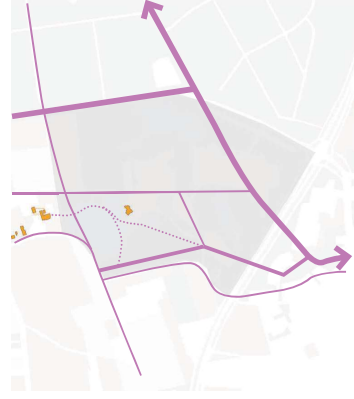
'Het landschap van de Dorschkamp kan omschreven worden als pastoraal: de prachtige beukenlanen die overal terug te vinden zijn, samen met de koeien die tot ver konden lopen, blijven het mooiste.'
door G. (Gijs) Kok, 2020

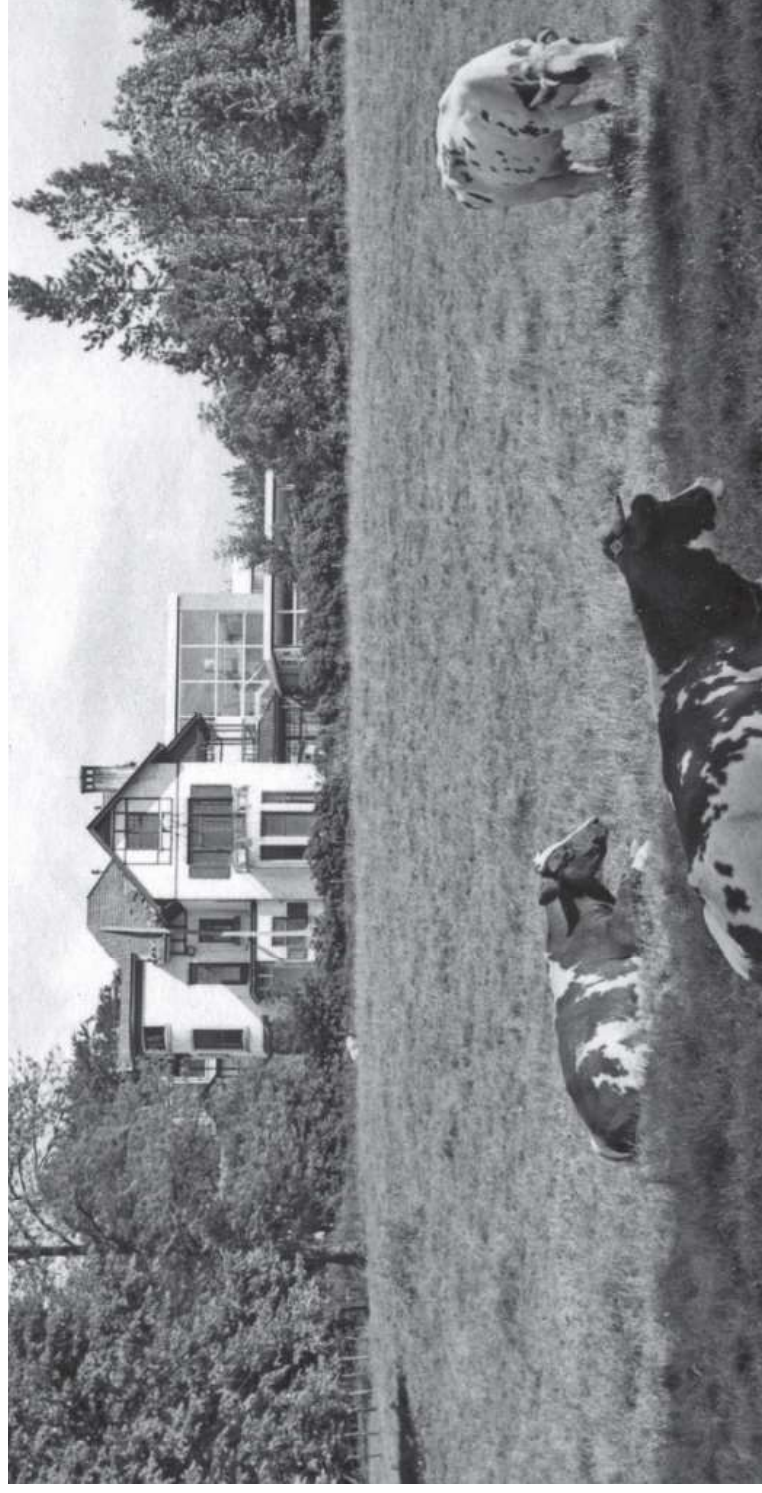
bebouwning

groenstructuur

routes

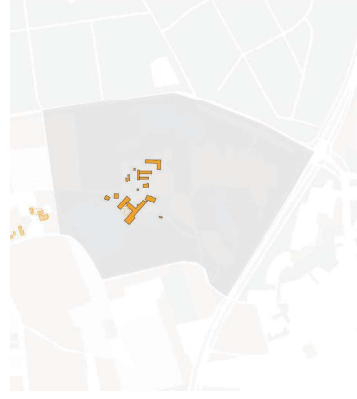

landgoed de Dorschkamp met uitzicht over de weide voor vee
bron: Historische vereniging Wageningen

- in **1906** gesticht door A. Brink, vennoot van de Twentsche Bankvereniging
- **180 ha.** groot met in 1915 tuin door Copijn, in **1925** naar **Engelse landschapstuin** door Springer
- landhuis door architect Albert Kool en 1916 **boswachterswoning** door De Bazel i.o.v. fam. Pabst
- tijdens **WOII** in gebruik door de **Duitsers**, daarna in **1968 gesloopt**

STICHTING BOSBOUWPROEFSTATION TNO (1968 - 1998)

proefvelden met voornamelijk uitheemse soorten

bebouwing

groenstructuur

routes

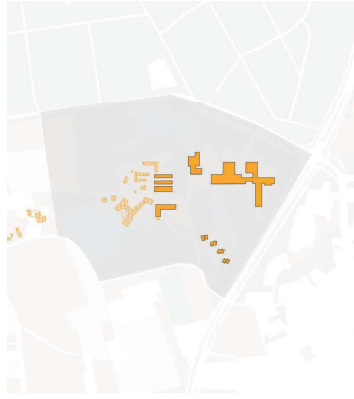

Luchtfoto genomen op 1525 meter hoogte van de Dorschkamp en omgeving
bron: Oud Wageningen, 1959

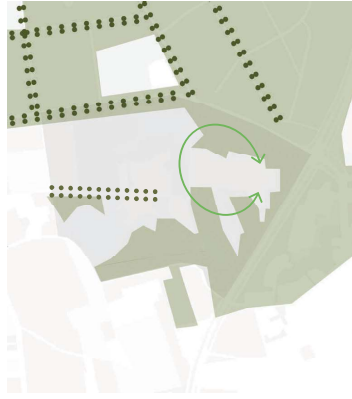
- kwekerij met verkavelde **proefvelden** van in totaal **14 hectare**
- **nieuw** onderzoeksinstituut gebouwd op plek van het voormalige landhuis
- delen van het bestaande **bos gekapt** voor proefvelden

PIETER PAUW ZIEKENHUIS (1974 - 2008)

grootschalige nieuwbouw + parkeren

bebouwing

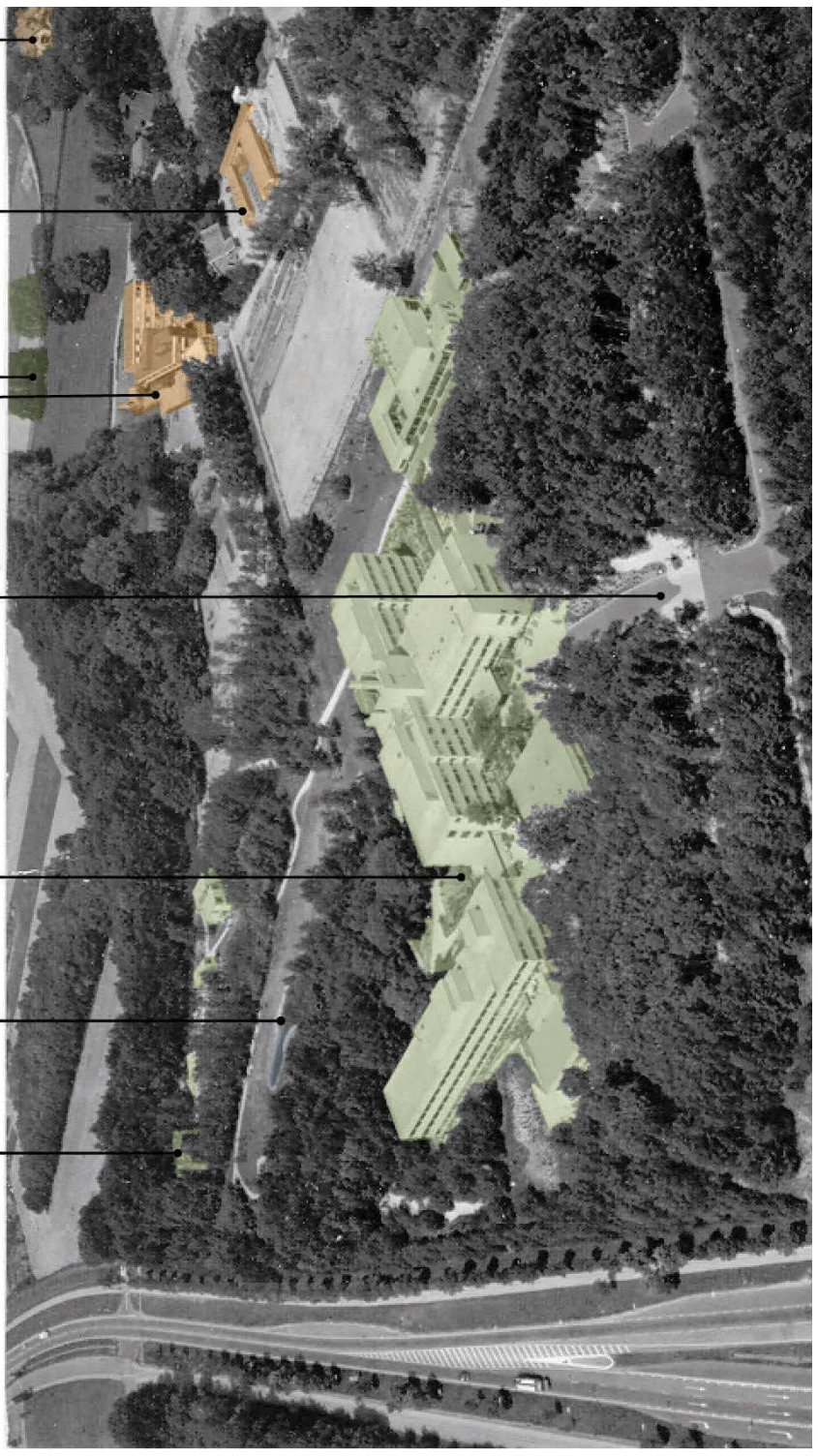

groenstructuur

routes

- zuster- woningen
- vijver
- Pieter Pauw ziekenhuis
- hoofd- entree
- bosbouw- proefstation
- monumentale bomen
- kassen complex
- de boerderij

Pieter Pauw ziekenhuis op de Wageningse Berg, gefotografeerd vanuit de watertoren
bron: Oud Wageningen, 1976

AZC BOSRANDWEG EN HUIDIGE GEBRUIKERS (2018 - heden)

Wild Dukes Bikepark en ecodorp P Pauw

bebouwing

groenstructuur

routes

resterende beukenlaan onderbroken door omheining van AZC Bosrandweg
bron: eigen fotomateriaal (R. Schrijver, 2020)

- een **ontoegankelijk** terrein dat veelal is afgezet met **hekwerken**
- een **mix** van (tijdelijke) **gebruikers**
- de Dorschkamp is naar binnen gekeerd: **een eigen wereld** waar bezoekers niet welkom zijn

KERNWALITEITENKAART

De Dorschkamp

Legenda kernkwaliteitenkaart

cultuurhistorie	overig	natuur
<ul style="list-style-type: none"> boerderij landgoed De Dorschkamp bijgebouwen landgoed De Dorschkamp historische beukenlaan 	<ul style="list-style-type: none"> hoogste punt Wageningse berg grens tussen bos en eng 	<ul style="list-style-type: none"> bos eng monumentale bomen opvallende boomgroep
<ul style="list-style-type: none"> recreatie / voorzieningen hoofdentree de Dorschkamp autoverkeer uitzicht parkeerverooring wandelgebied wijnproeverijen en picknick 	<ul style="list-style-type: none"> historische heggen klompenpad 	

legenda kernkwaliteitenkaart

KERNKVALITEITEN

- (visuele) **verbinding** met het landschap
(**zicht** over de eng én **bomenlanen**)
- **bosstructuur** met boskamers
- **informele** verbindingen (overharde wandelpaden)
- **cultuurhistorie**: enkele overgebleven gebouwen
- **goede bereikbaarheid** (Wageningen en snelweg)

KANSENKAART De Dorschkamp

Legenda kansenskaart

natuur

bos

eng

landschappelijke kwaliteiten

hoogte van Wageningse berg benutten

benadrukken grens tussen bos en eng versterken open en gestloten landschap

groen rondom weg behouden

toegankelijkheid

voormalige routes herstellen

toegankelijkheid landgoed vergroten

nieuwe entree

bereikbaar vanaf meerdere routes

cultuurhistorie

boerderij landgoed De Dorschkamp

bijgebouwen landgoed De Dorschkamp en onderhouden

historische lanen herstellen en onderhouden

recreatie / voorzieningen

hoofdentree de Dorschkamp entree meer zichtbaar maken

zichtrelaties versterken

wandelgebied

scenic route

legenda kansenskaart

KANSEN VOOR ONTWIKKELINGEN

- beredeneer vanuit **ambities**
- herstel en gebruik **laanstructuren**
- **beleefbaar** cultuurhistorisch ensemble
- **zichtrelatie** lager gelegen eng
- **cultuurhistorie**: geen reproductie, knipoog naar historie
- onderdeel van **ecologische** structuur
- betere **toegankelijkheid** voor **langzaam** verkeer

CONCEPT

1. stuwwal - eng

- de **dichte, beboste** hoger gelegen **stuwwal** en de **open, lager** gelegen **eng** hebben een heldere, vrij strakke scheiding van open en dicht
- het **hoogteverschil** biedt vele kansen

CONCEPT

2. boskamers

- de stevige **bosstructuur** maakt het mogelijk het bos van binnenuit te openen: **boskamers**
- **openingen** naar het landschap, over de eng, versterken de **zichtrelatie** met de omgeving
- met behoud van een **stevige groene rand**, blijven de mogelijkheden voor **flora en fauna** optimaal
- aangepast **onderhoud** van het bos zorgt voor een **vitaal** en toekomstbestendig **bos**

CONCEPT

3. verbinden

- één noord-zuid georiënteerde **drager** verbindt de **cultuurhistorische elementen** binnen het gebied
- de Dorschkamp wordt verbonden met **Oranje Nassau's Oord** door middel van het behouden en doortrekken van **lanen**
- de **drager** verbindt **open plekken** in het bos met mogelijkheden voor nieuwbouw
- **historische elementen** worden **hersteld** of teruggebracht met een **knipoog** (bouwwerken of landschappelijke structuren)

CONCEPT

4. toegankelijkheid

- goede **toegankelijkheid** voor de nieuwe bewoners
- herkenbare en eenduidige **entrees**
- **informele verbindingen** voor de fietser en wandelaar middels (onverharde) paden verbinden het gebied (behoud klompenpad)
- de **bosrand** aan de Ritzema Bosweg blijft behouden, om de **biodiversiteit** en uitwisseling van soorten te stimuleren

CONCEPT

landschappelijke drager voor woningbouwontwikkeling

1. - de dichte, beboste, hoger gelegen stuwwal en de open, lager gelegen eng

2. - boskammers, met behoud van een stevige groene rand, met zicht over de eng

3. - verbindingen door bomenlanen, met de omgeving en bebouwing slaan

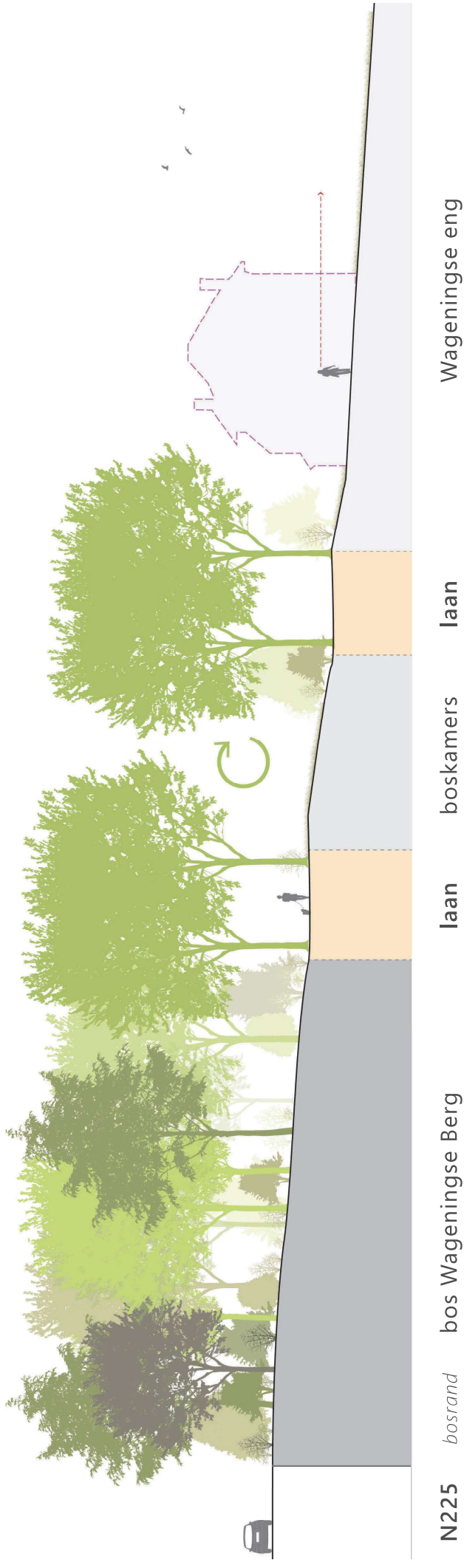
4. - goede toegankelijkheid voor voetgangers en fietsers, met herkenbare entrees

concept - een dragende bosstructuur, verbonden met het omliggende landschap en historie

PRINCIPE DOORSNEDE

doorsnede van De Dorschkamp: van bos tot eng

OPGAVEKAART

woningbouwopgave

deelgebied 1. (ziekenhuisterrein)

- 60 / 80 woningen

deelgebied 2. (AZC/Danone)

- 20 / 30 woningen

- 30% bijzondere doelgroepen
- 15% sociale huur
- 15% middenhuur

BIJLAGE: ECOLOGISCHE TOETS

Wageningen Dorschkamp

Ecologische toetsing

Gemeente Wageningen

13 april 2021

Project Wageningen Dorschkamp
Opdrachtgever Gemeente Wageningen

Document Ecologische toetsing
Status Definitief
Datum 13 april 2021
Referentie 121695/21-003.889

Projectcode 121695
Projectleider drs. E. Weerman
Projectdirecteur drs. M.J. Schilt

Auteur(s) M.C.E. Wildenburg MSc
Gecontroleerd door T.J.A. Puts MSc
Goedgekeurd door drs. E. Weerman

Paraaf

Adres Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V.
Koningin Julianaplein 10, 12e etage
Postbus 85948
2508 CP Den Haag
+31 (0)70 370 07 00
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doel	5
1.3	Leeswijzer	5
2	BESCHRIJVING PLANGEBIED EN GEBIEDSVISIE	6
2.1	Beschrijving plangebied	6
2.2	Gebiedsvisie	7
2.2.1	Totstandkoming	7
2.2.2	Ecologische uitgangspunten	8
3	TOETSINGSKADERS	10
3.1	Gebiedsbescherming Wet Natuurbescherming - Natura 2000	10
3.2	Beschermde soorten Wet Natuurbescherming	12
3.3	Gebiedsbescherming Provinciaal beleid - Natuur Netwerk Nederland	14
3.4	Beschermde houtopstanden	16
4	HUIDIGE ECOLOGISCHE SITUATIE (NULMETING)	19
4.1	Methode	19
4.2	Wet natuurbescherming - gebiedsbescherming Natura 2000	19
4.2.1	Beschrijving Natura 2000-gebied Veluwe	20
4.3	Wet natuurbescherming - beschermde soorten	24
4.4	Provinciale verordening - gebiedsbescherming Natuur Netwerk Nederland (NNN)	29
4.5	Houtopstanden en bomen	31
5	EFFECTAFBAKENING EN -BEOORDELING	32
5.1	Effectafbakening	32
5.2	Effectbeoordeling	33
5.2.1	Oppervlakteverlies/vernietiging/versnippering/sterfte	33
5.2.2	Stikstof	37

5.2.3	Verstoring door geluid/licht/trilling en optische verstoring	40
6	SAMENVATTING	43
6.1	Natura 2000	44
6.2	Beschermde soorten	45
6.3	NNN	47
7	LITERATUUR	48
	Laatste pagina	47

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding

De gemeente Wageningen is voornemens om woningbouw op de Dorschkamp mogelijk te maken. Hiervoor is door Witteveen+Bos een gebiedsvisie opgesteld. De gebiedsvisie brengt de mogelijkheden voor wonen, cultuurhistorie, ecologie, duurzaamheid en recreatie in beeld en schept een kader voor wat in ruimtelijke zin mogelijk en gewenst is. De gebiedsvisie dient om richting te geven aan verdere planuitwerking voor de ontwikkelingen op de Dorschkamp. De gebiedsvisie is zo opgesteld om negatieve gevolgen voor de natuur zoveel mogelijk te voorkomen en de natuur waar mogelijk te versterken. De gebiedsvisie is tot stand gekomen in samenspraak met omwonenden en gemeentelijke en provinciale ambtenaren.

1.2 Doel

Voor ontwikkelingen op de Dorschkamp spelen mogelijk risico's met betrekking tot de vergunbaarheid op ecologisch vlak. Het doel van deze ecologische toetsing is om de risico's in beeld te krijgen voor nadere planuitwerking op basis van de gebiedsvisie. Zo wordt duidelijk wat knelpunten en mogelijke vervolgstappen zijn voor verdere planuitwerking op basis van de gebiedsvisie.

De juridische kaders waaraan getoetst wordt, zijn:

- Wet natuurbescherming - gebiedsbescherming Natura 2000;
- Wet natuurbescherming - beschermde soorten;
- Wet natuurbescherming - houtopstanden;
- provinciale omgevingsverordening - gebiedsbescherming Natuur Netwerk Nederland (NNN);
- gemeentelijke verordening - beschermde bomen.

Hoewel het uitgangspunt van de gebiedsvisie alle natuurwaarden omvat, dus ook de niet-beschermde soorten, worden enkel de beschermde soorten beschreven en getoetst. Dit is omdat niet-beschermde soorten juridisch gezien geen risico vormen voor de uitvoering en omdat niet-beschermde soorten over het algemeen minder hoge eisen stellen aan de omgeving dan beschermde soorten en daardoor automatisch meeprofiteren van maatregelen die voor beschermde soorten genomen worden.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat een beschrijving van het plangebied, een beschrijving van de totstandkoming en de belangrijkste uitgangspunten voor de ecologie van de gebiedsvisie. De toetsingskaders waaraan de gebiedsvisie beoordeeld wordt, worden in hoofdstuk 3 beschreven. Hoofdstuk 4 beschrijft de huidige ecologische situatie van het plangebied en de nabije omgeving in het kader van de verschillende toetsingskaders. In hoofdstuk 5 worden de relevante effecten afgebakend en wordt de gebiedsvisie beoordeeld vanuit de verschillende toetsingskaders. Hoofdstuk 6 bevat een samenvatting van de conclusies.

2

BESCHRIJVING PLANGEBIED EN GEBIEDSVISIE

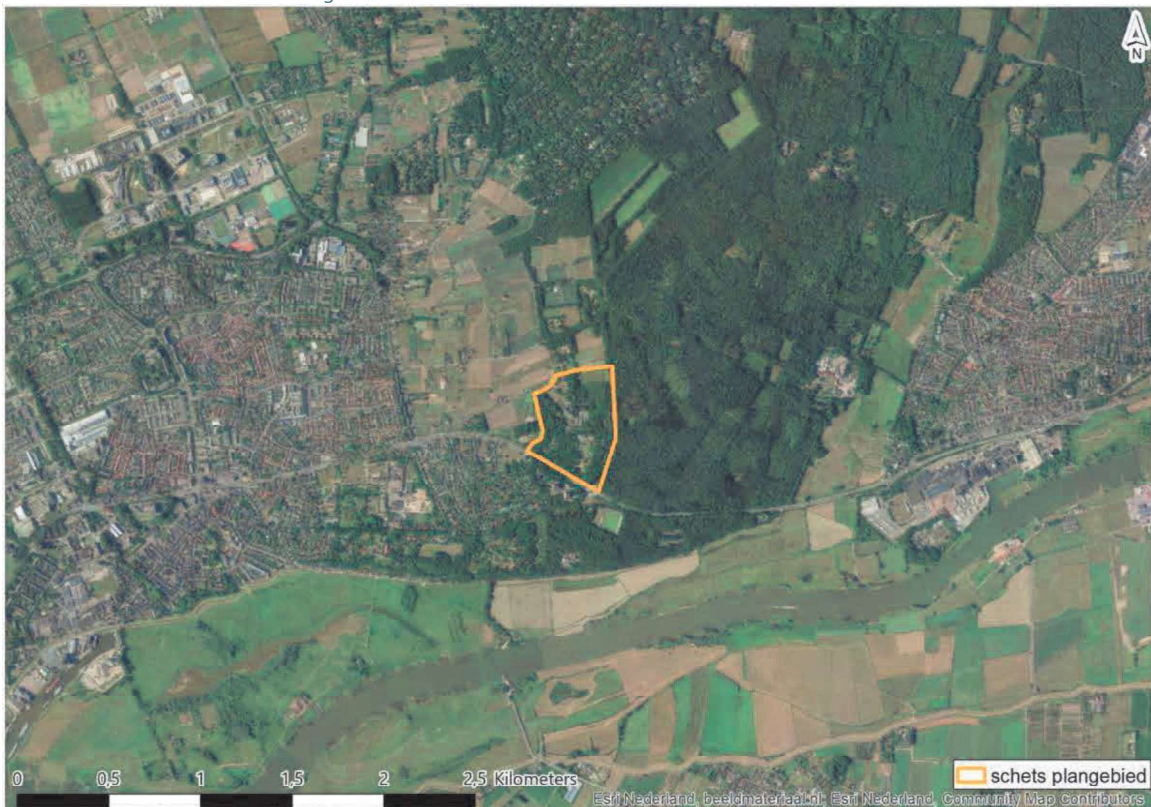
In dit hoofdstuk wordt de ligging van het plangebied toegelicht en wordt een beschrijving gegeven van de totstandkoming en ecologische uitgangspunten van de gebiedsvisie.

2.1 Beschrijving plangebied

De Dorschkamp ligt op de Wageningse Berg tussen de Wageningse Eng en de Veluwe, en maakt deel uit van het bosrijke buitengebied van de gemeente Wageningen (afbeelding 2.1). Het gebied is onderdeel van het Gelders Natuur Netwerk (GNN) en grenst in het oosten deels aan Natura 2000-gebied de Veluwe. Het is een bijzondere locatie die wordt gekenmerkt door een rijke cultuurhistorie en hoge landschappelijke en ecologische waarden. De cultuurhistorie en ecologische waarden zijn beschreven in de gebiedsvisie, en de ecologische waarden worden in meer detail in hoofdstuk 4 van deze toets beschreven.

In de huidige situatie heeft het gebied verschillende maatschappelijke functies. Centraal in het gebied ligt AZC Bosrandweg, in het bos ligt fietssportcomplex Wild Dukes met daaronder het ecodorp Ppauw. In het noorden is een wijngaard aanwezig en in het westen staan 4 woningen. In afbeelding 2.2 zijn deze functies op kaart weergegeven.

Afbeelding 2.1 Ligging van het plangebied in de omgeving. In het westen liggen Wageningen en de Wageningse Eng, in het oosten Natura 2000-gebied Veluwe

Afbeelding 2.2 Huidige maatschappelijke functies in het plangebied

2.2 Gebiedsvisie

De gebiedsvisie heeft als doel om richting te geven en kaders te stellen aan gebiedsontwikkeling om wonen, cultuurhistorie, natuur en ecologie, duurzaamheid en recreatie op een toplocatie op een zorgvuldige manier samen te brengen. Onderstaand is de gebiedsvisie samengevat. Voor meer detail en toelichting wordt verwezen naar het visiedocument zelf.

2.2.1 Totstandkoming

De gebiedsvisie is tot stand gekomen na een intensief participatietraject met omwonenden, belangstellende organisaties en ambtenaren van zowel de gemeente als de provincie. De gemeente en provincie hebben vooraf doelstellingen voor de gebiedsvisie vastgesteld. Deze zijn:

- de aanwezige landschappelijke- en natuurwaarden en -kwaliteiten mogen niet verslechteren of worden versterkt (overeenkomstig de Gelderse Omgevingsverordening);
- de woningbouwplannen bestaan voor minstens 15 % uit sociale huur en 15 % uit middeldure huur (overeenkomstig de woonvisie).

De gebiedsvisie is in de periode juni 2020 tot en met april 2021 ontwikkeld door de gemeente Wageningen, de provincie Gelderland en een projectteam van Witteveen+Bos. Bij de totstandkoming zijn diverse organisaties, bewoners en gebruikers betrokken geweest. Het planvormingsproces bestond uit 3 fases: koersbepaling, visievorming en vaststelling.

Koersbepaling (juni 2020 tot en met september 2020)

In de eerste fase zijn de kernkwaliteiten, uitgangspunten en ambities geïnventariseerd bij de betrokken stakeholders. Hierbij zijn onder andere omwonenden, maatschappelijke organisaties, grondeigenaren en beleidsambtenaren van de gemeente en provincie betrokken. In deze fase is de ecologische en landschappelijke nulmeting opgesteld en gepresenteerd en zijn gezamenlijk de trends en ontwikkelingen voor de Dorschkamp in kaart gebracht.

Visievorming (oktober 2020 tot en met februari 2021)

In de tweede fase zijn de kernkwaliteiten, uitgangspunten en ambities geprioriteerd en vertaald naar alternatieven. In deze fase vonden drie participatiemomenten plaats met de omgeving en beleidsmedewerkers. Daarbij werden de uitgangspunten en ambities voor de gebiedsvisie nader uitgediept. In januari en maart is er tweemaal een presentatie gegeven aan de commissie Ruimtelijke Kwaliteit van de gemeente Wageningen.

Vaststelling (maart tot en met juni 2021)

Onderliggende ecologische toetsing behoort tot de derde fase. Uiteindelijk wordt een vastgestelde, integrale en strategische gebiedsvisie beschikbaar gemaakt. De visie is dan gepresenteerd aan het college van burgemeester en wethouders en heeft 6 weken ter inzage gelegen voor stakeholders.

Online platform

Tijdens het gehele proces was het mogelijk om op- of aanmerkingen te delen via het online participatieplatform Stem van Wageningen.

2.2.2 Ecologische uitgangspunten

Zoals in 2.2.1 is beschreven, is één van de uitgangspunten voor de gebiedsvisie dat de aanwezige landschappelijke- en natuurwaarden en -kwaliteiten niet mogen verslechteren en dat deze worden versterkt. Tijdens het opstellen van de gebiedsvisie is meermaals contact geweest met stakeholders en ecologen van de gemeente en provincie om dit uitgangspunt goed te laten landen in de gebiedsvisie. Dit initiële uitgangspunt heeft dan ook tot aanvullende uitgangspunten geleid, die samen maken dat de aanwezige landschappelijke- en natuurwaarden en -kwaliteiten niet verslechteren of zelfs verbeterd worden.

De uitgangspunten zijn gebaseerd op de resultaten van een ecologische nulmeting, waarbij de huidige waarden van het gebied in kaart zijn gebracht. De resultaten van deze nulmeting zijn in hoofdstuk 4 als 'huidige ecologische situatie' beschreven.

De natuurwaarden hebben, samen met andere waarden als landschappelijke en planologische waarden, geleid tot een visieontwerp. Aan dit visieontwerp zitten nadere ontwerpuitgangspunten vast. In de gebiedsvisie zijn deze nader beschreven, hieronder worden ze kort per categorie opgesomd.

Aanleg

- alle huidige bebouwing (behalve de 4 woningen in het zuidoosten van het plangebied, zie afbeelding 2.2 en het boswachtershuisje van Bazel) wordt gesloopt.

Bebouwing

- de bebouwing bedraagt circa maximaal vijf bouwlagen, richting de Eng bedraagt de bebouwing circa maximaal vier bouwlagen. De bebouwing blijft daarmee lager dan de boomkronen;
- de ruimte tussen de gevellijn en de kronen van de bomen is minimaal 10 m.

Inrichting

- bebouwing vindt enkel plaats in de gebieden waar in de huidige situatie geen bomen staan;
- het omliggende bos direct rondom de bebouwing en/of verbindingen wordt lokaal verdicht om uitstralende storingsfactoren zoals licht te beperken/voorkomen en om bredere corridors met ecologische verbindingen voor fauna te creëren. Het betreffen globaal donkergroene bomen op afbeelding 2.3. N.B. Per locatie moet bepaald worden of verdichten daadwerkelijk zinvol en gewenst is;
- waardevolle bomen, boomgroepen en/of lanen worden behouden;
- oude lanenstructuren worden behouden en/of versterkt waar nodig door oude bomen te laten staan en ten hoogste aan te vullen tot een dubbele laan met jonge bomen;

- bij de aanplant van bomen worden inheemse soorten van inheems uitgangsmateriaal gebruikt. Voor versterken van de oude lanenstructuren kan, indien zit vanuit cultuurhistorisch oogpunt wenselijk is, incidenteel voor andere soorten gekozen worden;
- aanwezige hekwerken worden vervangen en het bosgebied in het noordoostelijke deel wordt geformaliseerd als rustgebied voor fauna; beide gebeurt door realisatie van een natuurlijke afscheiding zoals een wildwal, houtwal- of singel of takkenril;
- de huidige parkeerplaats bij het AZC wordt afgestemd op de toekomstige parkeervraag (centraal in het gebied, vergelijk ook afbeelding 2.2).

Mobiliteit

- de (tijdelijke) ontsluitingsweg via de Wildgraaf van het woongebied is voor auto's toegankelijk tot het nieuw aan te leggen landhuis (meest noordelijke bebouwing);
- vanaf het landhuis gaat de weg over in een langzaam verkeerverbinding;
- bewoners parkeren zoveel mogelijk uit het zicht binnen de boskamers. Bezoekers parkeren bij de Scheidingslaan, net ten noorden van de rotonde;
- na de aantakking op de Wildgraaf wordt de autoweg langs de Scheidingslaan afgewaardeerd;
- door de lanen in het gebied komen zandpaden en dit wordt wandelgebied.

Gebruik

- het zwaartepunt van de bewoning ligt in het zuidelijk deel van het plangebied. De verdeling van de woningen is van zuid naar noord wordt het programma afgewikkeld. Er worden minimaal 100 en maximaal 150 woningen gerealiseerd;
- er wordt zo min mogelijk gebruik gemaakt van licht. Verlichting wordt alleen daar waar noodzakelijk geplaatst en dan wordt gebruik gemaakt van diervriendelijke verlichting. Diervriendelijke verlichting is, in het kort, amberkleurige verlichting met armaturen die uitstraling naar de omgeving minimaliseert.

3

TOETSINGSKADERS

3.1 Gebiedsbescherming Wet Natuurbescherming - Natura 2000

In hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming (Wnb) zijn de bepalingen voor gebiedsbescherming vastgelegd. De regels hebben als doel het beschermen en in stand houden van natuurgebieden met bijzondere of kwetsbare waarden. Hiermee zijn internationale verplichtingen uit de Vogelrichtlijn (VR) en Habitatrichtlijn (HR), maar ook verdragen als bijvoorbeeld het Verdrag van Ramsar (Wetlands) in nationale regelgeving verankerd.

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. In juridische zin komt Natura 2000 voort uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen. Elk Natura 2000-gebied wordt vastgesteld door middel van een aanwijzingsbesluit. In dit besluit is, behalve onder andere de begrenzing van het gebied, vastgesteld welke natuurwaarden in dat gebied beschermd zijn, de zogeheten instandhoudingsdoelen. Instandhoudingsdoelen betreffen zowel habitattypen als habitat- en vogelsoorten.

Vergunningstelsel

Projecten die, gelet op de instandhoudingsdoelen, significante gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied, zijn volgens artikel 2.7 lid 2 Wnb vergunningplichtig. Ook projecten die niet in een Natura 2000-gebied worden uitgevoerd kunnen leiden tot significante gevolgen en moeten in het kader van de zogenaamde externe werking beoordeeld worden. Een dergelijke beoordeling kan plaatsvinden middels een Passende Beoordeling.

Voorafgaand aan een Passende Beoordeling kan een voortoets worden uitgevoerd. In een voortoets wordt gekeken of significant negatieve gevolgen op natuurwaarden in het betreffende gebied op voorhand kunnen worden uitgesloten. Indien significant negatieve gevolgen niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, dient een Passende Beoordeling te worden uitgevoerd. Indien significant negatieve gevolgen wel op voorhand kunnen worden uitgesloten, hoeft er geen Passende Beoordeling te worden opgesteld. In een Passende Beoordeling wordt dieper ingegaan op de gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Op basis van de Passende Beoordeling kan een aanvraag voor een vergunning op grond van de Wnb¹ worden ingediend bij het bevoegde bestuursorgaan.

Als er wel sprake is van significant negatieve gevolgen, kan de Passende Beoordeling aangevuld worden met mitigerende maatregelen om de significant negatieve gevolgen te voorkomen. Als er wel negatieve gevolgen optreden, zonder dat ze significant zijn, dan dient een cumulatietoets uitgevoerd te worden. Er dient dan ook beoordeeld te worden of de gevolgen ook in samenhang met andere projecten geen significant negatieve gevolgen op instandhoudingsdoelen hebben.

In het geval het voornemen inclusief de mitigerende maatregelen of cumulatie toch tot significante gevolgen leidt voor het betrokken Natura 2000-gebied en haar instandhoudingsdoelen, dan zal de vergunningverlener de vergunning, c.q. de instemming, in principe weigeren.

¹ Bij een gecoördineerde procedure mogelijk onderdeel van Tracé- of Projectbesluit.

Het project kan dan alleen nog doorgang vinden als voldaan wordt aan de ADC-toets: (A) er geen reële alternatieven zijn, (D) er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en dat door (C) compensatie de algehele samenhang van het Natura 2000-netwerk gewaarborgd blijft.

Stikstof

Specifiek voor het aspect stikstof geldt dat sinds de rechterlijke uitspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 de ecologische gevolgen van iedere berekende depositie van meer dan 0,00 mol N/ha/jr beoordeeld moet worden. De berekening moet uitgevoerd worden met de meest actuele versie het instrument AERIUS Calculator.

Spoedwet stikstof

Op 1 januari 2020 is de Spoedwet aanpak stikstof aangenomen. De Spoedwet bevat instrumenten om vergunningverlening voor (specifieke) projecten makkelijker te maken. Momenteel geldt het volgende kader (onderstaande punten zijn deels onveranderd gebleven ten opzichte van de wetgeving vóór de ingang van de Spoedwet):

- op basis van de Wet natuurbescherming (artikel 2.7 lid 2) is een vergunning vereist voor projecten die mogelijk een significant gevolg kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied. Uitzondering hierop zijn projecten waarbij kan worden uitgesloten dat significante gevolgen optreden: hiervoor vervalt als gevolg van de Spoedwet de vergunningplicht;
- als een vergunning is vereist omdat niet kan worden uitgesloten dat mogelijke significante gevolgen optreden, dient tevens een Passende Beoordeling te worden opgesteld om in beeld te brengen of er daadwerkelijk significante gevolgen aan de orde zijn. In een Passende Beoordeling mogen ook mitigerende maatregelen betrokken worden;
- als uit de Passende Beoordeling blijkt dat significante gevolgen niet zijn uit te sluiten, dan is een vergunning alleen mogelijk met het doorlopen van een ADC-toets.

Wetsvoorstel vrijstelling aanleg- en sloopwerkzaamheden

Op 9 maart 2021 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel stikstofreductie en natuurverbetering aangenomen. Dit wetsvoorstel voorziet onder andere in een partiële vrijstelling. Op basis van deze vrijstelling worden de gevolgen van stikstofdepositie door 'activiteiten van de bouwsector' uitgezonderd van de vergunningplicht op grond van artikel 2.7 lid 2 Wet natuurbescherming. Andere effecten dan stikstof en stikstofeffecten in de gebruiksfase blijven wel vergunningplichtig. In het bijbehorende Besluit stikstofreductie en natuurverbetering is nader uitgewerkt welke activiteiten worden aangemerkt als 'activiteiten van de bouwsector'. Het betreft het verrichten van een bouw- of een sloopactiviteit die het feitelijk verrichten van bouw- of sloopwerkzaamheden aan een bouwwerk betreft of het aanleggen, wijzigen of opruimen van een werk, met inbegrip van de daarmee samenhangende vervoersbewegingen. Voor de (gevolgen van) stikstofdepositie door deze activiteiten hoeft dus in beginsel geen natuurvergunning te worden aangevraagd.

Het moment van inwerkingtreding van deze vrijstelling zal nog bij koninklijk besluit bekend worden gemaakt, maar dit zal naar verwachting niet lang meer duren.

Intern salderen in een voortoets

Wanneer de beoogde activiteit stikstofdepositie veroorzaakt, kan er mogelijk intern worden gesaldeerd. In dat geval wordt de emissie van een reeds bestaande activiteit dusdanig verlaagd dat de nieuw te veroorzaken depositie binnen hetzelfde project of op dezelfde locatie daartegen gesaldeerd ('weggestreept') wordt. In tegenstelling tot extern salderen (salderen met 1 of meer activiteiten buiten de begrenzing van 1 project of locatie) mag intern salderen worden betrokken in de voortoets. Indien door intern salderen per saldo geen toename van effecten optreedt, zijn significante gevolgen op voorhand uitgesloten en is voor de voorgenomen activiteit geen natuurvergunning benodigd.

Beleidsregels intern en extern salderen

Op 13 december 2019 zijn de provinciale beleidsregels inzake intern en extern salderen in werking getreden. Hierin wordt onder andere bepaald, dat de stikstofdepositieberekening uitgevoerd dient te worden met de meest recente versie van de AERIUS Calculator. In oktober 2020 zijn deze beleidsregels aangepast.

Kleine, tijdelijke deposities

Sinds kort bieden de provincies de mogelijkheid om projecten met kleine, tijdelijke deposities (kleiner of gelijk aan 0,05 mol N/ha/jr gedurende maximaal 2 jaar, of een equivalent hiervan) zonder vergunning toe te staan. Middels een voortoets dient dan te worden onderbouwd, dat de tijdelijke stikstofdepositie niet leidt tot significante gevolgen, waarmee het project in beginsel niet vergunningplichtig is met betrekking tot stikstofdepositie.

3.2 Beschermde soorten Wet Natuurbescherming

Onder de Wnb bestaat de soortenbescherming uit 3 delen: een apart beschermingsregime voor zowel Vogelrichtlijnsoorten (artikel 3.1), Habitatrichtlijnsoorten (artikel 3.5) als 'andere soorten' (artikel 3.10). Voor ieder van deze regimes gelden afzonderlijke verbodsbepalingen.

Vogelrichtlijnsoorten

Het beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten heeft betrekking op de soorten, zoals aangeduid in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Dit betreft alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied. Voor vogelsoorten gelden de volgende verbodsbepalingen:

- het is verboden opzettelijk vogels te doden of te vangen;
- het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten weg te nemen;
- het is verboden eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
- het is verboden vogels opzettelijk te storen.

Het laatste verbod is echter niet aan de orde indien kan worden onderbouwd dat de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Het bepalen of sprake is van een wezenlijke invloed is per soort en per situatie maatwerk. Ook kunnen provincies regels opnemen in de Omgevingsverordening of een actief soortenbeleid uitvoeren waardoor het mogelijk wordt om voor bepaalde soorten ontheffing van de verbodsbepalingen te verlenen.

De meeste vogelsoorten maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de hiervoor beschreven verbodsbepalingen van de Wnb. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mogen deze nesten worden verwijderd of verplaatst, tenzij in specifieke situaties er een ecologisch zwaarwegend belang is om nesten die normaliter niet jaarrond beschermd zijn toch jaarrond te beschermen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer door een ingreep een groot deel van de nestgelegenheid van een bepaalde populatie dreigt te verdwijnen. Voor het verstoren van vogels (in het broedseizoen) is het verkrijgen van een ontheffing in principe niet mogelijk omdat bijna altijd een alternatief voorhanden is, namelijk werken wanneer geen broedende vogels aanwezig zijn. De Wnb kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is.

De verbodsbepalingen van de Wnb zijn altijd relevant voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Met inwerkingtreding van de Wnb zijn er geen veranderingen in deze bescherming ten opzichte van de voormalige Flora- en faunawet, of ten opzichte van de lijst van welke soorten tot deze categorie vallen. Dit zijn:

- 1 nesten die buiten het broedseizoen worden gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats (bijvoorbeeld: steenuil);
- 2 nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop (bijvoorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus);
- 3 nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing (bijvoorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk);
- 4 vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (bijvoorbeeld boomvalk, buizerd en ransuil).

Voor overtreding van de verbodsbepalingen voor Vogelrichtlijnsoorten is een ontheffing noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze groep soorten wordt getoetst aan 3 criteria:

- 1 er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang;
- 2 er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief);
- 3 doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. De belangrijkste in de wet genoemde belangen zijn de volgende:
 - bescherming van flora en fauna (artikel 3.3 lid 4 onder b sub 4 Wnb);
 - veiligheid van het luchtverkeer (artikel 3.3 lid 4 onder b sub 2 Wnb);
 - volksgezondheid of openbare veiligheid (artikel 3.3 lid 4 onder b sub 1 Wnb).

Habitatrichtlijnsoorten

Het beschermingsregime voor Habitatrichtlijnsoorten heeft betrekking op in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn. De verbodsbepaling voor planten heeft betrekking op soorten (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) uit bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern. Voor deze soorten gelden de volgende verbodsbepalingen:

- het is verboden dieren opzettelijk te doden of te vangen;
- het is verboden dieren opzettelijk te verstoren;
- het is verboden eieren opzettelijk te vernielen of te rapen;
- het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
- het is verboden planten opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Als deze verbodsbepalingen voor deze soorten worden overtreden, moet een ontheffing van de Wnb worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag voor deze groep soorten wordt getoetst aan 3 criteria: 1) er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief), 2) er is sprake van een dwingende reden van openbaar belang zoals in of bij de wet genoemd (artikel 3.3 lid 4 sub b), 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. De in de wet genoemde belangen zijn onder andere:

- bescherming van flora en fauna of natuurlijke habitats;
- voorkomen van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van openbaar belang.

'Andere soorten'

Het beschermingsregime voor de 'andere soorten' heeft betrekking op de soorten uit bijlage A en B bij de Wnb. Hierin zijn lijsten met overige plant- en diersoorten opgenomen die buiten de Vogel- en Habitatrichtlijn om, nationaal beschermd worden. Voor deze soorten gelden de volgende verbodsbepalingen:

- het is verboden dieren opzettelijk te doden of te vangen;
- het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen;
- het is verboden vaatplanten opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Zowel het ministerie van LNV als de afzonderlijke provincies zijn bevoegd om binnen deze lijsten soorten aan te wijzen waarvoor een vrijstelling geldt of waarvoor aangepaste voorwaarden gelden in het geval van een ontheffingsaanvraag.

Een ontheffing kan worden verleend indien wordt voldaan aan de volgende ontheffingscriteria: 1) er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief), 2) er is sprake van een dwingende reden van openbaar belang zoals in of bij de wet genoemd (artikel 3.3 lid 4 sub b), 3) er wordt geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort gedaan. Voor ontheffingen ten aanzien van deze 'andere soorten' gelden meer ontheffingsbelangen dan bij de HR- en VR-soorten het geval is. Hier behoort ook het belang van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling toe.

De regels van de Wet natuurbescherming zijn uitgewerkt in de Omgevingsverordening Gelderland. Voor soorten kan een vrijstelling gelden bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig beheer en onderhoud. Deze vrijstellingslijst kan per provincie verschillend zijn.

Zorgplicht

In artikel 1.11 lid 1 en lid 2 van de Wnb is de zorgplicht beschreven: 'Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor in het wild levende dieren en hun directe leefomgeving. Eenieder laat handelingen na, waarvan redelijkerwijs te vermoeden is, dat ze nadelig zijn voor in het wild levende dieren. Als dat nalaten in redelijkheid niet gevegd kan worden, dienen de gevolgen van dat handelen voor die dieren zoveel mogelijk voorkomen, beperkt of ongedaan gemaakt te worden'.

3.3 Gebiedsbescherming Provinciaal beleid - Natuur Netwerk Nederland

Het NNN is een netwerk van grote en kleine beschermde natuurgebieden en verbindingzones waarin de natuur voorrang heeft en wordt beschermd. Door natuur te verbinden blijft diversiteit behouden en verkleint de kans op uitsterven van soorten. In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) wordt het Rijksbeleid ten aanzien van het NNN kort uiteengezet. De juridische borging van het NNN vindt deels plaats via het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Hierin worden regels gegeven met betrekking tot de begrenzing, het beschermingsregime en de wezenlijke kenmerken en waarden van een NNN-gebied. De invulling van de regels uit het Barro is echter gedecentraliseerd en ligt in de handen van de verschillende provincies.

Ontwikkelingen die de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN aantasten, kunnen alleen doorgang vinden wanneer sprake is van een groot openbaar belang, als er geen reële alternatieven zijn en wanneer negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt en gecompenseerd. Dit is het zogeheten 'nee, tenzij principe'. Het provinciaal beleid met betrekking tot het NNN binnen Gelderland is in de Omgevingsvisie Gelderland [lit. 1] opgenomen. Hierin is het NNN binnen Gelderland opnieuw gedefinieerd als het Gelders Natuur Netwerk (GNN). De gebieden die nog niet als natuur zijn ingericht in de voormalige Ecologische Hoofdstructuur (behoudens agrarische gronden met een natuurambitie) heten nu de Groene Ontwikkelingszone (GO). De 'wezenlijke kenmerken en waarden' zijn vertaald in 'kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen'. De juridische uitwerking van het beleid in het kader van het GNN/GO is opgenomen in de Omgevingsverordening [lit. 2, paragraaf 3.3].

Het GNN bestaat uit de voormalige gronden binnen de Ecologische Hoofdstructuur en zoekgebieden voor nog te realiseren natuur. In het GNN is sprake van een natuur- of bosbestemming of van agrarische gronden met een natuurambitie. De GO bestaat ook uit terreinen met een andere bestemming dan bos of natuur die ruimtelijk vervlochten zijn met het GNN. Het gaat om landbouwgrond, maar ook om terreinen voor verblijfs- en dagrecreatie, infrastructuur, woningen en bedrijven. De ecologische verbindingzones maken deel uit van de GO. Weidevogelgebieden en ganzenfoerageergebieden overlappen grotendeels met het GNN en de GO, maar kennen per 31 maart ook hun eigen bescherming middels artikelen 2.6.3 en 2.6.4 van de Omgevingsverordening.

Voor 184 deelgebieden binnen Gelderland zijn gebiedsspecifieke kernkwaliteiten geformuleerd (zie ook bijlage I van de gebiedsvisie, paragraaf 1.1.2). Deze zijn opgenomen in de atlas Kernkwaliteiten Gelders Natuur Netwerk en Groene ontwikkelingszone en in bijlage 5 van de Omgevingsverordening [lit. 2]. Naast de gebiedsspecifieke kernkwaliteiten zijn er in bijlage 5 van de Omgevingsverordening de volgende algemene kernkwaliteiten vastgelegd: 'Tot de kernkwaliteiten behoren ook de milieucondities, die de voorwaarde vormen voor het voortbestaan van de natuur, de ecologische samenhang, de stilte, donkerte, de openheid en de rust. Het benoemen van de milieucondities als kernkwaliteit betekent dat nieuwe plannen en projecten geen verslechtering van de milieucondities mogen veroorzaken.'

De ecologische beoordeling van effecten op de kernkwaliteiten is voor GNN en GO hetzelfde. Per deelgebied gelden voor het GNN en GO ook dezelfde kernkwaliteiten. De plaats die de ecologische beoordeling van de kernkwaliteiten inneemt binnen de bepaling of mitigerende en compenserende

maatregelen die aan de orde zijn, is voor het GNN echter anders dan voor het GO. Dit wordt door middel van onderstaande paragrafen en bijbehorende stroomschema's toegelicht.

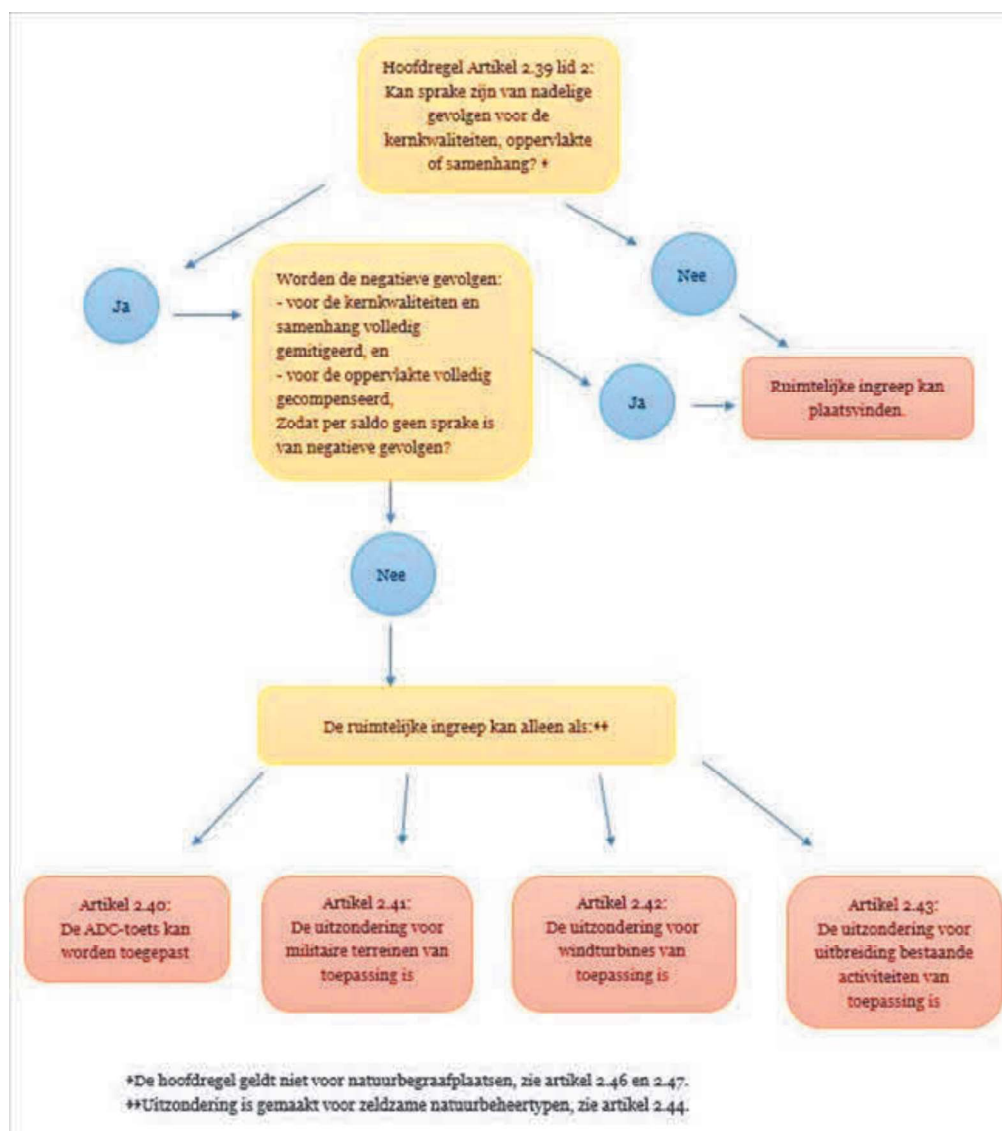
Beschermingsregime GNN

Voor het GNN geldt dat bestemmingswijzigingen in bestaande natuur conform het in afbeelding 3.1 weergegeven stroomschema beoordeeld moeten worden [lit. 2]. Als er sprake is van nadelige gevolgen voor de kernkwaliteiten, oppervlakte of samenhang, dienen negatieve gevolgen volledig gemitigeerd dan wel gecompenseerd te worden zodat er per saldo geen sprake meer is van negatieve gevolgen.

Pas als dat niet kan, mag de ruimtelijke ingreep (behoudens enkele uitzonderingen) alleen plaatsvinden als:

- sprake is van een groot openbaar belang;
- er geen reële alternatieven zijn; en
- de nadelige gevolgen voor de kernkwaliteiten, oppervlakte of samenhang zoveel mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd in overeenstemming met § 2.6.2 Compensatie natuur binnen Gelders natuurnetwerk.

Afbeelding 3.1 Toetsingskader GNN [lit. 2]

Omdat in principe geen nieuwe functies in het GNN zijn toegestaan, geldt ruimtebeslag binnen het GNN op grond van de verordening altijd als een significante aantasting. Deze aantasting moet worden gemitigeerd en/of gecompenseerd. Om te bepalen hoe deze compensatieopgave er uit moet zien, wordt beoordeeld welke natuurwaarden in het licht van de kernkwaliteiten ter plaatse van het ruimtebeslag verdwijnen. Hierbij

geldt steeds dat de oppervlakte aan natuurwaarden die ter plaatse van het plangebied verdwijnt, gelijkwaardig of met een toeslagfactor gecompenseerd moet worden.

In het kader van de beoordeling van het GNN is geen sprake van externe werking. Dit betekent dat alleen versturende effecten op het GNN van het deel van de activiteit dat **binnen** het GNN plaatsvindt relevant zijn. Als bijvoorbeeld het gedeelte van de activiteit dat binnen het GNN plaatsvindt naast ruimtebeslag ook geluidsverstoring veroorzaakt en de aanwezige kernkwaliteiten hiervoor gevoelig zijn, wordt deze aantasting, indien significant, eveneens gemitigeerd/gelijkwaardig gecompenseerd.

Beschermingsregime GO

De GO heeft een dubbeldoelstelling: er is ruimte voor economische ontwikkeling in combinatie met versterking van de ecologische samenhang met aangrenzende natuurgebieden.

In een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden binnen de GO worden geen nieuwe grootschalige ontwikkelingen mogelijk gemaakt die leiden tot een significante aantasting van de kernkwaliteiten van het betreffende gebied, tenzij:

- geen reële alternatieven aanwezig zijn;
- sprake is van redenen van groot openbaar belang;
- de negatieve effecten op de kernkwaliteiten, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt en
- de overblijvende negatieve effecten op de kernkwaliteiten, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd.

In tegenstelling tot het GNN staat ruimtebeslag binnen het GO dus niet direct gelijk aan een significante aantasting, maar zijn ruimtelijke ontwikkelingen wel mogelijk. Of er sprake is van een significante aantasting van het GO wordt bepaald aan de hand van de kernkwaliteiten van het deelgebied waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt. Indien er sprake is van een significante aantasting van deze kernkwaliteiten of de samenhang van natuurwaarden binnen het GNN/GO, dienen de effecten op deze kernkwaliteiten gemitigeerd of gelijkwaardig gecompenseerd te worden. Dit geldt niet alleen voor effecten als gevolg van oppervlakteverlies, maar ook andere versturende effecten. Andere versturende effecten die als direct gevolg van de activiteit **binnen** het GO optreden, dienen beoordeeld te worden.

3.4 Beschermde houtopstanden

Houtopstanden zijn onder de Wnb beschermd wanneer deze buiten de bebouwde kom in de zin van Wnb houtopstanden staan (artikel 4 Wnb). De gemeentelijke regels omtrent bomen, voor Wageningen neergelegd in de Bomenverordening 2010, gelden voor de hele gemeente. Het Wnb regime en de gemeentelijke regels kunnen dus overlappen.

In afbeelding 3.2 is de grens van de bebouwde kom in de zin van de Wnb houtopstanden (rode lijn) ter plaatse van het plangebied weergegeven. Het plangebied ligt volledig buiten deze grens. Het Wnb houtopstanden regime is dus, net als de gemeentelijke Bomenverordening, van toepassing op bomen in het plangebied.

Afbeelding 3.2 Ligging van het plangebied (blauwe contour) ten opzichte van de grens bebouwde kom in de zin van de vroegere Boswet (rode contour). Bron afbeelding: Bomenverordening 2010, rode contour bewerkt voor een betere leesbaarheid

Wnb houtopstanden

Vanuit de Wnb houtopstandenbescherming is het verboden om een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder voorafgaande melding bij Gedeputeerde Staten. Een houtopstand in de zin van de Wnb is een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die:

- a. een oppervlakte grond beslaat van tien are of meer, of
- b. bestaat uit een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen.

Houtopstanden op erven en tuinen, fruitbomen en windschermen, kerstbomen, kweekgoed sommige populieren of wilgen zijn uitgezonderd van dit verbod.

Over het algemeen geldt dat de bomen in het plangebied onderdeel zijn van een houtopstand in de definitie van een houtopstand van de Wnb. In geval van kap van 1 of meerdere bomen is dus een melding bij Gedeputeerde Staten verplicht. Op grond van artikel 4.3 Wnb bestaat er ook de verplichting om de grond binnen 3 jaar op bosbouwkundig verantwoorde wijze te herbeplanten.

Bomenverordening 2010

Vanuit de Bomenverordening 2010 is het verboden om zonder vergunning een houtopstand te vellen. In de Bomenverordening is 'houtopstand' gedefinieerd als 1 of meer bomen, hakhout, een houtsingel of een beplanting van bosplantsoen. Alle bomen in het plangebied vallen dus in principe onder het verbod. Bomen met een omtrek van de stam van maximaal 60 cm op 1,3 m hoogte boven het maaiveld die niet monumentaal zijn of zijn geplant in het kader van een herplantplicht, zijn van dit verbod vrijgesteld. In het plangebied zijn geen monumentale bomen aanwezig [lit. 3], en voor zover bekend zijn de aanwezige bomen niet geplant in het kader van een herplantplicht. Bomen met een omtrek van de stam van maximaal 60 cm op 1,3 m hoogte boven het maaiveld zijn dus van het verbod vrijgesteld.

Bij verlening van de vergunning kan de gemeente een verplichting tot herplant opleggen. Deze herplant telt niet dubbel bij de herplantplicht vanuit de Wnb houtopstanden.

4

HUIDIGE ECOLOGISCHE SITUATIE (NULMETING)

4.1 Methode

Vanuit het Nederlandse beleid op en de wetgeving voor natuur zijn natuurwaarden onder verschillende beschermingsregimes beschermd. Soms overlappen de regimes elkaar, soms vullen ze elkaar aan. De verschillende regimes zijn:

- Wet natuurbescherming - gebiedsbescherming Natura 2000;
- Wet natuurbescherming - beschermde soorten;
- Wet natuurbescherming - houtopstanden;
- provinciale omgevingsverordening - gebiedsbescherming Natuur Netwerk Nederland (NNN);
- gemeentelijke verordening - beschermde bomen.

Om de huidige ecologische waarde van het plangebied te bepalen is een nulmeting uitgevoerd. Hierbij is gebruik gemaakt van bureauonderzoek, een verkennend veldonderzoek in augustus 2020 en gesprekken met stakeholders¹. Deze natuurwaarden golden als uitgangspunt voor de gebiedsvisie. Het bureauonderzoek bestond uit het raadplegen van:

- open source data van de begrenzing van Natura 2000-gebieden en het GNN en habitat- en beheertypen;
- beheerplannen,
- provinciale en gemeentelijke beleidsstukken; en
- de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF).

Aanvullend hierop zijn, als daar aanleiding voor was, internetbronnen en de op internet vrij verkrijgbare verspreidingsgegevens geraadpleegd. In het verkennend veldonderzoek zijn de aanwezige biotopen geïnventariseerd. Toevallige waarnemingen van beschermde planten- en diersoorten zijn hierbij genoteerd, maar er zijn geen soortgerichte inventarisaties uitgevoerd. Op basis van de biotoopeisen van beschermde soorten in combinatie met de verspreidingsgegevens en geïnventariseerde biotopen is bepaald of beschermde soorten leefgebied kunnen vinden in en nabij het plangebied.

Hieronder worden de natuurwaarden zoals die uit de nulmeting naar voren kwamen voor elk van de beschermingsregimes toegelicht.

4.2 Wet natuurbescherming - gebiedsbescherming Natura 2000

Het plangebied grenst aan Natura 2000-gebied Veluwe (aangewezen onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn) en ligt daarnaast op circa 450 m afstand van Natura 2000-gebied Rijntakken (aangewezen onder de Vogelrichtlijn). Zie voor de ligging van het plangebied ten opzichte van de nabijgelegen Natura 2000-gebieden afbeelding 4.1.

¹ Ecologen van de provincie Gelderland, gemeente Wageningen, Ravon, steenuilenwerkgroep.

Afbeelding 4.1 Ligging plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden

4.2.1 Beschrijving Natura 2000-gebied Veluwe

Gebiedsbeschrijving

De Veluwe bestaat overwegend uit droge bossen, droge en natte heide, vennen en stuifzanden. Tegenwoordig is er in totaal nog 1.400 ha stuifzand op de Veluwe. Bij Kootwijk is één van de grootste actieve stuifzandgebieden van Europa. Plaatselijk komen in de heiden natte (onder andere Leemputten bij Staverden) of droge (onder andere Harskamp) heischrale graslanden, jeneverbesstruwelen, vennen, natte heide en hoogveenkernen (Mosterdveen) voor. In het beekdal van de Hierdense en Staverdense Beek worden schraallanden aangetroffen. Langs de randen van de Veluwe ontspringen de (sprengen)beken, waar beekvegetaties en zeer plaatselijk bronbossen voorkomen.

Instandhoudingsdoelen

Hoewel het plangebied zelf geen deel uitmaakt van het Natura 2000-gebied, is er mogelijk sprake van externe werking en biedt het mogelijk een bufferfunctie voor het Natura 2000-gebied. Van externe werking kan sprake zijn als de populatie van een voor het Natura 2000-gebied aangewezen soort essentieel foerageergebied heeft buiten het Natura 2000-gebied. Verstoring/vernietiging van dit leefgebied kan leiden tot significante gevolgen op de instandhoudingsdoelstellingen.

De bufferfunctie valt hier niet onder, maar omdat de visie tot doel heeft om de bestaande natuurwaarden niet aan te tasten en waar mogelijk te versterken, is ook gekeken naar deze bufferfunctie van het plangebied voor het naastliggende Natura 2000-gebied. Onder bufferfunctie wordt het volgende verstaan: soorten houden zich niet aan grenzen. Individuen van populaties van soorten die voor het Natura 2000-gebied zijn aangewezen hebben leefgebied (essentieel of niet) buiten Natura 2000-gebieden en ook vindt er uitwisseling plaats met populaties buiten het Natura 2000-gebied. Leefgebieden en populaties buiten het Natura 2000-gebied dragen bij aan de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Hoewel deze bufferfunctie niet als zodanig is beschermd onder de gebiedsbescherming van de Wnb, wordt dit in deze toets vanwege het overkoepelende doel van de gebiedsvisie wel meegewogen. Daarom is ook bekeken welke aangewezen natuurwaarden van het Natura 2000-gebied mogelijk in het plangebied voor (kunnen) komen in plaats van dat er alleen gekeken is naar de functie van het plangebied voor populaties van soorten in het Natura 2000-gebied zelf.

Habitattypen

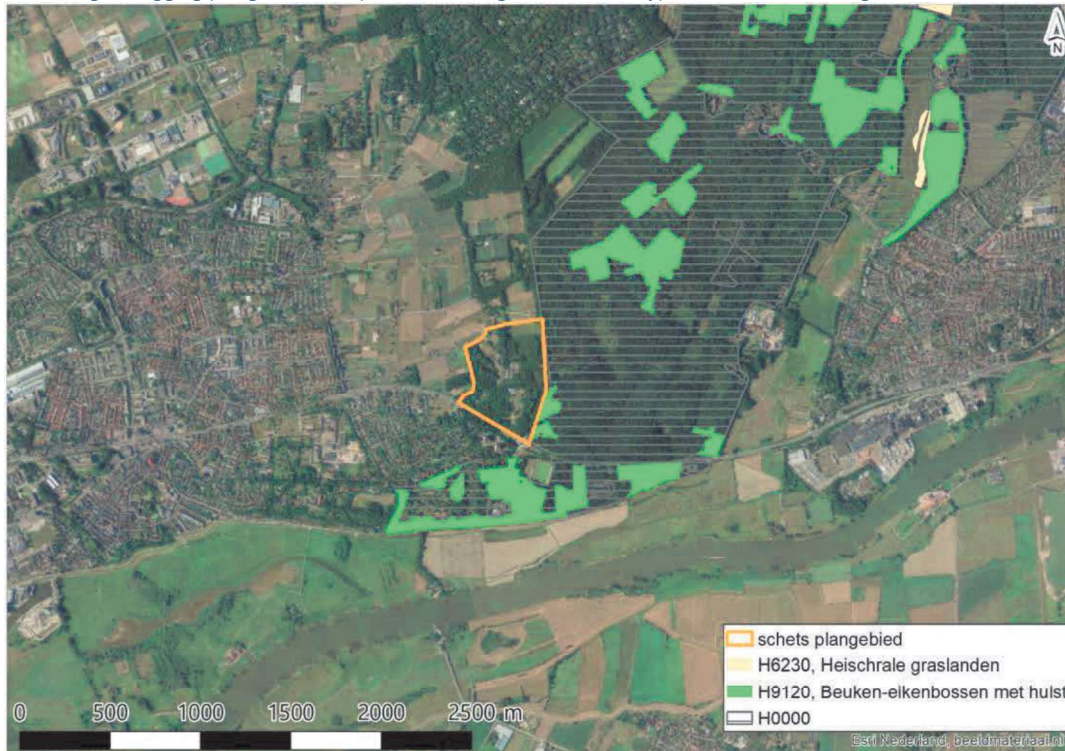
In tabel 4.1 zijn de Habitattypen weergegeven waarvoor Natura 2000-gebied Veluwe is aangewezen. Blauw gearceerd is het habitatype dat nabij het plangebied voorkomt (zie ook afbeelding 4.2).

Tabel 4.1 Habitattypen van Natura 2000-gebied Veluwe, blauw gearceerd is het habitatype dat nabij het plangebied voorkomt

Habitatype	Habitatsubtype	Status doel	Doel voor oppervlakte*	Doel voor kwaliteit*	Stikstofgevoelig?
H2310 - Stuifzandheiden met struikhei		definitief	>	>	ja
H2320 - Binnenlandse kraaiheibegroeiingen		definitief	=	=	ja
H2330 - Zandverstuivingen		definitief	>	>	ja
H3130 - Zwakgebufferde vennen		definitief	=	=	ja
H3160 - Zure vennen		definitief	=	>	ja
H4030 - Droge heiden		definitief	>	>	ja
H5130 - Jeneverbesstruwelen		definitief	=	>	ja
H6230 - Heischrale graslanden		definitief	>	>	ja
H6410 - Blauwgraslanden		definitief	>	>	nee
H7150 - Pioniervegetaties met snavelbiezen		definitief	>	>	ja
H7230 - Kalkmoerassen		definitief	=	=	ja
H9120 - Beuken-eikenbossen met hulst		definitief	>	>	ja
H9190 - Oude eikenbossen		definitief	>	>	ja
H91D0 - Hoogveenbossen		ontwerp	=	=	ja
H7140A - Overgangs- en trilvenen	trilvenen	definitief	=	=	ja
H4010A - Vochtige heiden	hogere zandgronden	definitief	>	>	ja
H7110B - Actieve hoogvenen	heideveentjes	definitief	>	>	ja
H3260A - Beken en rivieren met waterplanten	waterranonkels	definitief	>	>	nee
H91E0C - Vochtige alluviale bossen	beekbegeleidende bossen	definitief	=	>	ja

* =: behoudsdoelstelling; >: uitbreidingsdoelstelling.

Afbeelding 4.2 Ligging plangebied ten opzichte van aangewezen habitattypen voor Natura 2000-gebied Veluwe

De kwaliteit van een habitatype betreft de structuur en functie van het habitatype, inclusief typische soorten. Om te beoordelen of de kwaliteit van een habitat significant wordt aangetast dient te worden getoetst of in een bepaald gebied de door dit habitat ingenomen oppervlakte afneemt of de staat van instandhouding van de met dit habitat geassocieerde typische soorten daalt ten opzichte van de begintoestand. In het kader van typische soorten mag de soortenrijkdom in het gebied en de gemiddelde verspreiding niet afnemen. Habitattypen hebben voor typische soorten de functie van voortplantingslocatie. Alleen op deze functie dient getoetst te worden.

De vegetatie in het plangebied past bij habitatype H9120 - Beuken-eikenbossen met hulst. In het beheerplan van de Veluwe staat het volgende over typische soorten voor H9120 beschreven:

- kwaliteit van het habitatype is te herkennen aan de bomen (beuken en eiken) en de bodemvegetatie met soorten als dalkruid, witte klaverzuring en salomonszegel. Zwarte specht hoort hier ook thuis.

Tijdens het veldbezoek op 6 augustus 2020 is de genoemde bodemvegetatie niet waargenomen in het plangebied, zwarte specht wel.

Habitatrichtlijnsoorten

In tabel 4.2 zijn de Habitatrichtlijnsoorten weergegeven waarvoor Natura 2000-gebied Veluwe is aangewezen. Blauw gearceerd zijn de Habitatrichtlijnsoorten die in of nabij het plangebied voor (kunnen) komen. Dit wordt onder de tabel toegelicht.

Tabel 4.2 Aangewezen habitatrichtlijnsoorten, blauw gearceerd zijn de soorten die in/nabij het plangebied voor (kunnen) komen

Soort	Status doel	Populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Stikstofgevoelig**
H1042 - Gevlekte witsnuitlibel	definitief	>	>	>	ja
H1083 - Vliegend hert	definitief	>	>	>	nee
H1096 - Beekprik	definitief	>	>	>	nee
H1163 - Rivierdonderpad	definitief	>	>	=	nee

Soort	Status doel	Populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Stikstofgevoelig**
H1166 - Kamsalamander	definitief	=	=	=	ja
H1318 - Meervleermuis	definitief	=	=	=	nee
H1831 - Drijvende waterweegbree	definitief	=	=	=	ja

* =: behoudsdoelstelling; >: uitbreidingsdoelstelling.

Van deze Habitatrichtlijnsoorten komen de volgende soorten potentieel voor in of nabij het plangebied met een link met het Natura 2000-gebied Veluwe:

- het vliegend hert is afhankelijk van weggroeiende oude eiken. Van het gedeelte van de Veluwe ten zuiden van de Rijksweg A1 zijn slechts enkele, zeer verspreide waarnemingen bekend. Het plangebied ligt tussen 2 of 3 plekken waar de soort nog wel voorkomt volgens de verspreidingskaart [lit. 4]. Hoewel zeldzaam, is het dus niet uitgesloten dat vliegend hert er voorkomt;
- kamsalamander komt voor op de overgang van bos naar cultuurlandschap. De kamsalamander komt verspreid voor op de Veluwe op een beperkt aantal locaties, veelal in of nabij landbouwencaves en langs de randen van het gebied. Kamsalamander komt voor in het deel van de Veluwe ten zuiden van het plangebied.

Beekprik en rivierdonderpad leven in beken, rivieren, meren, kanalen, vaarten en/of sloten. Deze zijn niet aanwezig in of nabij het plangebied of in het deel van het Natura 2000-gebied Veluwe dat nabij het plangebied ligt. Gevlekte witsnuitlibel leeft bij heldere, beschutte ondiepe wateren. Meestal bij verlandingszones in heidegebieden, niet in bosgebieden. Dit leefgebied is in het plangebied en in het Natura 2000-gebied nabij het plangebied niet aanwezig. Meervleermuizen verblijven vrijwel altijd in gebouwen en ze foerageren boven groot open water en langs oevers van plassen, meren, kanalen, rivieren en vaarten. Dit is niet aanwezig in of nabij het plangebied of in het deel van het N2000-gebied nabij het plangebied. De Veluwe heeft een functie als overwinteringsgebied. Meervleermuis overwintert in oudere bunkers. In de winter zijn vleermuizen in winterrust en worden slechts eens in de 2 weken wakker. Het is uitgesloten dat het plangebied een functie heeft voor meervleermuis. Drijvende waterweegbree is een waterplant. Deze komt niet voor in of nabij het plangebied.

Vogelrichtlijnsoorten

In tabel 4.3 zijn de Vogelrichtlijnsoorten weergegeven waarvoor Natura 2000-gebied Veluwe is aangewezen. Blauw gearceerd zijn de Vogelrichtlijnsoorten die in of nabij het plangebied voor (kunnen) komen. Dit wordt onder de tabel toegelicht.

Tabel 4.3 Aangewezen Vogelrichtlijnsoorten, blauw gearceerd zijn de soorten die in/nabij het plangebied voor (kunnen) komen

Soort	Status doel	Aantal broedparen	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Stikstofgevoelig**
A072 - Wespandief	definitief	100	=	=	ja
A224 - Nachtzwaluw	definitief	610	=	=	ja
A229 - IJsvogel	definitief	30	=	=	nee
A233 - Draaihals	definitief	(her)vestiging	>	>	ja
A236 - Zwarte specht	definitief	400	=	=	ja
A246 - Boomleeuwerik	definitief	2400	=	=	ja
A255 - Duinpieper	definitief	(her)vestiging	>	>	ja
A276 - Roodborsttapuit	definitief	1100	=	=	ja
A277 - Tapuit	definitief	100	>	>	ja
A338 - Grauwe klauwier	definitief	40	>	>	ja

* =: behoudsdoelstelling; >: uitbreidingsdoelstelling.

Wespendief, draaihals, zwarte specht, roodborsttapuit en grauwe klauwier zijn vogelsoorten die te verwachten zijn in het plangebied. Dit zijn namelijk soorten die leven in (loof)bossen, afgewisseld met cultuurlandschap en/of de structuurrijke overgang van open gebied naar bos. Zwarte specht is tijdens het veldbezoek (6 augustus 2020) ook waargenomen.

Van de volgende soorten is niet te verwachten dat deze leefgebied hebben in of nabij het plangebied:

- nachtzwaluw broedt in Nederland op heidevelden, zandverstuivingen en in open dennenbossen, met name op de Veluwe en in Brabant. Dit type leefgebied is niet aanwezig in of nabij het plangebied;
- ijsvogel nestelt liefst langs langzaam stromende beken. In mindere mate wordt ook bij stilstaande, visrijke wateren genesteld. Ze komen voor bij meren, moeras, oevers, park en tuin, plassen, rietland en ruigte, rivieren en vennen. Ijsvogels duiken in helder, liefst stromend water naar bij voorkeur visjes maar ook naar waterinsecten. Ijsvogels stellen prijs op enkele bomen of struiken langs de oever, bij wijze van uitvalsbasis. Dit type leefgebied is niet aanwezig in of nabij het plangebied;
- boomleeuwerik broedt op de hogere zandgronden (Utrechtse Heuvelrug, Veluwe en Oost- en Zuid-Nederland) en de duingebieden. De voorkeur gaat uit naar voedselarme en leemarme zandgronden, zoals langs stuifzanden, deels dichtgegroeide stuifzanden met vliegdennen, heideterreinen, schrale dennenbossen met kapvlakten, brede brandgangen of zandwegen, in zandige militaire oefenterreinen en in droge zandige duinheidegebieden. In de winter vooral op stoppelakkers (graan, ook wel maïs), vaak in besloten boerenland. Dit type leefgebied is niet aanwezig in of nabij het plangebied;
- duinpieper leeft op droge zandgronden: duinen, grassteppe, stuifzanden, afgravingen en heide, ook schrale, zandige akkers. Dit type leefgebied is niet aanwezig in of nabij het plangebied;
- tapuit broedt in Nederland in 2 typen landschap: langs de kust in de duinen en in het binnenland op droge heiden en stuifzanden. Het zijn open landschappen met een afwisseling van korte vegetaties en open, zandige plekken. Dit type leefgebied is niet aanwezig in of nabij het plangebied.

4.3 Wet natuurbescherming - beschermde soorten

Gebiedskenmerken

In het plangebied zijn meerdere gebiedskenmerken te identificeren die relevant zijn voor ecologie. Deze kenmerken bepalen onder andere welke soorten te verwachten zijn in het gebied. Afbeelding 4.3 geeft een luchtfoto van het plangebied in de huidige situatie. Het plangebied ligt op de overgang tussen bos (Veluwe) en open agrarisch gebied (Wageningse Eng) en bestaat grofweg uit de volgende elementen:

- dichte eiken- en beukenbossen met lanen;
- open gebieden die bestaan uit grasland of ruigte;
- gebouwen.

Hierdoor zijn in het plangebied soorten te verwachten die in het bos leven, maar ook die vanuit het bos voedsel zoeken in open gebied en die langs de bosrand leven. Vanwege de huidige bebouwing en het gebruik van het gebied zijn er ook cultuurvolgende soorten te verwachten.

Afbeelding 4.3 Huidige situatie van het plangebied

Aanwezige soorten

In tabel 4.4 is aangegeven welke soorten op basis van het bureauonderzoek, het veldbezoek en (externe) expertise voor (kunnen) komen in of nabij het plangebied.

Tabel 4.4 Waargenomen soorten in of nabij het plangebied. De vindplaats is dikgedrukt wanneer dit (ook) in het plangebied is

Soort	Vindplaats o.b.v. bureauonderzoek	Komt de soort voor in het plangebied?
Habitatrichtlijn		
wolf	Veluwe	nee, geen biotoop aanwezig voor permanente vestiging
gewone/kleine/ruige dwergvleermuis	voornamelijk ten zuiden en westen van het plangebied, overlap met plangebied	ja, mogelijk foerageergebied en verblijfplaatsen in gebouwen en bomen
gewone grootoorvleermuis	ten zuiden van de N225	ja, mogelijk foerageergebied en verblijfplaatsen in gebouwen en bomen
laatvlieger	ten zuiden van de N225	ja, mogelijk foerageergebied en verblijfplaatsen in gebouwen
rosse vleermuis	onder andere in open gebied ten westen van het plangebied	ja, mogelijk verblijfplaatsen in bomen

Soort	Vindplaats o.b.v. bureauonderzoek	Komt de soort voor in het plangebied?
bever	leefgebied in uiterwaarden, geen binding met (directe omgeving van) plangebied	nee, geen biotoop aanwezig
kamsalamander	in poel op 650 m van het plangebied, ten zuiden van de N225	nee, kan er niet zelf komen vanwege ontbrekend leefgebied en kleine verspreidingsrange
poelkikker	in strang in de uiterwaard op 450 m van het plangebied	nee, kan er niet zelf komen vanwege ontbrekend leefgebied en kleine verspreidingsrange
zandhagedis	op open plek op de Veluwe op 450 m van het plangebied	mogelijk, bij ontwikkeling van zandvlaktes kan zandhagedis voorkomen
Vogelrichtlijn		
algemeen voorkomende broedvogels (zwarte specht, grote bonte specht, koolmees, merel, winterkoning)	zuidelijke punt van het plangebied	ja, en zwarte specht gezien in beukenlaan in het noorden van het plangebied
steenuil	broedend ten noordwesten op circa 100 m en te noorden op 50 m van het plangebied	mogelijk, meerdere territoria in de omgeving aanwezig, plangebied is geschikt als leefgebied
havik	westzijde van het plangebied	mogelijk, plangebied is geschikt als leefgebied
sperwer	-	waarschijnlijk, plangebied is geschikt als leefgebied
buizerd	ja	ja (bedelroep jong gehoord)
bosuil	-	waarschijnlijk, plangebied is geschikt als leefgebied
Andere soorten		
alpenwatersalamander	in poel in plangebied	ja, soort komt voor in de poel in het plangebied
boommarter	ten westen van het plangebied	ja, plangebied is geschikt als leefgebied en soorten hebben grote verspreidingsrange
bosmuis	algemeen	ja, plangebied is geschikt als leefgebied en soorten komen algemeen voor
bruine kikker	in wijk ten zuiden van de weg	ja, soort komt algemeen voor en plangebied bij de poel is geschikt leefgebied
das	-	waarschijnlijk in het noorden van het plangebied
eekhoorn	noordzijde plangebied, wijk ten zuiden van de N225	ja, gezien in beukenbos in plangebied
egel	in wijk ten zuiden van de weg	ja, plangebied is geschikt als leefgebied en soort komt algemeen voor
gewone pad	in wijk ten zuiden van de weg	ja, soort komt algemeen voor en plangebied bij de poel is geschikt leefgebied
haas	ten westen van plangebied	ja, plangebied is geschikt als leefgebied en soort komt algemeen voor
hazelworm	noordzijde in plangebied, bij poel in plangebied, ten noorden en ten westen van plangebied	ja, soort is waargenomen [lit. 5]
huisspitsmuis	wijk ten zuiden van de N225	ja, plangebied is geschikt als leefgebied en soort komt algemeen voor

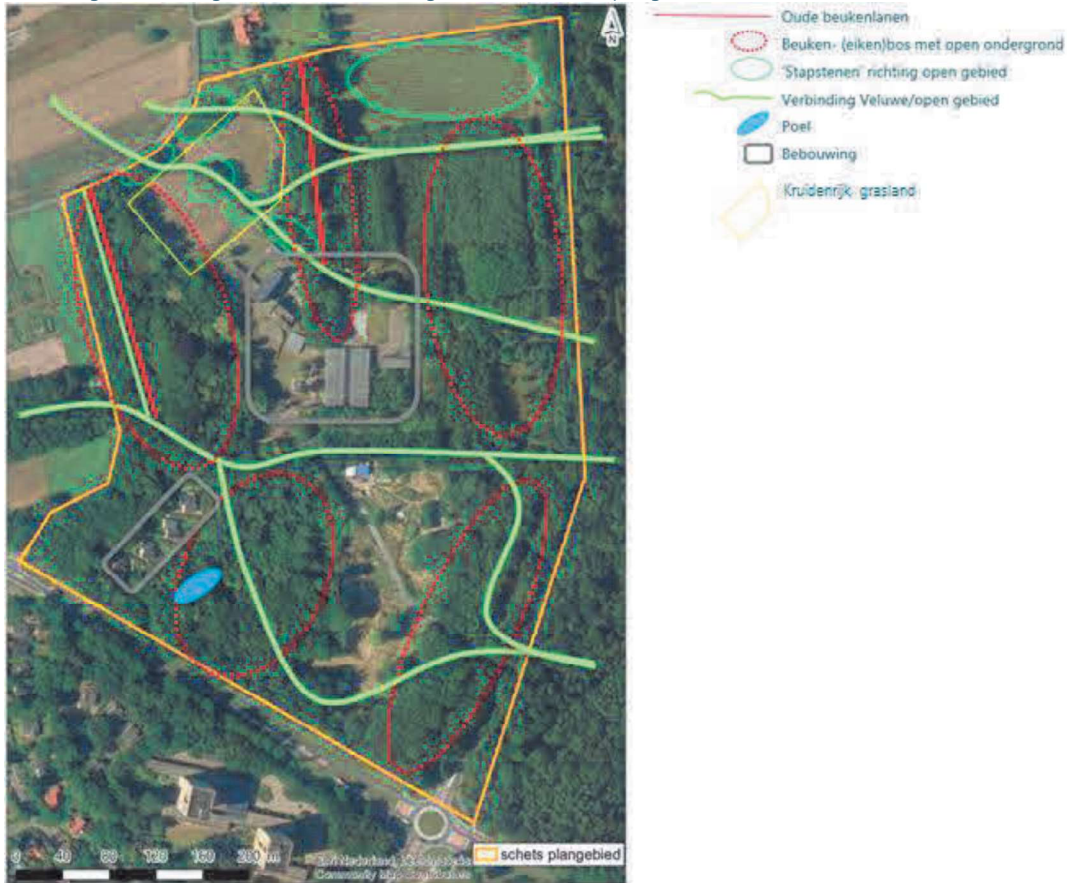
Soort	Vindplaats o.b.v. bureauonderzoek	Komt de soort voor in het plangebied?
kleine watersalamander	in poel in plangebied	ja, soort komt voor in de poel in het plangebied
konijn	ten noorden en westen van het plangebied	ja, plangebied is geschikt als leefgebied en soort komt algemeen voor
ree	langs de noord- en zuidzijde	ja, sporen gezien in open gebied aan zuidkant van het plangebied
ringslang	ten westen van plangebied	ja, leefgebied aanwezig [lit. 5]
sleedoornpage	ten zuiden en westen van plangebied	nee, waardplanten (sleedoorn en prunus) komen niet voor
steenmarter	in wijk ten zuiden van de weg	ja, plangebied is geschikt als leefgebied en soorten hebben grote verspreidingsrange
vos	bij de poel in het plangebied en vooral langs de weg ten zuiden van het plangebied	ja, leefgebied aanwezig en soort is waargenomen
bunzing, wezel, hermelijn	-	niet uitgesloten, plangebied biedt geschikt leefgebied

Ecologische elementen

Op basis van de gebiedskenmerken en de (mogelijk) aanwezige soorten zijn elementen in het plangebied in kaart gebracht die grote ecologische waarde hebben. Deze elementen zijn vormend voor de gebiedsvisie geweest. In afbeelding 4.4 zijn de elementen in het plangebied ingetekend. De elementen zijn:

- oude beukenlanen;
- beuken- (eiken)bos met open ondergrond;
- stapstenen tussen bosgebied en open gebied;
- kruidenrijk grasland;
- doorlopende verbindingen tussen bosgebied en open gebied;
- poel;
- bebouwing.

Afbeelding 4.4 Aanwezige elementen met ecologische waarde in het plangebied

De elementen hebben allemaal een andere ecologische waarde. In tabel 4.5 staan de elementen en hun waarde opgesomd.

Tabel 4.5 Gebiedsspecifieke elementen met hun ecologische waarde

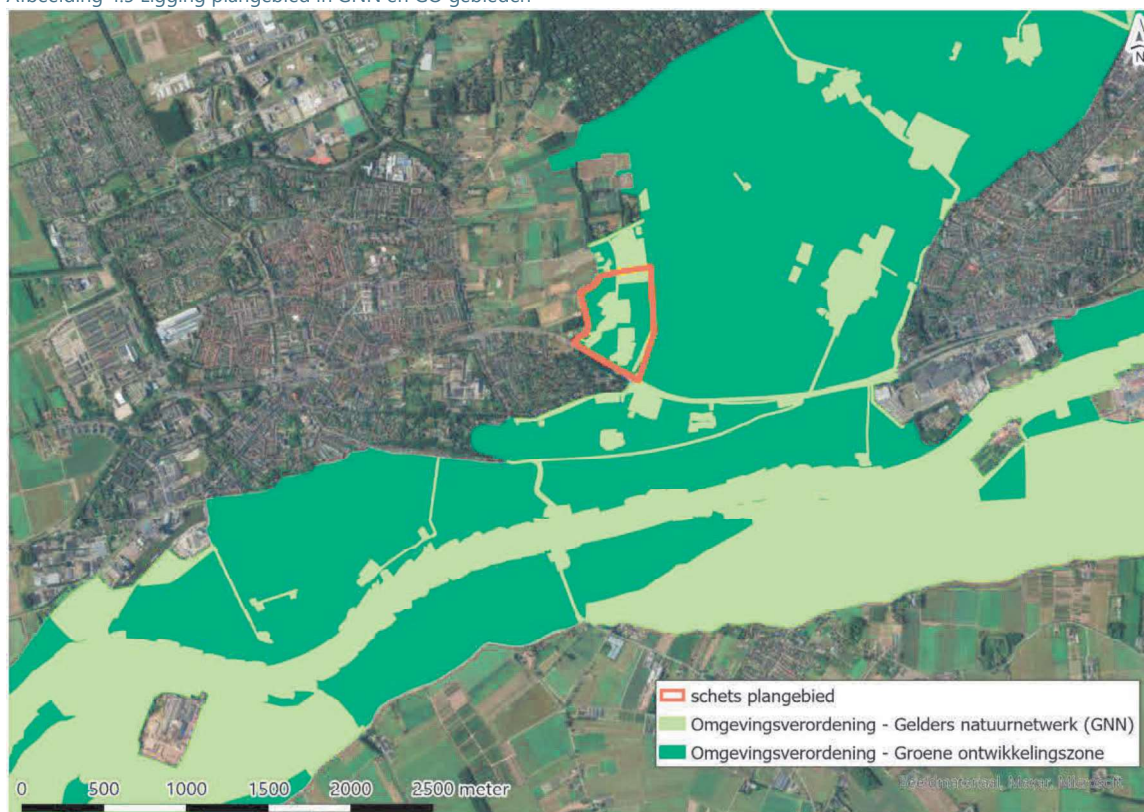
Element	Waarde
oude beukenlanen	oude lanen zijn met name van belang voor roofvogels, zwarte specht en vleermuizen. Roofvogels broeden in grote, oude en hoge bomen. Zwarte specht maakt verblijfplaatsen en zoekt voedsel in oude bomen, Vleermuizen zoeken verblijfplaatsen in oude spechtenholen of andere gaten in de bomen. Het lijnvormige element is minder van belang omdat dit omgeven is door bos. De bosranden dienen als beschutte elementen waarlangs vleermuizen vliegen
beuken- eikenbos met open ondergrond	het bos wordt gebruikt als leefgebied door eekhoorn, zwarte specht, vleermuizen, ree, das en mogelijk (in de toekomst) vliegend hert. De overgang van bos naar open gebied is van belang voor ree en das, deze soorten zoeken beschutting in het bos/bosrand en voedsel in open land (das foerageert ook graag op de Wageningse Eng)
'stapstenen' tussen bos en open gebied	marterachtigen, das en vleermuizen gebruiken deze als beschutting tijdens hun beweging in hun leefgebied en om te foerageren
kruidrijk grasland	fauna (zoogdieren, insecten, reptielen) gebruiken het als foerageergebied
verbinding bos en open gebied	marterachtigen, vleermuizen, hazelworm, eekhoorn en ree vinden leefgebied in het bos. De getekende lijnen zijn indicatief: marterachtigen en vleermuizen gebruiken bosranden, maar andere soorten gebruiken het bos zelf. Het gaat om de aaneengesloten bosgebieden waardoor dieren zich kunnen bewegen. Marterachtigen en vleermuizen bewegen zich met name via de bosranden

Element	Waarde
poel	voortplantingspoel van kleine watersalamander en alpenwatersalamander. De aanwezigheid van de omliggende winterhabitat is voor deze soorten en de functie van de poel noodzakelijk. Vleermuizen foerageren op en rond de poel
bebouwing	vleermuizen hebben (waarschijnlijk) verblijfplaatsen in de gebouwen en kunnen rond de gebouwen ook foerageren door de ontstane luwte waar insecten in zwermen

4.4 Provinciale verordening - gebiedsbescherming Natuur Netwerk Nederland (NNN)

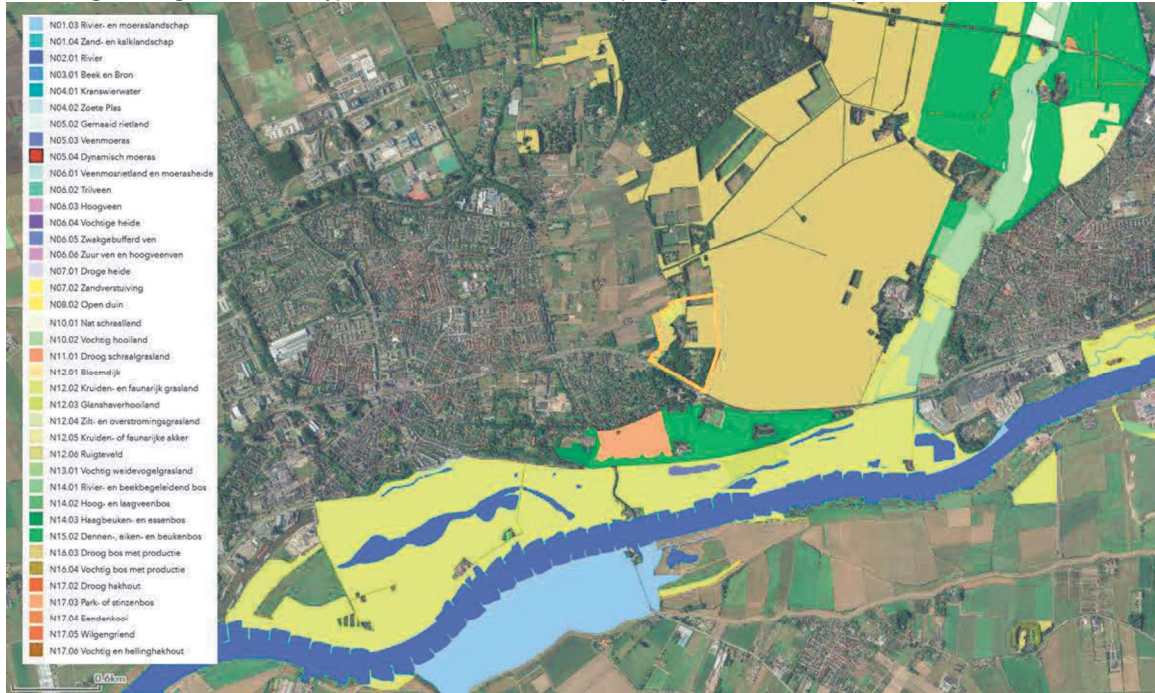
Het plangebied maakt deel uit van het NNN in Gelderland (afbeelding 4.5). De provincie Gelderland heeft het NNN omgedoopt tot het Gelders Natuur Netwerk (GNN) en aan de gebiedsbescherming de Groene Ontwikkelingszone (GO) toegevoegd. Het GNN geniet de bescherming zoals dat voorkomt uit de bepalingen over het NNN. De GO heeft een dubbeldoelstelling: er is ruimte voor economische ontwikkeling in combinatie met versterking van de ecologische samenhang met aangrenzende natuurgebieden. Zie hiervoor ook de geldende beleidsregels omtrent GNN en GO in paragraaf 3.3.

Afbeelding 4.5 Ligging plangebied in GNN en GO gebieden

Voor het GNN zijn beheertypen vastgesteld. Het GNN in het plangebied is voornamelijk aangewezen als droog bos met productie (N16.03) en ook als kruiden- en faunarijk grasland (N12.02)¹. Op afbeelding 4.6 zijn de beheertypen weergegeven.

Afbeelding 4.6 Aangewezen beheertypen voor het GNN in en om het plangebied (natuurbeheerplan 2021)

Kernkwaliteiten

In het GNN en GO zijn activiteiten die de kernkwaliteiten van het gebied aantasten, in principe niet toegestaan. Het GNN en GO is opgedeeld in deelgebieden en voor elk deelgebied zijn kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen geïdentificeerd door de provincie. Het is niet de bedoeling dat deze ontwikkelingsdoelen onmogelijk gemaakt worden door een activiteit. De ontwikkelingsdoelen geven aan waar met betrekking tot natuurwaarden winst te behalen is.

De deelgebieden met hun kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen zijn neergelegd in bijlage 5 van de Omgevingsverordening Gelderland (december 2018). Naast de gebiedsspecifieke kernkwaliteiten zijn er in bijlage 5 van de Omgevingsverordening de volgende algemene kernkwaliteiten vastgelegd: 'Tot de kernkwaliteiten behoren ook de milieucondities, die de voorwaarde vormen voor het voortbestaan van de natuur, de ecologische samenhang, de stilte, donkerte, de openheid en de rust. Het benoemen van de milieucondities als kernkwaliteit betekent dat nieuwe plannen en projecten geen verslechtering van de milieucondities mogen veroorzaken.' Het plangebied ligt in deelgebied 67 (Wageningen - Wolfheze). De gebiedsspecifieke kernkwaliteiten voor dit deelgebied worden in tabel 4.6 opgesomd. In de tabel is met een blauwe arcering aangegeven welke kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen specifiek voor het plangebied ecologisch relevant zijn.

Tabel 4.6 Kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen van deelgebied 67. De blauwe arcering geeft aan welke kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen specifiek voor het plangebied ecologisch relevant zijn

Kernkwaliteiten deelgebied 67 - Wageningen - Wolfheze
overgangen tussen de Veluwe en het dal van de Neder-Rijn met de dorpen en Engen van Wageningen, Renkum en Heelsum
onderdeel van Nationaal Landschap Veluwe
Parel/A-locatie bos Wageningse Berg: plateaubos en helling met overgangen van wintereiken-beukenbos naar essen-iepenbos en schietwilgenbos
Renkumse Poort: uitwisselingsgebied van planten en dieren tussen de Veluwe en het dal van de Neder-Rijn
op de Wageningse Berg onbebouwde contactzone Renkumse Heide en Reyerskamp: open ontginning op zandvlakte, deels weer teruggegeven aan de natuur

Kernkwaliteiten deelgebied 67 - Wageningen - Wolfheze

leefgebied das

leefgebied steenuil

cultuurhistorische waarden van de landgoederen (onder andere Oranje-Nassau's Oord, oude ontginningen en kavelpatronen, hakhout, houtwallen, singels, sprengen en beken en boerderijen)

abiotiek: aardkundige waarden, kwel, bodem, grondwaterreservoir

ecosysteemdiensten: recreatie, drinkwater

Ontwikkelingsdoelen deelgebied 67 - Wageningen - Wolfheze

ontwikkeling ecologische verbinding Renkumse Poort: dekking voor het wild

vermindering barrièrewerking A12, A50, N224, N225 en spoorlijn

ontwikkeling heidevelden, oude bossen en cultuurhistorische gebruiksvormen (hakhout)

ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurgronden (alleen GO)

ontwikkeling singels en ruigtestroken (alleen GO)

ontwikkeling biotopen voor vlinders, reptielen en amfibieën

ontwikkeling landgoederen en hun cultuurhistorische patronen

ontwikkeling overige cultuurhistorische patronen (Celtic fields) en beheersvormen

ontwikkeling van geleidelijke overgangen in het landschap langs de voet van de Veluwe: bosjes, singels, beken en graslanden

4.5 Houtopstanden en bomen

Voor bomen kunnen er 2 beschermingsregimes gelden: de bepalingen omtrent houtopstanden uit de Wnb (Wnb houtopstanden) en de gemeentelijke bepalingen uit de, in het geval van Wageningen, Bomenverordening 2010.

Het plangebied bevat veel bomen. Hiervan worden er mogelijk enkele gekapt om ontwikkeling op het terrein mogelijk te maken of omdat ze gebruik van het terrein onveilig maken. De gebiedsvisie ziet echter niet op specifieke bomenkap. Een toets hierop is daarom niet mogelijk. In hoofdstuk 5 wordt een doorkijk gegeven naar de vigerende beschermingsregimes met betrekking tot de bomen in het plangebied, maar houtopstanden en bomen worden niet verder beoordeeld.

5

EFFECTAFBAKENING EN -BEOORDELING

5.1 Effectafbakening

Voor de bepaling van de relevante verstoringsaspecten van Natura 2000-gebieden is door het ministerie van LNV een effectenindicator opgesteld [lit. 6]. De effectenindicator somt alle storingsfactoren op die van invloed zouden kunnen zijn op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden. Omdat deze storingsfactoren ook relevant zijn voor overige natuurwaarden, is de effectenindicator indicatief geraadpleegd voor alle beschermingsregimes om te bepalen welke storingsfactoren in welke fase in principe kunnen optreden. Aan de storingsfactoren uit de effectenindicator is 'vernietiging' toegevoegd. Bij bouw- en sloopwerkzaamheden kan namelijk vernietiging van verblijfplaatsen van soorten optreden.

Effecten op natuurwaarden als gevolg van de gebiedsontwikkeling kunnen zowel permanent als tijdelijk zijn. In tabel 5.1 is weergegeven welke storingsfactoren voor welke beschermingscategorie relevant zijn en of het effect permanent of tijdelijk is. Onder de tabel wordt dit toegelicht.

Tabel 5.1 Relevante storingsfactoren voor de verschillende beschermingsregimes

Nummer	Storingsfactor	Tijdelijk	Permanent
1, 2	oppervlakteverlies/vernietiging/versnippering/sterfte	Natura 2000, soortenbescherming, NNN	Natura 2000, soortenbescherming, NNN
3, 4	verzuring/vermesting door stikstof uit de lucht	Natura 2000	Natura 2000
5, 6	verzoeting/verziltting	-	-
7	verontreiniging	-	-
8, 9	verdroging/vernatting	-	-
10	verandering stroomsnelheid	-	-
11	verandering overstromingsfrequentie	-	-
12	verandering dynamiek substraat	-	-
13, 14, 15	verstoring door geluid/licht/trilling	Natura 2000, soortenbescherming, NNN	Natura 2000, soortenbescherming, NNN
16	optische verstoring	Natura 2000, soortenbescherming, NNN	Natura 2000, soortenbescherming, NNN
17	verstoring door mechanische effecten	-	-
18	verandering in populatiedynamiek	-	-
19	bewuste verandering in soortensamenstelling	-	-

Omdat er sloopwerkzaamheden plaatsvinden en in het gebied gebouwd wordt waar in de huidige situatie nog geen bebouwing staat, is oppervlakteverlies/vernietiging/versnippering een relevante permanente storingsfactor. Er kunnen verblijfplaatsen/leefgebied aanwezig zijn van beschermde soorten, er kan

ruimtebeslag plaatsvinden op oppervlakte van het GNN/GO en er kan ruimtebeslag plaatsvinden op oppervlaktes of functies die van essentieel belang zijn voor soorten die zijn aangewezen voor Natura 2000-gebied Veluwe. Over het algemeen zijn deze effecten permanent, maar oppervlakteverlies kan ook tijdelijk optreden, dit is bijvoorbeeld het geval bij werkkerreinen die na afloop van de werkzaamheden opgeruimd worden. Ook sterfte kan optreden. Het is mogelijk dat tijdens de werkzaamheden dieren van een beschermde soort gedood worden of beschermde plantensoorten vernietigd worden. Dit is een overtreding van de Wnb. 'Doden' is daarom relevant in het kader van de soortenbescherming en is een permanent effect.

Verzuring/vermesting door stikstofdepositie is een relevante storingsfactor voor Natura 2000 omdat dit tot een aantasting van instandhoudingsdoelen voor habitattypen kan leiden. Voor de bouwactiviteiten wordt mogelijk gebruik gemaakt van zwaar materieel dat stikstof uitstoot. Dit is een tijdelijk effect. Na aanleg heeft de ontwikkeling op de Dorschkamp mogelijk een verkeersaantrekkende werking ten opzichte van de huidige situatie, en afhankelijk van de energiehuishouding van de te ontwikkelen woningen leidt ook het energieverbruik van de woningen tot stikstofdepositie. Dit type depositie in de gebruiksfase is permanent.

De werkzaamheden in de aanlegfase brengen geluid en mogelijk ook licht en trillingen met zich mee. Fauna dat zich nabij de werkzaamheden bevindt kan verstoord raken door dit geluid, licht en de trillingen. Dit kan fauna zijn dat aangewezen is voor Natura 2000-gebied Veluwe of onder de Wnb of vanuit de kernkwaliteiten van het GNN/GO beschermd is. Ditzelfde geldt voor optische verstoring door de aanwezigheid van mens en materieel op plekken waar dit eerder niet aanwezig was. Het gebruik van het plangebied door bewoners en recreanten kan dezelfde storingsfactoren met zich meebrengen. Hierbij kan gedacht worden aan uitstralend licht vanuit de woningen bijvoorbeeld. Verstoring door geluid/licht/trilling en optische verstoring zijn daarom zowel tijdelijke als permanente storingsfactoren.

Vanwege de aard en ligging van het plangebied en de aard van de voorgenomen ontwikkeling zijn de overige storingsfactoren niet relevant. Er wordt niet ingegrepen in een watersysteem, er worden geen soorten uitgezet of afgevangen en het is wettelijk verboden om het milieu te verontreinigen.

5.2 Effectbeoordeling

5.2.1 Oppervlakteverlies/vernietiging/versnippering/sterfte

Natura 2000

Het plangebied bevindt zich buiten het Natura 2000-gebied. Directe aantasting van instandhoudingsdoelen door het ruimtebeslag van de voorziene ontwikkelingen in de gebiedsvisie is uitgesloten.

Wel zou het zo kunnen zijn dat populaties van soorten die zijn aangewezen voor Natura 2000-gebied Veluwe essentieel leefgebied hebben in het plangebied. In paragraaf 3.1 is beschreven dat het plangebied van de aangewezen soorten alleen voor vliegend hert, kamsalamander (beide Habitatrichtlijnsoorten) en wespandief, draaihals, zwarte specht, roodborsttapuit en grauwe klauwier (alle Vogelrichtlijnsoorten) mogelijk (in de toekomst) een functie biedt. Hieronder wordt beoordeeld of de plannen zoals geschetst in de gebiedsvisie risico's op (significant) negatieve gevolgen op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied Veluwe met zich meebrengen.

Habitatrichtlijnsoorten

Voor vliegend hert zijn negatieve gevolgen door vernietiging uitgesloten. De soort is namelijk nog niet aanwezig in of nabij het plangebied. Vanwege de beperkte verspreidingscapaciteit van vliegend hert is het daarom uitgesloten dat het plangebied deel uitmaakt van het leefgebied van een populatie op de Veluwe. De gebiedsvisie voorziet in het behouden van oude eiken en dat oude bomen blijven liggen om deel te worden van de voedselkringloop. Dit maakt dat het gebied, net als in de huidige situatie, geschikt blijft als eventuele vestigingsplaats van vliegend hert en wellicht verbeterd wordt. Er bestaat geen risico op (significant) negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelen voor vliegend hert in Natura 2000-gebied Veluwe door tijdelijk en/of permanent oppervlakteverlies/ruimtebeslag/vernietiging.

Voor kamsalamander zijn negatieve gevolgen door vernietiging uitgesloten. Kamsalamander is gebonden aan water als voortplantingshabitat en geschikt winterhabitat op korte afstand. In het plangebied is een poel aanwezig met nabijgelegen potentieel geschikt winterhabitat, maar kamsalamander is hierin niet aanwezig. In een poel op 650 m afstand van het plangebied is de soort wel aanwezig, maar vanwege de afstand en de tussenliggende woonwijk en N225 is het uitgesloten dat kamsalamander zelfstandig de poel in het plangebied weet te bereiken. Het is dus uitgesloten dat het plangebied essentieel leefgebied is van kamsalamanders van de Veluwe. Er bestaat geen risico op (significant) negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelen voor kamsalamander in Natura 2000-gebied Veluwe door tijdelijke en/of permanent oppervlakteverlies/ruimtebeslag/vernietiging.

Omdat vliegend hert en kamsalamander (op dit moment) geen gebruik maken van het plangebied, is er geen sprake van een bufferwerking van het plangebied voor de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Het plangebied zelf is echter in principe geschikt als leefgebied, waardoor deze functie er in de toekomst wel kan zijn. De gebiedsvisie voorziet in het behouden van de poel, het winterhabitat en het behouden van oude eiken. Dit maakt dat de mogelijke toekomstige functie van het plangebied als buffer behouden blijft.

Vogelrichtlijnsoorten

Het plangebied ligt buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Vogelsoorten met een instandhoudingsdoel voor het Natura 2000-gebied die broeden in het plangebied kunnen een bijdrage leveren aan de populatie binnen het Natura 2000-gebied. Er is dan sprake van externe werking of een bufferfunctie van het plangebied voor het Natura 2000-gebied. De aangewezen vogelsoorten die mogelijk leefgebied hebben in het plangebied maken niet jaarrond gebruik van hetzelfde nest. Eventueel verwijderen van een oud nest levert dus geen negatieve gevolgen op omdat deze soorten het volgende seizoen een nieuw nest maken. De voorwaarde hierbij is wel dat het leefgebied functioneel blijft. In de gebruiksfase is het plangebied niet wezenlijk anders dan in de huidige situatie. Bomen worden zoveel mogelijk behouden en bestaande bosgebieden worden verdicht en verbonden. Open plekken blijven bestaan in de vorm van boskamers en ook de 'stapstenen' in het noordelijk gelegen open veld blijven behouden. Het leefgebied blijft dus functioneel behouden.

Ook tijdelijk ruimtebeslag op mogelijk leefgebied (foerageergebied) levert geen negatieve gevolgen op. In de omgeving is namelijk meer vergelijkbaar gebied aanwezig, de werkzaamheden vinden lokaal in het plangebied plaats, beslaan een klein deel van het beschikbaar foerageergebied in de omgeving en zijn bovendien tijdelijk. Er bestaat geen risico op (significant) negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelen voor Vogelrichtlijnsoorten in Natura 2000-gebied Veluwe door tijdelijk/permanent oppervlakteverlies/ruimtebeslag/ vernietiging.

Beschermde soorten

In het plangebied komen meerdere beschermde soorten voor. Voor deze soorten zijn de volgende functies van het plangebied te onderscheiden (zie ook paragraaf 3.2):

- verbinding tussen Wageningse Eng en de Veluwe;
- foerageergebied;
- verblijfplaatsen in grond (holen);
- verblijfplaatsen in bomen;
- verblijfplaatsen in gebouwen.

Tijdelijke gevolgen

Verbinding en foerageergebied

De eerste 2 functies, verbinding en foerageergebied, kunnen als gevolg van de bouwwerkzaamheden en plaatsing van materieel tijdelijk belemmerd worden. Op dit moment is niet duidelijk hoe de verbindingen tussen Veluwe en Wageningse Eng precies gebruikt worden door beschermde soorten. Het valt te verwachten dat wanneer alle verbindingsmogelijkheden worden afgesneden er sprake is van een overtreding van de Wnb omdat dieren hun foerageergebied of verblijfplaats niet meer kunnen bereiken. Wanneer ervoor gezorgd wordt dat werkzaamheden dusdanig plaatsvinden dat er altijd voldoende verbindingen tussen de

Veluwe en de Wageningse Eng bestaan (door mitigatie), is dit risico er niet. Dit dient nader beoordeeld en uitgewerkt te worden in de planuitwerkingsfase.

Verblijfplaatsen

Voor de verschillende soorten verblijfplaatsen geldt dat tijdelijke gevolgen niet aan de orde zijn: ruimtebeslag op, of beschadiging/vernietiging van een verblijfplaats is permanent omdat deze dan permanent verlaten wordt.

Permanente gevolgen

Verbinding en foerageergebied

De functies van verbinding en foerageergebied blijven in de gebruiksfase behouden en worden zelfs versterkt. Huidige bosgebieden worden vergroot en op elkaar aangesloten en de bosranden worden verbreed en versterkt door aanplant van kruiden en grassen. Het is daardoor voor soorten makkelijker om vanaf de Veluwe door de bosgebieden of door de bosranden van de Dorschkamp van en naar de Wageningse Eng te bewegen. Met de versterking van de bosgebieden en bosranden wordt ook de foerageerfunctie van het gebied vergroot. Met betrekking tot leefgebieden van beschermde soorten zijn risico's op het overtreden van verbodsbepalingen voor beschermde soorten door oppervlakteverlies/ vernietiging/versnippering daarom niet aan de orde

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen in grond, bomen en gebouwen, worden wel mogelijk aangetast. Op dit moment is het nog niet duidelijk in hoeverre er verblijfplaatsen van beschermde soorten aanwezig zijn. Beschermde soorten als kleine marterachtigen en konijn hebben holen in de grond. Soorten als vleermuizen, vogels en andere marterachtigen kunnen verblijfplaatsen hebben in bomen en menselijke bouwwerken. Indien er verblijfplaatsen aanwezig zijn, betekent grondverzet, aanbrengen van verhardingen, kap van de bomen, sloop van de gebouwen et cetera mogelijk vernietiging van verblijfplaatsen. Er bestaat dus een risico op overtreding van de Wet natuurbescherming.

Bij uitwerking van de plannen voor ontwikkeling in de Dorschkamp is daarom nader soortgericht onderzoek nodig naar verblijfplaatsen van beschermde soorten. Aan de hand hiervan moeten passende maatregelen genomen worden om overtredingen van de verbodsbepalingen te voorkomen. Hierbij kan gedacht worden aan werken in de minst kwetsbare periode of wanneer de verblijfplaatsen niet in gebruik zijn. Ook dienen de verblijfplaatsen op een juiste manier gecompenseerd te worden. Met inachtneming van voldoende maatregelen is er voldoende zicht op een positief besluit met betrekking tot de Wnb soortenbescherming (onthefing). Het plangebied is namelijk groot en divers genoeg om maatregelen te nemen die een wezenlijke impact op de lokale staat van instandhouding van de aanwezige soorten voorkomen.

NNN

GNN

De gebiedsvisie voorziet geen bebouwing in het GNN. Ruimtebeslag op het GNN wordt vermeden. Ingrepen die wel in het GNN plaatsvinden zijn:

- de aanleg van de ontsluitingsroute vanaf de Scheidingslaan tot en met het landhuis;
- een langzaam verkeerverbinding vanaf het landhuis langs de bosrand naar de Dorskampweg;
- aanplant van bos en aanplant/versterking van lanen met een (wandel)zandpad.

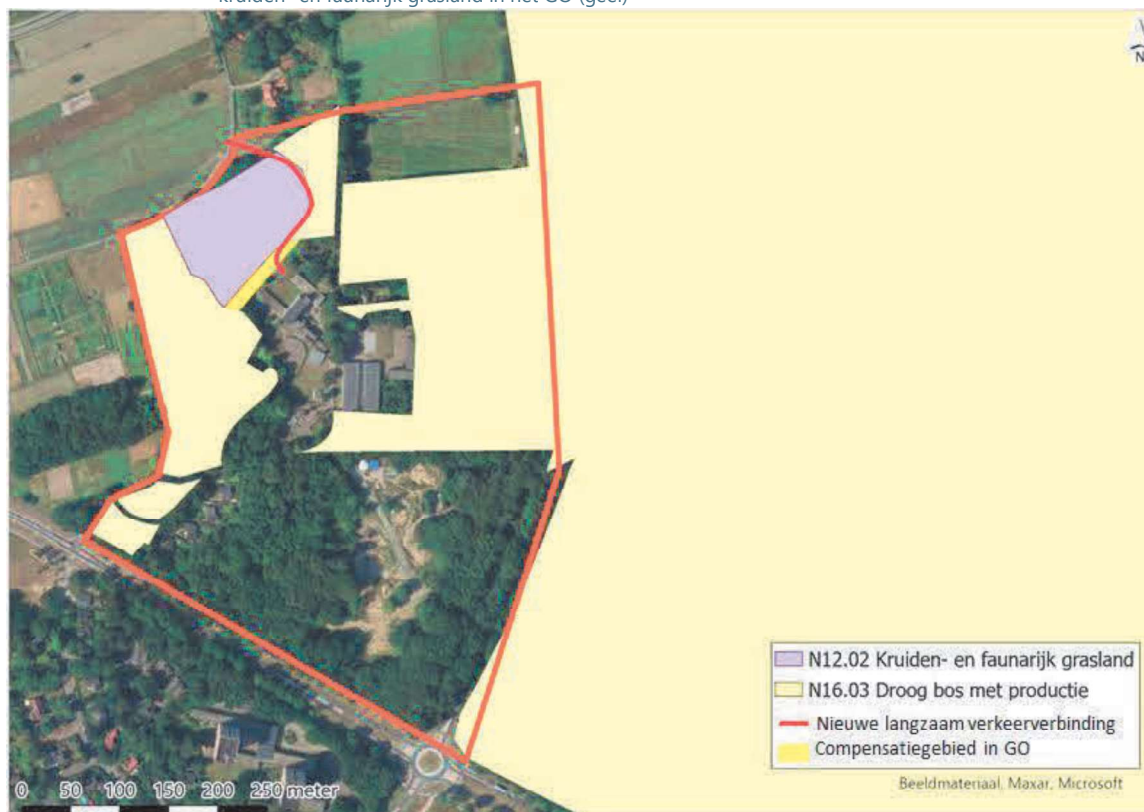
Ontsluitingsroute

De aanleg van de ontsluitingsroute bestaat feitelijk uit de aanpassing en verbetering van de huidige weg vanaf de Scheidingslaan richting het AZC. De ligging kan op detailniveau iets verschillen, maar per saldo wordt er niet meer ruimtebeslag gemaakt op het GNN dan in de huidige situatie het geval is. Dit leidt dus niet tot aantasting van de kernkwaliteiten van het GNN. Er zijn daarmee geen risico's voor overtredingen van het beleid over het GNN.

Langzaam verkeerverbinding

De langzaam verkeerverbinding voor fietser en voetganger vanaf het landhuis richting de Dorskampweg volgt de bosrand en loopt dus over beheertype 'kruiden- en faunarijk grasland' en langs 'droog bos met productie'. Omdat de ontwikkeling van mantelzoomvegetaties (de geleidelijke overgang tussen bos en open gebied) een ontwikkelingsdoel is, dient de langzaam verkeerverbinding op minimaal vijf meter van de bosrand te liggen. Er worden geen bomen voor gekapt, er vindt alleen ruimtebeslag plaats aan één zijde van het aanwezige beheertype kruiden- en faunarijk grasland. Ruimtebeslag is per definitie een significante aantasting van de kernkwaliteiten van het GNN. In geval van de langzaam verkeerverbinding is het echter mogelijk om GO-gebied aan de zuidzijde van het beheertype 'kruiden- en faunarijk grasland' te betrekken tot het GNN en dus hier GNN en GO met elkaar 'uit te ruilen', conform Artikel 2.39 (bescherming kwaliteit Gelders natuurnetwerk) van de provinciale omgevingsverordening. Uitgaande van een breedte van de nieuwe verbinding incl. berm) van 4 m, gaat het om circa 480 m² kruiden- en faunarijk grasland wat ten zuiden van het huidige beheertype gecompenseerd dient te worden. In afbeelding 5.1 is de langzaam verkeerverbinding en de mogelijke compensatie weergegeven ten opzichte van het GNN in de huidige situatie. Het gele vlak in de afbeelding biedt voldoende ruimte om de 480 m² kruiden- en faunarijk grasland te compenseren. Er resteren hiermee geen nadelige gevolgen voor de kernkwaliteiten, oppervlakte of samenhang en hiermee ook geen risico voor het vaststellen van het bestemmingsplan met daarin de beschreven langzaam verkeerverbinding.

Afbeelding 5.1 Mogelijke ligging langzaam verkeerverbinding in de gebiedsvisie (rood) en mogelijk compensatiegebied voor kruiden- en faunarijk grasland in het GO (geel)

Aanplant van bos en lanen

De aanplant van bos gebeurt in gebied wat is aangewezen als droog bos met productie. De aanplant van bos behoudt en/of versterkt dit beheertype en leidt niet tot aantasting van de kernkwaliteiten. Zoals in de uitgangpunten is opgenomen (zie paragraaf 2.2.2) dient per locatie wel bepaald worden of verdichten daadwerkelijk zinvol en gewenst is (maatwerk). De aanleg/versterking van lanen heeft geen impact op de kernkwaliteiten. Deze vallen als het ware weg in het aanwezige bos en de meeste van de lanen bestaan in de huidige situatie al. In de huidige situatie wordt het plangebied doorkruist met wandelpaden. De aanleg van

zandpaden door de lanen verandert mogelijk de routes, maar heeft geen impact op het functioneren van het gebied als GNN. De aanleg van zandpaden leidt niet tot aantasting van de kernkwaliteiten van het NNN.

GO

De woningbouw vindt plaats in het GO. Het gaat om 3 wooneenheden met bij elkaar een oppervlakte van circa 4.600 m². Inclusief de globale bijhorende buitenruimte is het circa 10.000 m² ruimtegebruik. De buitenruimte is geteld als een strook van 10 m rond de bebouwing en in geval van de 2 zuidelijke bouwblokken als 2-maal de oppervlakte van de bebouwing vanwege de open ruimte voor het gebouw. Voor deze beoordeling wordt ervan uitgegaan dat deze buitenruimte geen volledige ecologische functie kan vervullen vanwege de aanwezigheid van mensen.

In de huidige situatie is er in het GO ook bebouwing of ander grondgebruik aanwezig. Er is namelijk een AZC aanwezig. Het ruimtegebruik van deze functie is globaal 12.000 m². In de huidige situatie is ook woongemeenschap en een fietssportcomplex aanwezig. De woongemeenschap is niet formeel gelegaliseerd. Het fietssportcomplex is verweven met het aanwezige bos. Beiden worden daarom voor het huidige ruimtegebruik niet meegeteld. Ook het ruimtebeslag van het voormalige ziekenhuis, wat inmiddels reeds gesloopt is, is niet meegeteld in het huidige ruimtegebruik.

Zowel het AZC als de woongemeenschap verdwijnen. De huidige bebouwing wordt gesloopt. Het fietssportcomplex verdwijnt mogelijk. Dit betekent dat het ruimtegebruik wat in de gebiedsvisie voorzien is voor de woningbouw ruimschoots past binnen de vrijkomende oppervlakte bij verwijdering van de huidige functies. Door het huidige ruimtegebruik te onderschatten en het ruimtegebruik voor de ontwikkelingen in de gebiedsvisie ruim te nemen, wordt zeker gesteld dat de effecten op GO niet onderschat worden. Er is dus geen sprake van een grootschalige ontwikkeling die leidt tot een significante aantasting van kernkwaliteiten van de GO. De vrijkomende oppervlakte van circa 2.000 m² wordt zodanig ingericht dat het past bij de huidige ecologische functies (verbinding, foerageergebied). Hierdoor wordt ook de samenhang van het GO-gebied ter plaatse niet aangetast. Integendeel, door verdichting van de bosgebieden en ecologische corridors wordt de samenhang zelfs versterkt. De kernkwaliteiten van het gebied worden, in hun onderlinge samenhang bezien, per saldo substantieel versterkt. Er vindt geen aantasting plaats van de kernkwaliteiten plaats en tevens vindt er een bijdrage plaats aan de ontwikkelingsdoelen. Dit gebeurt doordat de nieuwe bosranden en de open plekken in het bos ecologisch worden ingericht zodat deze ecologisch gezien een meerwaarde hebben ten opzichte van de huidige situatie.

5.2.2 Stikstof

Het plangebied de Dorschkamp ligt direct aan Natura 2000-gebied Veluwe. De gebiedsontwikkelingen zoals die beschreven staan in de gebiedsvisie resulteren in zowel de aanleg- als gebruiksfase in stikstofemissies en hiermee ook in stikstofdeposities op stikstofgevoelige en (bijna) overbelaste natuur. Het stikstofbeleid is nog volop in beweging en de gebiedsontwikkelingen zijn nog niet concreet genoeg om stikstofberekeningen uit te voeren. Hieronder is daarom op basis van expert judgement een doorkijk gegeven naar de risico's op het niet verkrijgen van een Wnb vergunning voor het onderdeel stikstof.

Tijdelijke gevolgen

Emissies die in de aanlegfase van de ontwikkeling van de Dorschkamp optreden, worden veroorzaakt door de inzet van (zwaar) materieel voor bijvoorbeeld de bouw van de woningen en ontsluitingswegen. Deze emissies resulteren in stikstofdeposities op het nabijgelegen Natura 2000-gebied Veluwe (0 m afstand) en mogelijk ook in het verder weg gelegen Natura 2000-gebied Rijntakken (450 m). Deze deposities zijn tijdelijk en stoppen zodra de stikstof emitterende werkzaamheden afgerond zijn.

De exacte omvang en reikwijdte van de stikstofdeposities van de aanlegfase zijn nog niet bekend, en dienen in de planuitwerkingsfase (op basis van het ontwerp) bepaald te worden. Er bestaan voor de aanlegfase van de Dorschkamp in relatie tot stikstof grofweg 3 scenario's waar rekening mee gehouden moet worden in de planuitwerkingsfase (zie tabel 5.2). Onder de tabel worden deze scenario's nader toegelicht.

Tabel 5.2 Stikstofscenario's voor de aanlegfase van de gebiedsontwikkelingen op de Dorschkamp

Scenario	Beschrijving
realistisch	stikstofberekeningen, Passende Beoordeling inclusief ecologische onderbouwing en mitigatie
worstcase	stikstofberekeningen, Passende Beoordeling inclusief ecologische onderbouwing en mitigatie; opvolgend een ADC-toets inclusief compensatie
bestcase	stikstofberekeningen, aansluiten bij wetsvoorstel 'vrijstelling voor bouw en sloop'

Realistisch

Gezien de aard en omvang van de werkzaamheden dient op voorhand, bij inzet van stikstof emitterend materieel, rekening gehouden te worden met het uitvoeren van een Passende Beoordeling, inclusief een ecologische onderbouwing en mitigerende maatregelen. Mitigerende maatregelen kunnen bestaan uit inzet van zuiniger of elektrisch materieel en innovaties (zoals NoNOx-filters).

Verschralende maatregelen in Natura 2000-gebieden als mitigatie (bijvoorbeeld door het verwijderen van ongewenste biomassa) worden niet haalbaar geacht. Een uitspraak van de Raad van State (201606653/1/R2; ECLI:NL:RVS:2019:3836) d.d. 13 november 2019 maakt het nemen van mitigerende maatregelen namelijk moeilijker dan voorheen het geval was. De Raad van State concludeert dat maatregelen die noodzakelijk zijn voor het realiseren van de IHD niet zonder meer als mitigerende maatregelen mogen worden ingezet, maar als herstelmaatregel moeten worden uitgevoerd. Daarnaast heeft de Raad van State geconcludeerd dat de verwachte voordelen van mitigerende maatregelen ten tijde van de beoordeling in de Passende Beoordeling vaststaan. Positieve effecten mogen niet afhankelijk zijn van een ontwikkeling of reactie in de natuur of het ecologische systeem. In de regel staan deze niet vast indien deze ten tijde van de beoordeling nog niet zijn uitgevoerd. Met andere woorden: als verschralende maatregelen zijn toegestaan, moeten deze ruim voor aanvang van het project zijn uitgevoerd en bewezen effectief zijn geweest, of moet op voorhand de effectiviteit met zekerheid vaststaan.

Op basis van onze expertkennis en ervaringen met vergelijkbare projecten, achten wij dit het meest realistische scenario. Wij verwachten dat deze aanpak voldoende is om significante gevolgen uit te sluiten en de aanlegfase vergund te krijgen.

Worstcase

Er bestaat echter altijd een risico dat, op basis van de omvang en reikwijdte van deposities en staat van instandhouding van de natuur, significante gevolgen niet zijn uit te sluiten. De kans bestaat dat de Passende Beoordeling inclusief mitigerende maatregelen niet voldoende onderbouwing geeft. In dat geval is een ADC-toets noodzakelijk. Hierin moet onderbouwd worden dat:

- er geen Alternatieven zijn;
- er sprake is van Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard;
- de nodige Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.

Naar verwachting is de D goed te onderbouwen. Omdat er nog geen alternatievenstudie is gedaan en omdat de omvang en reikwijdte van de deposities nog niet bekend zijn, is onzeker of de A (alternatieven) en C (compensatie) goed onderbouwd en uitgewerkt kunnen worden. Hierbij geldt aanvullend dat, als compenserende maatregelen nodig zijn, deze ruim voor aanvang van het project uitgevoerd en bewezen effectief moeten zijn of dat op voorhand de effectiviteit met zekerheid vaststaat.

Bestcase

In het meest gunstige geval kan aangesloten worden bij het wetsvoorstel voor een vrijstelling voor bouw en sloop. Dit wetsvoorstel is beschreven in paragraaf 3.1.

In dat geval is voor de deposities in de aanlegfase geen vergunning door stikstofdepositie nodig. De termijn en wijze van inwerkingtreding, als ook de uiteindelijke juridische houdbaarheid, zijn nog onzeker. Het verdient de aanbeveling om, wanneer dit bouwbesluit in werking treedt, te onderzoeken of de werkzaamheden in het kader van de aanleg van de Dorschkamp, onder deze vrijstelling vallen. En als dit nog niet het geval is, welke stappen genomen moeten worden om hier wel bij aan te sluiten. Zo is vooralsnog een algemene verplichting opgenomen om bij de bouw- en sloopwerkzaamheden maatregelen te treffen om de emissie van stikstofverbindingen naar de lucht te beperken. In de beschrijving van de wijze waarop het verrichten van werkzaamheden zal plaatsvinden, moet door de initiatiefnemer worden aangegeven welke maatregelen worden getroffen ter beperking van de stikstofemissie. Het indienen van een dergelijke beschrijving zal worden verplicht voor een bouwmelding, aanvraag voor een bouwvergunning en een sloopmelding. Indien deze maatregelen niet worden nageleefd, kan het Bevoegd Gezag hiertegen optreden (ook preventief). Dit kan bijvoorbeeld door een maatwerkvoorschrift of een voorschrift dat wordt verbonden aan de vergunning.

Tijdens de planuitwerkingsfase dienen de ontwikkelingen op het gebied van het stikstofbeleid nauwlettend in de gaten gehouden te worden om te bepalen of aangesloten kan worden bij deze wet.

Permanente gevolgen

In de gebruiksfase is er sprake van een verkeersaantrekkende werking van het ontwikkelde gebied. Bewoners en bezoekers van de Dorschkamp zorgen voor meer verkeersbewegingen in het gebied in vergelijking met de huidige situatie. Vanwege de nabije ligging van Natura 2000-gebieden Veluwe en Rijntakken zijn deposities op deze gebieden in de gebruiksfase vrijwel zeker. Deze deposities zijn permanent. De exacte omvang en reikwijdte van de stikstofdepositie in de gebruiksfase dienen in de planuitwerkingsfase bepaald te worden. Op voorhand zijn geen worstcase- of bestcase-scenario's te bedenken. Wij adviseren om, achtereenvolgend, de volgende stappen te verkennen en/of te doorlopen.

Intern salderen

Het advies is om eerst onderzoek uit te voeren naar de huidige vergunde stikstofemissies en -deposities van activiteiten die verdwijnen door de ontwikkeling van de Dorschkamp. Het AZC is hiervoor de enige bron waarmee mogelijk gesaldeerde kan worden.

Passende beoordeling inclusief extern salderen

Wanneer intern salderen geen optie is, of niet toereikend is, is een Passende Beoordeling noodzakelijk, inclusief een ecologische onderbouwing van deze permanente deposities. Een eerdere uitspraak van de AbRvS in het kader van Overnachtingshaven Lobith (ECLI:NL:RVS:2020:682) in de provincie Gelderland, laat zien dat hier mogelijkheden voor zijn. De kans wordt echter wel klein geacht om permanente deposities op basis van ecologische onderbouwing als niet-significant te onderbouwen. De kans van slagen is namelijk sterk afhankelijk van de staat van instandhouding van de stikstofgevoelige natuur en het beleid van het Bevoegd Gezag.

In de Passende Beoordeling kunnen ook mogelijkheden voor extern salderen onderzocht worden. Hierbij wordt de gebruiksfase-depositie in het plangebied verrekend met 1 of meerdere activiteiten buiten het plangebied die deposities hebben op dezelfde stikstofgevoelige delen van de Natura 2000-gebieden. Te denken valt aan agrarische bedrijven (stallen en bemeste land), kassen of bedrijven. Wanneer ook extern salderen niet mogelijk of niet toereikend is, is een ADC-toets en compensatie aan de orde (zie vorige paragraaf).

5.2.3 Verstoring door geluid/licht/trilling en optische verstoring

Tijdelijke gevolgen

Verstoring door geluid, licht of trilling of optische verstoring is in de aanlegfase mogelijk door bijvoorbeeld het werken met materieel, aanwezigheid van werkverlichting, heien en de aanwezigheid van mens of materieel waar dit eerder niet aanwezig was.

Het is onbekend in welke mate de activiteiten in de aanlegfase verstoring opleveren, hiervoor zijn de plannen te weinig concreet. Effecten door verstoring zijn dan ook niet op voorhand uit te sluiten. Geluid, licht en trilling die worden veroorzaakt door bouwwerkzaamheden zijn van een andere orde dan het huidige gebruik, wat bewoning en recreatie is. Omdat het plangebied van ecologische waarde is en er meerdere beschermde soorten voorkomen, is het aannemelijk dat de activiteiten in de aanlegfase tot tijdelijke verstoring leiden.

Natura 2000

Negatieve gevolgen voor instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied Veluwe in de aanlegfase zijn niet uitgesloten. Verstoring van de werkzaamheden kan doordringen tot in het Natura 2000-gebied.

Verstoring is in principe niet relevant voor Habitattypen omdat dit vegetatiesamenstellingen betreft, maar zoals in paragraaf 3.1 is beschreven wordt de kwaliteit van een habitatype mede bepaald door de aanwezigheid van typische soorten. Zwarte specht is een typische soort van het voorkomende habitatype grenzend aan het plangebied en deze soort is ook binnen het plangebied waargenomen. Voor deze typische soort is verstoring niet uit te sluiten en wordt aangesloten bij de beoordeling van Vogelrichtlijnsoorten verderop in deze paragraaf.

Omdat het plangebied aan Natura 2000-gebied Veluwe grenst, kunnen geluiden van werkzaamheden al snel tot in het Natura 2000-gebied reiken. In paragraaf 4.2 is uitgesloten dat Habitatrichtlijnsoorten die zijn aangewezen voor de Veluwe essentieel leefgebied in het plangebied hebben. Geluidsverstoring kan echter vanuit het plangebied tot in het Natura 2000-gebied reiken en daar aangewezen diersoorten in hun leefgebied verstoren. Voor Vogelrichtlijnsoorten (en typische soort zwarte specht) geldt dat verstoring van individuen zowel in het plangebied als in het Natura 2000-gebied mogelijk is.

Mogelijke negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelen voor Natura 2000-gebied Veluwe dienen nader beoordeeld te worden in een Passende Beoordeling. Afhankelijk van de wijze van uitvoer en hetgeen in de Passende Beoordeling beoordeeld wordt, zijn mogelijk passende maatregelen nodig om negatieve gevolgen te voorkomen. Omdat de verstoring in de aanlegfase tijdelijk is, is de verwachting dat de ontwikkeling met inachtnaam van maatregelen zoals aangepaste werkwijze en werktijden vergunbaar is.

Beschermde soorten

Verstoring van beschermde soorten is niet uit te sluiten. Er is niet voldoende bekend over het gebruik van beschermde soorten van het plangebied. Mogelijk worden in de aanlegfase Wnb-verbodsbepalingen omtrent verstoring overtreden.

Wel is duidelijk dat verstoring in de aanlegfase tijdelijk is, en dat er een groot aantal maatregelen mogelijk is om verstoring te mitigeren en mogelijk zelfs te voorkomen. Zo kan er gewerkt worden met licht- en geluidschermen die verstoring door licht, geluid en optische verstoring verminderen en kan trilling voorkomen worden door heiwerkzaamheden te vervangen door trillen of duwen. Daarnaast is het mogelijk om door een juiste periode te kiezen voor de uitvoer van de werkzaamheden de kwetsbare periode van beschermde soorten te vermijden.

Om te weten welke maatregelen noodzakelijk zijn en of een overtreding dan geheel of gedeeltelijk gemitigeerd kan worden, is nader soortgericht onderzoek nodig in de planuitwerkingsfase. Wanneer passende maatregelen genomen worden, zijn de werkzaamheden naar verwachting vergunbaar omdat er in de omgeving meer vergelijkbaar gebied aanwezig is, de werkzaamheden lokaal in het plangebied

plaatsvinden en bovendien tijdelijk zijn. Er vindt dan geen wezenlijk effect plaats op de lokale stand van instandhouding van de betreffende soorten.

NNN

Voor het NNN geldt dat in de kernkwaliteiten een generieke kernkwaliteit is opgenomen die ziet op *'de stilte, donkerte, de openheid en de rust'*. Ook zijn het leefgebied van steenuil en das opgenomen als kernkwaliteit. Rust is een factor in het functioneren van deze leefgebieden. Steenuil en das zijn beschermde soorten. Eventuele verstoring van deze soorten is onder het kopje 'beschermde soorten' beoordeeld.

De algemene stilte en rust in het gebied wordt tijdens de aanleg van de ontwikkelingen zoals beschreven in de gebiedsvisie tijdelijk aangetast. Dit is echter geen aantasting van de kernkwaliteit. Na afloop van de werkzaamheden kan de rust weer terugkeren zoals die in de huidige situatie heerst.

Permanente gevolgen

Over het algemeen is de gebiedsvisie zo opgesteld dat een toename van de verstoring ten opzichte van de huidige situatie in de gebruiksfase is uitgesloten. De uitgangspunten die daarvoor in de gebiedsvisie zijn opgenomen hebben een generieke uitwerking op zowel Natura 2000, beschermde soorten als NNN. Hieronder worden de beschermingsregimes daarom niet apart behandeld.

In de gebiedsvisie is voorzien dat de buitenverlichting diervriendelijk wordt ingericht. Dit betekent dat er alleen verlichting wordt geplaatst waar dit voor de veiligheid noodzakelijk is, en dat deze verlichting dan aangepast is om verstoring te voorkomen. Dit kan door gebruik te maken van amberkleurig licht (i.r.t. vleermuizen) én aangepaste armaturen (i.r.t. vleermuizen en vogels) die uitstraling van licht voorkomen. Hiermee wordt verstoring van fauna door de aanwezige buitenverlichting voorkomen.

Het gebied dat in de huidige situatie praktisch functioneert als 'stiltegebied' en waarvan bekend is dat dit gebruikt wordt door onder andere reeën om te rusten, wordt geformaliseerd tot stiltegebied (zie blauwe kader in afbeelding 2.2). Het bestaande hekwerk wordt vervangen door natuurlijke afscheidingen die recreatie ontmoedigen, maar het voor diersoorten niet moeilijker maakt om het gebied te betreden. Hierbij kan gedacht worden aan takkenrillen of houtwallen.

De Scheidingslaan ten oosten van het plangebied wordt vanaf het nieuwe bezoekersparkeerterrein ontoegankelijk voor auto's. Bewoners kunnen met hun auto vanaf de Scheidingslaan via de ontsluitingsroute het woongebied in, parkeren gebeurt veelal buiten het zicht in de boskamers. Bezoekers parkeren bij de Scheidingslaan, net ten noorden van de rotonde. In de huidige situatie loopt er ook een weg vanaf de Scheidingslaan tot aan het parkeerterrein bij het AZC. Doordat parkeren uit het zicht gebeurt, is er weinig last van afzwaaiende koplampen. Het gebruik van de ontsluitingsweg leidt niet tot meer verstoring dan het huidige gebruik van de weg.

Over de lanen worden wandelpaden aangelegd, verder zijn in het gebied geen recreatieve voorzieningen voorzien. In de huidige situatie lopen er ook verscheidene wandelpaden door het gebied en is tevens een fietssportcomplex aanwezig. Deze laatste verdwijnt mogelijk. De recreatiedruk in het gebied wordt dan verminderd.

De ruimte tussen de nieuwe gebouwen wordt benut om het bos te verdichten en brede corridors voor fauna te creëren. Hiermee is er meer beschutting voor fauna aanwezig dat kan functioneren als verbinding tussen Veluwe en Wageningse Eng dan in de huidige situatie.

In de huidige situatie is een AZC aanwezig waar maximaal 300 mensen kunnen wonen en er is een fietssportcomplex aanwezig. Daarnaast bestaat er een woongemeenschap met een onbekend en wisselend aantal bewoners. Omdat de impact van die laatste onbekend is, wordt deze niet meegenomen in de beoordeling. De impact van de huidige situatie wordt hiermee dus onderschat. De gebiedsvisie biedt ruimte aan minimaal 100 tot maximaal 150 woningen. Met de gemiddelde grootte van een huishouden in Nederland van 2,14 is het verwachte bewonersaantal 214 - 321 personen [lit. 7]. De gemiddelde grootte van een huishouden in Wageningen ligt lager, maar het is niet met zekerheid te zeggen dat dit ook opgaat voor de nieuw te ontwikkelen woningen. Daarnaast verdwijnt het fietssportcomplex met de bijhorende bezoekers

mogelijk. De aanwezigheid van mensen in het plangebied gaat dus volgens de gebiedsvisie omlaag of blijft ordegrrootte gelijk. Dit maakt dat verstoring door bewoners in de buitenruimte niet toeneemt ten opzichte van de huidige situatie.

Uit voorgaande blijkt dat over het algemeen de verstoringdruk op het plangebied vermindert. De enige factor die onzeker is, is in hoeverre uitstralend licht en geluid vanuit de gebouwen tot verstoring leidt. Met name vleermuizen kunnen door licht verstoord raken. Juist omdat deze soortgroep lijnvormige structuren volgt tijdens het vliegen, komen zij mogelijk in aanraking met dit licht als ze langs de bosranden vliegen. Andere diersoorten raken verstoord door geluid. In hoeverre uitstraling van licht en geluid aan de orde is, hangt sterk af van het uiteindelijke ontwerp van de gebouwen. Het is onbekend in hoeverre de huidige bebouwing uitstralend licht en geluid veroorzaakt. Wel is duidelijk dat de huidige bebouwing, met name het AZC, compact van vorm is. Licht- en geluidsverstoring beslaat daarmee potentieel een kleiner deel van het plangebied dan wanneer de bebouwing wat meer verspreid staat zoals in de gebiedsvisie is beschreven. Wanneer de verstoring maakt dat vliegroutes van vleermuizen onbruikbaar worden, of dat vleermuizen in hun verblijfplaatsen verstoord raken, is er sprake van een overtreding van de Wnb. Dit is een aandachtspunt bij het ontwerp en de planuitwerking. Met voldoende passende maatregelen zijn deze verstoringfactoren echter flink te mitigeren. Om te weten welke maatregelen noodzakelijk zijn en of een overtreding dan geheel of gedeeltelijk gemitigeerd kan worden, is nader soortgericht onderzoek nodig in de planuitwerkingsfase. Wanneer passende maatregelen genomen worden, resten er geen risico's met betrekking tot de vergunbaarheid omdat de verstoringdruk dan niet hoger is dan in de huidige situatie.

6

SAMENVATTING

In dit hoofdstuk worden de conclusies uit de effectbeoordeling samengevat. In tabel 6.1 zijn deze kort weergegeven. Onder de tabel worden de conclusies meer toegelicht, maar voor de volledige effectbeoordeling wordt verwezen naar hoofdstuk 5.

Tabel 6.1 Samenvattende tabel met conclusies van de effectbeoordeling

Storingsfactor	Oppervlakteverlies/vernietiging/versnippering/sterfte		Verstoring		Stikstof depositie	
	Type effect	Tijdelijk	Permanent	Tijdelijk	Permanent	Tijdelijk/ Permanent
N2000		geen risico op negatieve gevolgen	geen risico op negatieve gevolgen	risico op negatieve gevolgen door verstoring tot in Natura 2000-gebied door werkzaamheden. Passende beoordeling noodzakelijk. Maatregelen naar verwachting afdoende voor vergunningverlening	geen risico op negatieve gevolgen	groot risico voor de vergunbaarheid. Zie toelichting onder de tabel en in paragraaf 5.2.2
beschermde soorten		risico op overtreding Wnb door wegvallen verbindingen Veluwe-Eng. Nader onderzoek en nadere beoordeling nodig. Maatregelen naar verwachting afdoende voor ontheffingverlening of om een overtreding te voorkomen	risico op overtreding Wnb door aantasting verblijfplaatsen. Nader onderzoek en nadere beoordeling nodig. Mogelijk maatregelen nodig om overtreding te voorkomen of voldoende te compenseren voor ontheffingverlening	risico op overtreding Wnb door verstoring door werkzaamheden. Nader onderzoek en nadere beoordeling nodig. Maatregelen naar verwachting afdoende voor ontheffingverlening of om een overtreding te voorkomen	risico op overtreding Wnb door licht/geluiduitstraling uit woningen. Nader onderzoek en nadere beoordeling nodig. Maatregelen naar verwachting afdoende voor ontheffingverlening of om een overtreding te voorkomen	
GNN		geen risico op significante aantasting van de kernkwaliteiten	Compensatie noodzakelijk door ruimtebeslag in GNN (door langzaam verkeerverbinding). Er resteren hierna geen nadelige gevolgen en hiermee ook geen	geen risico op significante aantasting van de kernkwaliteiten	geen risico op significante aantasting van de kernkwaliteiten	

Storingsfactor	Oppervlakteverlies/vernietiging/versnippering/sterfte		Verstoring	Stikstof depositie
		risico voor het vaststellen van het bestemmingsplan		
GO	geen risico op significante aantasting van de kernkwaliteiten	De kernkwaliteiten van het gebied worden, in hun onderlinge samenhang gezien, per saldo substantieel versterkt. Er vindt geen aantasting plaats van de kernkwaliteiten plaats en tevens vindt er een bijdrage plaats aan de ontwikkelingsdoelen.	geen risico op significante aantasting van de kernkwaliteiten	geen risico op significante aantasting van de kernkwaliteiten

6.1 Natura 2000

Oppervlakteverlies/vernietiging/versnippering/sterfte

Permanente en tijdelijke gevolgen

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied en er bevindt zich geen essentieel leefgebied van Habitatrichtlijnsoorten uit het naastgelegen Natura 2000-gebied Veluwe. Het plangebied biedt wel leefgebied voor vogelsoorten die zijn aangewezen voor Natura 2000-gebied Veluwe en/of gelden als 'typische soort' voor habitattypen. Omdat deze soorten hun nesten niet jaarrond gebruiken, leidt het eventueel verwijderen van een nest (mits dit buiten gebruik is) niet tot negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen. In de gebruiksfase blijft het leefgebied verder functioneel. Ook tijdelijk ruimtebeslag op leefgebied van deze vogelsoorten leidt niet tot negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen.

Er bestaat geen risico op (significant) negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelen voor habitattypen en Habitatrichtlijnsoorten in Natura 2000-gebied Veluwe door tijdelijk en/of permanent oppervlakteverlies/ruimtebeslag/vernietiging/sterfte.

Verstoring door geluid/licht/trilling en optische verstoring

Tijdelijke gevolgen

Verstoring van Habitatrichtlijnsoorten in het Natura 2000-gebied Veluwe en van Vogelrichtlijnsoorten en typische soort zwarte specht zowel in het plangebied als in het Natura 2000-gebied is niet uitgesloten. Mogelijke negatieve gevolgen door verstoring voor de instandhoudingsdoelen voor Natura 2000-gebied Veluwe dienen nader beoordeeld te worden in een Passende Beoordeling.

Afhankelijk van de wijze van uitvoer en hetgeen in de Passende Beoordeling beoordeeld wordt, zijn mogelijk passende maatregelen nodig om negatieve gevolgen te voorkomen. Omdat de verstoring in de aanlegfase tijdelijk is, is de verwachting dat de ontwikkeling met inachtneming van maatregelen zoals aangepaste werkwijze en werktijden vergunbaar is.

Permanente gevolgen

Over het algemeen is de gebiedsvisie zo opgesteld dat een toename van de verstoring ten opzichte van de huidige situatie in de gebruiksfase is uitgesloten. Negatieve gevolgen voor instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied Veluwe zijn uitgesloten.

Stikstof

Tijdelijke gevolgen

Bij gebruik van zwaar materieel tijdens de aanlegfase is stikstofdepositie op nabijgelegen Natura 2000-gebieden vrijwel zeker. De exacte omvang en reikwijdte van de stikstofdepositie in de aanlegfase dienen in de planuitwerkingsfase bepaald te worden. Voor de aanlegfase dient wat betreft de vergunningverlening met drie scenario's rekening gehouden te worden. Het meest realistische scenario is dat een Passende Beoordeling inclusief ecologische onderbouwing en mitigerende maatregelen uitgevoerd wordt. De verwachting is dat deze aanpak voldoende is om significante gevolgen uit te sluiten en de aanlegfase vergund te krijgen.

Daarnaast is er een worstcase- en bestcase-scenario denkbaar. Worstcase is dat significante gevolgen niet zijn uit te sluiten. In dat geval is een ADC-toets noodzakelijk. Hierbij is het onzeker of de 'A' (alternatieven) en 'C' (compensatie) voldoende onderbouwd en uitgewerkt kunnen worden. Van compenserende maatregelen moet tevens de effectiviteit voor aanvang van het project vaststaan. In het meest gunstigste geval (bestcase) kan worden aangesloten bij het wetsvoorstel voor een vrijstelling voor bouw en sloop. In dat geval is voor de deposities in de aanlegfase geen vergunning door stikstofdepositie nodig. De termijn en wijze van inwerkingtreding, als ook de uiteindelijke juridische houdbaarheid, zijn echter nog onzeker en ook staat niet vast dat daadwerkelijk aangesloten kan worden bij dit wetsvoorstel. Het verdient de aanbeveling om, wanneer dit bouwbesluit in werking treedt, te onderzoeken of de werkzaamheden in het kader van de aanleg van de Dorschkamp, onder deze vrijstelling (kunnen) vallen.

Permanente gevolgen

Vanwege de nabije ligging van Natura 2000-gebieden Veluwe en Rijntakken bij het plangebied zijn deposities op deze Natura 2000-gebieden in de gebruiksfase vrijwel zeker. De exacte omvang en reikwijdte van de stikstofdepositie in de gebruiksfase dienen in de planuitwerkingsfase bepaald te worden. Het advies is om eerst onderzoek uit te voeren naar de huidige vergunde stikstofemissies en -deposities van activiteiten die verdwijnen door de ontwikkeling van de Dorschkamp. Het is mogelijk om de permanente stikstofdepositie in de gebruiksfase vanuit de ontwikkelingen in de gebiedsvisie namelijk intern te salderen met de huidige stikstofvergunningen van te vervallen activiteiten. Hiervoor hoeft dan geen Wnb vergunning voor worden aangevraagd, mits de uitkomst na salderen op 0,00 mol N/ha/jr uitkomt.

Wanneer intern salderen geen optie is, of niet toereikend is, is een Passende Beoordeling noodzakelijk, inclusief een ecologische onderbouwing van deze permanente deposities. De kans wordt echter wel klein geacht om permanente deposities op basis van ecologische onderbouwing als niet-significant te onderbouwen. In de Passende Beoordeling kunnen ook mogelijkheden voor extern salderen onderzocht worden. Wanneer ook extern salderen niet mogelijk of niet toereikend is, is een ADC-toets en compensatie aan de orde (zie tijdelijke gevolgen).

6.2 Beschermd soorten

Oppervlakteverlies/vernietiging/versnippering/sterfte

Tijdelijke gevolgen

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen de verbindingsmogelijkheden tussen de Veluwe en de Wageningse Eng wegvallen. Dit leidt mogelijk tot een overtreding van de Wnb vanwege aantasting van het functioneren van leefgebied. In de planuitwerkingsfase dient dit nader beoordeeld te worden. De verwachting is dat door aanpassing van de werkwijze, werktijden en inrichting van het werkgebied een overtreding van de Wnb is te voorkomen.

Permanente gevolgen

De functies van verbinding en foerageergebied blijven in de gebruiksfase behouden en worden zelfs versterkt. Verblijfplaatsen in grond, bomen en gebouwen, worden wel mogelijk aangetast. Op dit moment is

het nog niet duidelijk in hoeverre er verblijfplaatsen van beschermde soorten aanwezig zijn. Bij uitwerking van de plannen voor ontwikkeling in de Dorschkamp is daarom nader soortgericht onderzoek nodig naar verblijfplaatsen van beschermde soorten. Aan de hand hiervan moeten passende maatregelen genomen worden om overtredingen van de Wnb te voorkomen of voldoende te compenseren waarmee een ontheffing verkregen kan worden.

Verstoring door geluid/licht/trilling en optische verstoring

Tijdelijke gevolgen

Verstoring van beschermde soorten door de aanlegwerkzaamheden, en daarmee een overtreding van de Wnb, is niet uit te sluiten. Om te weten welke maatregelen noodzakelijk zijn en of een overtreding dan geheel of gedeeltelijk gemitigeerd kan worden, is nader soortgericht onderzoek nodig in de planuitwerkingsfase. Wanneer passende maatregelen genomen worden, zijn de werkzaamheden naar verwachting vergunbaar omdat er in de omgeving meer vergelijkbaar gebied aanwezig is, de werkzaamheden lokaal in het plangebied plaatsvinden en bovendien tijdelijk zijn. Er vindt dan geen overtreding van de Wnb meer plaats.

Permanente gevolgen

Over het algemeen is de gebiedsvisie zo opgesteld dat een toename van de verstoring ten opzichte van de huidige situatie in de gebruiksfase is uitgesloten. De enige factor die onzeker is, is in hoeverre uitstralend licht en geluid vanuit de gebouwen tot verstoring leidt. Dit is een aandachtspunt bij het ontwerp en de planuitwerking. Met voldoende passende maatregelen zijn deze verstoringfactoren echter te mitigeren. Om te weten welke maatregelen noodzakelijk zijn en of een overtreding dan geheel of gedeeltelijk gemitigeerd kan worden, is nader soortgericht onderzoek nodig in de planuitwerkingsfase. Bij toepassing van passende maatregelen is de ontwikkeling naar verwachting vergunbaar omdat er dan geen overtreding van de Wnb meer plaatsvindt.

6.3 NNN

Oppervlakteverlies/vernietiging/versnippering/sterfte

Tijdelijke gevolgen GNN en GO

Vanwege de werkzaamheden vindt mogelijk tijdelijk ruimtebeslag plaats op gebied van het GNN/GO. Het gaat hierbij dan om werkterreinen. Deze terreinen worden na afloop van de werkzaamheden verwijderd en waarna deze oppervlakten de oorspronkelijke functie weer kunnen vervullen. Hiermee worden de kernkwaliteiten niet aangetast.

Permanente gevolgen GNN

In principe wordt ruimtebeslag op het GNN door de bouwwerkzaamheden vermeden. De aanpassingen aan de ontsluitingsweg en het aanleggen van zandpaden door bomenlanen leveren geen aantasting van de kernkwaliteiten van het GNN op. De aanleg van een langzaam verkeerverbinding vanaf het landhuis naar de Dorskampweg leidt tot ruimtebeslag op NNN beheertype 'kruiden- en faunarijck grasland'. Dit is een significante aantasting van de kernkwaliteiten en dient gecompenseerd te worden. Compensatie is mogelijk in GO-gebied aangrenzend ten zuiden van het kruiden- en faunarijck grasland waar het ruimtebeslag op plaatsvindt. Deze GNN- en GO-gebieden kunnen als het ware met elkaar uitgeruild worden. Wanneer compensatie geborgd is, kan toestemming voor de ontwikkeling verleend worden.

Permanente gevolgen GO

Het ruimtegebruik wat in de gebiedsvisie voor de woningbouw is voorzien past ruimschoots binnen de vrijkomende oppervlakte bij verwijdering van de huidige functies. Er komt circa 2.000 m² vrij, wat zodanig ingericht wordt dat het past bij de huidige ecologische functies (verbinding, foerageergebied). Hierdoor wordt het GO ter plaatse versterkt. Er vindt geen aantasting van de kernkwaliteiten plaats.

Verstoring door geluid/licht/trilling en optische verstoring

Tijdelijke gevolgen GNN en GO

De algemene stilte en rust in het gebied wordt tijdens de aanleg van de ontwikkelingen zoals beschreven in de gebiedsvisie tijdelijk aangetast. In de aanlegfase is verstoring van das en steenuil mogelijk, waarvan de leefgebieden als kernkwaliteit staan benoemd. Dit zijn ook beschermde soorten. Verstoring van beschermde soorten is apart beoordeeld en samengevat onder paragraaf 6.2. Na afloop van de werkzaamheden keert de rust weer terug zoals die in de huidige situatie heerst. Er is daarmee geen sprake van aantasting van de kernkwaliteiten.

Permanente gevolgen GNN en GO

Over het algemeen is de gebiedsvisie zo opgesteld dat een toename van de verstoring ten opzichte van de huidige situatie in de gebruiksfase is uitgesloten. Aantasting van de kernkwaliteiten van het GNN en de GO is uitgesloten.

7

LITERATUUR

- 1 Omgevingsvisie Gaaf Gelderland, Provincie Gelderland, december 2018.
- 2 Geconsolideerde Omgevingsverordening Gelderland 2018, Provincie Gelderland, december 2018.
- 3 Wageningen.nl/monumentalebomen, gemeente Wageningen, geraadpleegd op 1 maart 2021.
- 4 Eis-neerland.nl/vliegendhert, Kenniscentrum insecten EIS Nederland, geraadpleegd op 1 maart 2021.
- 5 Persoonlijke mededeling R. ter Harmsel van Ravon, augustus 2020.
- 6 Effectenindicator Natura 2000-gebieden, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, geraadpleegd op 1 februari 2021.
- 7 <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/70748ned?q=institutionele%20huishoudens>, Centraal Bureau voor de Statistiek, geraadpleegd op 1 maart 2021.

IV

BIJLAGE IV: UITGANGSPUNTENNOTITIE

In deze bijlage wordt ingegaan op de uitgangspunten voor de ontwikkeling van de Dorschkamp. Op basis van het bestaand beleid (bijlage I) en de beschreven visie op de ontwikkeling van de Dorschkamp (hoofdstuk 3) zijn uitgangspunten en ambities opgesteld. De uitgangspunten vormen de basis voor de gebiedsontwikkeling. Bij de ontwikkeling van de Dorschkamp moet hieraan worden voldaan. De ambities geven een ontwikkelrichting met mogelijkheden hoe invulling gegeven kan worden aan de uitgangspunten. In deze notitie is daarnaast een kaart opgenomen waarop de belangrijkste uitgangspunten zijn weergegeven.

afbeelding IV.1 Samenvatting ruimtelijke uitgangspunten alle pijlers ontwikkeling Dorschkamp

1.1 Versterken cultuurhistorisch ensemble in de bosrand

Uitgangspunten voor het versterken van het cultuurhistorisch ensemble in de bosrand

Randvoorwaarde

- De cultuurhistorische kwaliteiten op de Dorschkamp worden versterkt.

Uitgangspunten

- De bebouwing op de voormalige landgoedlocatie krijgt een hoogwaardige en samenhangende architectonische uitstraling. Dit wordt bereikt door een eigentijdse aanvulling op de historische panden op het voormalig landgoed en de inrichting als landschapspark;
- Alle opstallen ter hoogte van het TNO-terrein worden verwijderd, met uitzondering van het boswachtershuisje van Bazel. Deze wordt gerestaureerd;
- De totale bouwhoogte op de voormalige landgoedlocatie is beduidend lager dan de boomtopgrens en heeft een richtinggevend maximale hoogte van circa vier bouwlagen. Voor de boskamers gelden afzonderlijke eisen, zie daarvoor de vierde visiepijler. De exacte bouwhoogte kan in de vervolgfase nader geoptimaliseerd worden mits dit in samenhang is met gewenste landschappelijke en historische beeld;
- Tuinen met afschermingen hoger dan anderhalve meter zijn ongewenst;
- Erfafscheidingen worden groen uitgevoerd met een ecologische functie. Er wordt gebruik gemaakt van rododendrons die een verwijzing vormen naar de voormalige landgoedtuin;
- Er wordt terughoudend omgegaan met gronduitgifte voor particuliere tuinen op de landgoedlocatie. Met name richting de Wageningse Eng;
- De monumentale bomen op de helling van het landhuis blijven behouden vanwege de ecologische waarde en de monumentstatus;
- Reconstrueer de aanrijdroute vanaf de Bosrandweg langs de bosrand richting het landhuis als een langzaam verkeerverbinding voor fiets en voetgangers. Deze verbinding is noodzakelijk voor de bereikbaarheid van noordelijk Wageningen en ondersteunt duurzame mobiliteit. Het stimuleert het gebruik van de fiets voor de bewoners van de Dorschkamp;
- De landgoedtuin is (gedeeltelijk) publiek toegankelijk;
- De ontwikkeling wordt conform het cultuurhistorisch beleid van gemeente Wageningen gerealiseerd. Zie hiervoor de uitgangspunten in bijlage I paragraaf 1.5 'cultuurhistorie'.

Ambities

- Op het voormalige landgoed worden de contouren voor woningbouw ingepast op de locatie van het voormalige landhuis;
- Wooneenheden worden geschakeld of gestapeld in één samenhangend duidelijk volume;
- Voor de nadere uitwerking zijn diverse woningtypen op locatie mogelijk, zoals grondgebonden geschakeld, beneden- en bovenwoningen of een appartementencomplex. Het is aan de ontwikkelende partij om dit uit te werken;
- De uitgifte van gronden aan particulieren is beperkt;
- Deze locatie is kansrijk voor afwijkende woonvormen, zoals kleinschalige zorg. De behoefte kan in een latere planfase onderzocht worden samen met zorgaanbieders in de gemeente. Aandachtspunt is dat de dagelijkse voorzieningen op behoorlijke afstanden liggen;
- Combinatie met een (publieke) voorzieningen is kansrijk op de locatie van het voormalige landhuis. Dit kan onder de voorwaarde dat het programma beperkt is en de ontwikkeling een kleinschalig karakter heeft;
- Collectief beheer van het gebied door een vereniging van eigenaren behoort tot de mogelijkheden;
- Onderzoek mogelijkheden om vrijkomende materialen een plek te geven in de ontwikkeling.

1.2 Versterken bos- en laanstructuren als gebiedsdragers

Uitgangspunten voor het versterken van de bos- en de laanstructuren als gebiedsdragers

Randvoorwaarde

- De landschappelijke kernkwaliteiten op de Dorschkamp worden versterkt.

Uitgangspunten

- Er vinden geen ontwikkelingen plaats binnen het GNN wanneer deze niet gericht zijn op natuur of/en ecologie. Ook worden er geen (tijdelijke) gebruiksfuncties in deze zone voorzien;
- In de noordoostelijke rand van het gebied wordt het stiltegebied gehandhaafd en krijgt het een bufferende functie als rustplek voor diersoorten;
- De kunstmatige poel in het zuiden van het gebied wordt behouden;
- De laanstructuren in het gebied worden hersteld en op een natuurvriendelijke manier ingericht. Herstel van openingen in de structuur vindt plaats met spontane opslag van beuken. Eventueel kunnen andere inheemse, gebiedseigen soorten toegepast worden zoals Linde, Eik of Es;
- Verjongingen in de laanstructuur worden toegepast waar mogelijk;
- Het omliggende bos direct rondom de bebouwing of verbindingen wordt lokaal verdicht om uitstralende storingsfactoren zoals licht te beperken/voorkomen en om bredere corridors met ecologische verbindingen voor fauna te creëren. Per locatie wordt bepaald of verdichting daadwerkelijk zinvol en gewenst is;
- Bij de aanplant van bomen worden inheemse soorten van inheems uitgangsmateriaal gebruikt. Voor versterken van de oude lanenstructuren kan, indien zit vanuit cultuurhistorisch oogpunt wenselijk is, incidenteel voor andere soorten gekozen worden;
- Hekken en afrastering ter hoogte van het stiltegebied worden zoveel mogelijk vervangen door natuurlijke afscheidingen, zoals een hout- of wildwal. Daarvoor wordt gekozen vanuit ecologisch oogpunt, zoals behoud van het rust- en stiltegebied voor de aanwezige soorten;
- De bosstrook parallel aan de Bosrandweg wordt doorontwikkeld tot natuurlijk bos, onder meer door de (opslag van) Amerikaanse eiken te verwijderen of deze te ringen. Realiseer ook meer gelaagdheid in de vegetatie zodat een betere ecologische en visuele overgang wordt gemaakt richting het bosgebied;
- Behoud en eventueel herstel van de Wildwal gelegen in de bosstrook parallel aan de Bosrandweg;
- De ontwikkeling wordt conform het ecologisch en cultuurhistorisch beleid van gemeente Wageningen gerealiseerd. Zie hiervoor de uitgangspunten in bijlage I paragrafen 1.3 'natuur en groen' en 1.7 'cultuurhistorie'.

Ambities

- Enkelzijdige laanstructuur opwaarderen naar dubbelzijdige laan met aanplant in overeenkomstig boomritme en -soort. Uitgevallen gaten in de laanstructuren aanplanten met dezelfde boomsoort;
- Realiseer een centraal knooppunt waar de laanstructuren (oostwest en noordzuid) elkaar ontmoeten en ruimtelijk in elkaar overvloeien;
- De laanstructuur ter hoogte van de Scheidingslaan wordt alleen waar nodig ingericht op gemotoriseerd verkeer. Delen die buiten gebruik raken worden omgevormd voor extensief recreatief verkeer;
- Wanneer dit mogelijk is, worden gekapte materialen hergebruikt in de Dorschkamp. Er worden in principe geen bomen gekapt voor nieuwe bebouwing. Voor andere functies is hiervoor een terughoudendheid;
- Het gebied parallel aan de Scheidingslaan ten noorden van de Wildgraaf wordt omgevormd naar bosgebied. De parkeervoorziening parallel aan de Scheidingslaan ten zuiden van de Wildgraaf blijft behouden.
-

1.3 Versterken boskamers en ecologische corridors

Uitgangspunten voor het versterken van de boskamers en ecologische corridors

Randvoorwaarde

- De ecologische kernkwaliteiten op de Dorschkamp moeten behouden of versterkt worden.

Uitgangspunten

- Ecologische corridors worden versterkt door de verbreding van het bosgebied tussen de boskamers. Hiervoor vindt aanplant van zoom- en mantelvegetatie plaats, met een breedte van 20 tot 30 meter. In de vervolgfase wordt afhankelijk van het ontwerp gekeken of dit overal noodzakelijk is, of dat een openstructuur beter recht doet aan de cultuurhistorische situatie.
- De ecologische paseerbaarheid op de plek waar gemotoriseerd verkeer de boscorridors kruist wordt versterkt. Dit kan door het toevoegen van (kleine) faunapassages of half verharding toe te passen;
- De helling onderaan het nieuwe landhuis krijgt een kruidenrijke inrichting in aansluiting op de vegetatiesoorten die te vinden zijn in de Wageningse Eng. Hierdoor krijgt de helling een functie als ecologische stapsteen tussen het bosgebied en de Wageningse Eng;
- De functie als ecologische stapsteen van de monumentale bomen en boomklumpen onderaan de helling van het landhuis worden geborgd en behouden. Waar nodig worden ze versterkt met de toevoeging van onderbegroeiing;
- De ontwikkeling wordt conform het ecologische beleid van gemeente Wageningen gerealiseerd. Zie hiervoor de uitgangspunten in bijlage I paragraaf 1.3 'natuur en groen'.

Ambities

- Aanplant vindt plaats met inheems, klimaatrobuust sortiment en sluit aan op het aanwezige bomenbestand;
- Voor de as Bosrandweg-Dorschkampweg moet onderzocht worden hoe deze ingericht kan worden zodat de verkeersveiligheid wordt verbeterd en de ecologische verstoring langs de bosrand wordt verminderd.

1.4 Iedere boskamer een eigen identiteit en programmering

Uitgangspunten die bijdragen aan de eigen identiteit en programmering van de boskamers

Randvoorwaarde

- Gebiedsontwikkeling die past binnen unieke kernkwaliteiten landschap, ecologie en cultuur.

Uitgangspunten

- Er wordt alleen gebouwd in de boskamers en er worden in principe geen bomen gekapt voor nieuwe bebouwing. Voor andere functies is geldt een terughoudendheid met betrekking tot bomenkap;
- Bebouwing wordt voorzien binnen de contouren van het GO-gebied;
- Bebouwing wordt aan alle zijden op afstand van de bosrand voorzien (minimaal 10 meter);
- In de boskamers geldt een richtinggevende maximale bouwhoogte van circa vijf lagen. Voor de landgoedlocatie gelden afzonderlijke eisen, zie daarvoor de eerste visiepijler. De exacte bouwhoogte kan in de vervolgfase nader geoptimaliseerd worden mits dit in samenhang is met gewenste landschappelijke beeld;
- De volgende percentuele segmentering van het woningbouwprogramma wordt toegepast ter hoogte van de Dorschkamp:
 - Minimaal 15 % sociale huur (<750,00 euro/ p.m * prijspeil 2019);
 - Minimaal 15 % middenhuur (<900,00 euro/ p.m * prijspeil 2019);
 - De overige percentages zijn vrij in te delen. Het is echter wel de wens dat deze aansluiten op de (gemeentelijke) woonbehoefte.
- Voor de Dorschkamp geldt een bandbreedte van maximaal 150 woningen en minimaal 100 woningen;
- Bewoners parkeren in boskamer met een woonfunctie uit het zicht, zodat de bosbeleving wordt gewaarborgd. Mogelijkheden hiervoor zijn: een (half)verdiepte parkeergarage bij gestapelde bouw, inpandig parkeerterrein bij een geschakeld bouwblok, of een carport bij geschakelde bouw;
- Voor bezoekers zijn er in de boskamers met een woonfunctie geen parkeervoorzieningen in de buitenruimte. Hier geldt een parkeerverbod, met uitzondering voor mindervaliden en laden en lossen. Hiervoor wordt een beperkt aantal parkeervoorzieningen in de buitenruimte gerealiseerd. Bezoekers kunnen parkeren op de bestaande parkeerplaatsen aan het zuidelijke deel van de Scheidingslaan en op de Wildgraaf ter hoogte van het voormalige landhuis;
- Zorg dat zuidelijk gelegen woningen op voldoende afstand van de provinciale weg worden ingepast, buiten de beperkende geluidscontouren. Combineer dit waar nodig met geluidsreducerende maatregelen zoals een dove gevel om geluidsoverlast in de woning te beperken;
- De onbebouwde delen van de boskamers moeten een gevarieerde en ecologisch waardevolle inrichting krijgen. Dit wordt bereikt door te werken met natuurlijke grasvegetaties, hoogwaardige plant- en bloemsamenstellingen en solitaire bomen en struwelen met hoge sierwaarden;
- De terreininrichting van de boskamers is klimaatadaptatief en sluit aan op gemeentelijk beleid (zie bijlage I paragraaf 1.7 'water'). Zo wordt in materiaalkeuze rekening gehouden met opwarming en hitte. Hemelwater wordt afgekoppeld van het rioelstelsel en oppervlakkig afgevoerd naar (droge) wadi's;
- De bebouwing draagt bij aan de ecologische waarden door bijvoorbeeld toepassing van groene geveldelen en ecologische voorzieningen (natuur inclusief);
- In het plangebied wordt minimaal één (natuurlijke) speelaanleiding voor kinderen gerealiseerd. De wadi's kunnen bijvoorbeeld een dubbelfunctie krijgen voor water en spel;
- Er wordt minimaal één georganiseerde speelgelegenheid aangelegd, dit draagt mede bij aan de sociale ontmoetingen in de buurt;
- De ontwikkeling wordt conform het woon- en duurzaamheidsbeleid van gemeente Wageningen gerealiseerd. Zie hiervoor de uitgangspunten in bijlage I paragrafen 1.4 'wonen' en 1.8 'duurzaamheid'.
- Het verlichtingsplan is ecologisch verantwoord zodat verstoring geminimaliseerd wordt.

Ambities

- Informele ontmoetingen worden gestimuleerd door straatmeubilair rondom het woongebouw, langs wandelroutes en speelvoorzieningen;
- Waar mogelijk en gewenst worden delen van de boskamer in collectief beheer uitgegeven voor bijvoorbeeld een voedselbos of moestuin. Dit moet passen bij het ruimtelijke beeld van de boskamer;
- Benut de grondontgraving op de voormalige ziekenhuislocatie bij het realiseren van een parkeergarage;
- Streef per boskamer naar programmatische menging van de verschillende segmenten. Dit kan de sociale cohesie en inclusiviteit bevorderen;
- Bebouwing krijgt een natuurlijke uitstraling door een passend materiaalgebruik. Denk aan materialen zoals hout of baksteen met aardse kleurstellingen;
- Mogelijke buitenruimte woningen passend bij een natuurlijke en bosrijke omgeving.
- Uitgifte van tuinen aan particulieren vindt terughoudend plaats (in oppervlakte);
- Creëer mogelijkheden voor collectief gebruik, zoals een gemeenschappelijke buiten- of binnenruimte;
- De aanwezige parkeervoorzieningen worden (her)ingepast in de gebiedsontwikkeling. Dit gaat om de parkeervoorziening ter hoogte van de Scheidingslaan en ter hoogte van het AZC. De parkeervoorziening aan de Scheidingslaan heeft eveneens een functie als toeristisch overstappunt. De parkeervoorziening bij het AZC gaat functioneren als parkeerterrein voor bezoekers van de Dorschkamp;
- De parkeervoorziening aan de Scheidingslaan wordt afgestemd op het verwachte gebruik. Onnodige parkeerterruimte wordt omgevormd tot natuur;
- Vorm het asfalt van de parkeerplekken om naar element-verharding of half-verharding, zodat een bijdrage wordt geleverd aan de ecologische en klimaatadaptieve doelstellingen;
- Vrijgekomen materialen bij voorkeur hergebruiken als restmateriaal binnen de bredere ontwikkeling van de Dorschkamp. Nieuwe materialen zijn zoveel mogelijk duurzaam;
- De boskamer ter hoogte van het landhuis, op het knooppunt van de lanen, kan een recreatieve medefunctie krijgen om bij te dragen aan informele ontmoeting in het gebied voor jong en oud.
- Bij de gebiedsontwikkeling wordt optimaal gebruik gemaakt van de potentie van de daken voor de opwek van zonne-energie. Bij de positionering van de gebouwen en keuze voor de gebouwvorm wordt hier, voor zover de hoogte en schaduwwerking door bomen dit toelaten, rekening mee gehouden;
- In de boskamers kan een natuurlijke speelaanleiding voor kinderen worden gerealiseerd. De wadi's kunnen een dubbelfunctie krijgen voor water en spel.

1.5 Hergebruik van bestaande routes en zonering

Uitgangspunten die bijdragen aan het hergebruik van bestaande routes en zonering

Randvoorwaarde

- De gebiedsontwikkeling maakt gebruik van aanwezige netwerkstructuren.

Uitgangspunten

- Het gebied wordt conform de richtlijnen van duurzaam, veilig verkeer ingericht. Binnen het gebied is 30 km/h de norm;
- Er worden aaneengesloten structuren voor voetgangers en fietsers ingericht om duurzame mobiliteit te stimuleren;
- Er worden geen nieuwe verhardingen (wegen en paden) aangelegd in aaneengesloten bos- en natuurgebieden, tenzij er sprake is van een historische reconstructie;
- De (nu tijdelijke) Wildgraaf wordt de centrale ontsluitingsweg voor de woningbouw in de boskamers. De weg kent een gemengd gebruik met een verschillende zoneringen voor voetgangers, fiets- en gemotoriseerd verkeer. De herinrichting van de Wildgraaf gebeurt volgens de normen van gemeente voor gescheiden verkeer en wordt in de vervolgfase nader uitgewerkt in het stedenbouwkundigplan.
- Vanaf de Wildgraaf worden verbindingstructuren voor gemotoriseerd verkeer naar de woongebouwen zoveel mogelijk beperkt. Versnippering van het landschap wordt daarmee tegengegaan. Rondwegen om een woongebouw heen zijn niet toegestaan;
- Waardeer de Scheidingslaan vanaf de splitsing met Wildgraaf in noordelijke richting af tot een half verhard pad, dat aansluit op de wandelroute van de Scheidingslaan;
- Alle wandelpaden worden onverhard (zandpad) uitgevoerd zodat ecologische paseerbaarheid wordt geborgd. Het woonprogramma wordt over de lengte van de Wildgraaf per boskamer geleidelijk afgewikkeld in aantallen en vierkante meters. Bij voorkeur bevat de eerste boskamer de meeste wooneenheden en de landhuislocatie de minste. Dit beperkt verkeersbewegingen door het bosgebied;
- Aandachtspunt: een secundaire (nood)ontsluiting heeft voor nood- en hulpdiensten. Daarvoor is het fietspad vanaf het landhuis richting de Bosrandweg kansrijk. Onderzoek dit samen met de calamiteitendiensten;
- De wandelpaden worden gekoppeld aan laanverbetering;
- Het aantrekkelijk maken van de Bosrandweg voor langzaam verkeer;
- Verwijder de hekwerken/afscherming aan de bosranden ter hoogte van de aansluiting op de Bosrandweg en het koetshuis (Tweede Dorschkampweg). Dit maakt de lanen toegankelijk;
- De ontwikkeling wordt conform het mobiliteitsbeleid van gemeente Wageningen gerealiseerd. Zie hiervoor de uitgangspunten in bijlage I paragraaf 1.6 'mobiliteit'.

Ambities

- De parkeerplek aan de Scheidingslaan, dicht tegen de rotonde aan, kan worden ingericht als een recreatief overstappunt voor de wandelaar richting Oranje Nassau's Oord. Zorg voor informatievoorziening op deze locatie;
- Pas ter hoogte van de parkeervoorzieningen elektrische laadpalen toe om elektrische vervoer te stimuleren;
- De wandelpaden zijn waar nodig en gewenst voorzien van bebording voor oriëntatie en informatie;
- Cultuurhistorische ensemble, dat bestaat uit het koetshuis, landhuis en boswachtershuis, wordt beleefbaar gemaakt met doorzichten vanaf de laan.